

OSLO METROPOLITAN UNIVERSITY
STORBYUNIVERSITETET

Eline Molvær Løndal

Klimadiskurser i et hybrid mediemangfold: Profesjonelle og politiske variasjoner

En kvalitativ analyse av etablerte og alternative mediers COP27-dekning

Masteroppgave 2022/23

Master i medieutvikling – journalistikk

OsloMet – storbyuniversitetet, Institutt for journalistikk og mediefag

Sammendrag

Klimaforskere slår fast at menneskers økende klimagassutslipp er på vei til å forvandle jorda til det ugjenkjennelige. Verdens land møtes derfor årlig til klimatoppmøter arrangert av FN, med mål om å bremse klimaendringene. I 2022 ble det 27. møtet holdt i Sharm el-Sheik i Egypt. Mediene rapporterte fra møtet og formidlet ulike fremstillinger av klimaendringer, klimapolitikk og -vitenskap. Dette masterprosjektet har en diskursiv tilnærming og avdekker klimaforståelser som eksisterer i mediemangfoldet. Prosjektet konsentrerer seg om etablerte og alternative medier og hvordan klimadiskursene kan knyttes til mediens varierende grad av profesjonalitet og politiske posisjon. Oppgaven stiller følgende spørsmål:

Hvilke diskurser kommer til uttrykk i den norske mediedekningen av COP27?

Hvordan kan journalistikkens profesjonsutvikling og politiske tradisjoner på høyre og venstre side forstås som produserende og konstituerende for klimadiskursene?

For å svare på problemstillingene gjør prosjektet rede for tidligere forskning på vitenskaps- og klimajournalistikk og litteratur om dagens hybride mediemangfold med profesjonelle og politiske variasjoner. Det teoretiske rammeverket består av diskursteori og Michel Foucaults forståelse av *diskurs* og *makt*. Forskningsmetoden er kvalitativ, og analysens rammeverk kombinerer *arkeologi* og *genealogi* med metodiske tilnærminger som gir analysen struktur og lingvistiske verktøy for tolkning av presstekster. Utvalget består av 39 nyhetsartikler og ledere/interne kommentarer fra åtte norske nyhetsmedier: Aftenposten, Dagsavisen, VG, Dagbladet, Klassekampen, Document, Resett og Steigan.

Analysen avdekker seks fremtredende diskurser: *Vitenskapsdiskurs*, *klimaskepsisdiskurs*, *dommedagsdiskurs*, *problemløsningsdiskurs*, *ansvarsdiskurs* og *mistillitsdiskurs*. Deres opphav diskuteres i lys av diskursiv makt fra *partipressen*, *journalistikkens profesjonalisering*, *venstrepolitiske tradisjoner* og *høyrepolitiske tradisjoner*. Funnene viser at diskursene i de etablerte mediene uttrykkes gjennom profesjonelle journalistiske idealer, mens diskursene hos de alternative mediene i større grad bærer preg av en subjektiv og partisk praksis. Den analyserte mediedekningen indikerer høy vitenskapelig tillit, minimal klimaskepsis, unison enighet om at klimakrisen er politikernes ansvar, samt en klimapolitisk vridning mot venstre.

Nøkkelord: Diskurs, Foucault, klimajournalistikk, mediemangfold, etablerte medier, alternative medier

Abstract

Climate scientists assert that human-induced greenhouse gas emissions are on the path to transforming the Earth beyond recognition. Consequently, world leaders convene annually at United Nations-organized climate summits with the aim of mitigating climate change. In 2022, the 27th summit was held in Sharm el-Sheik in Egypt. Media outlets reported on the summit, presenting diverse perspectives on climate change, policies, and science. This master's thesis aims to uncover the climate discourses in the media. The project focuses on mainstream and alternative media, considering their varying levels of professionalism and political positioning. The study addresses the following research questions:

Which discourses are represented in the Norwegian media coverage of COP27?

How can the professional development of journalism and traditions on the political left and right be a producing and constitutive power for the climate discourses?

To address these research questions, the thesis reviews previous studies on science and climate journalism and literature on the contemporary hybrid media systems characterized by professional and political variations. The theoretical framework draws upon discourse theory by Michel Foucault. The research methodology is qualitative, and the analytical framework combines *archaeology* and *genealogy* with methodological approaches that provide structure and linguistic tools for the interpretation of press texts. The sample consists of 39 news articles and editorials/opinion pieces from eight Norwegian news media outlets: Aftenposten, Dagsavisen, VG, Dagbladet, Klassekampen, Document, Resett, Steigan.

The analysis reveals six prominent discourses: *Scientific discourse, climate skepticism discourse, doomsday discourse, problem-solving discourse, responsibility discourse* and *mistrust discourse*. Their origins are discussed in the context of a discursive power from *partisan press, professionalization of journalism, left-wing* and *right-wing political traditions*. The findings indicate that mainstream media discourses align with professional journalistic ideals, contrasting more biased alternative media discourses. The analyzed media coverage shows high trust in climate science, minimal climate skepticism, unanimous agreement on politicians' responsibility for the climate crisis, and a left-leaning climate political orientation.

Keywords: Discourse, Foucault, climate change journalism, media diversity, mainstream media, alternative media

Forord

Det siste året har jeg fått mulighet til å kombinere mine egne akademiske interesser og dykke dypt ned i dem, noe som har resultert i enda flere interesser. Innsats, prøving og feiling, selvstendighet, tålmodighet og mot er ord som representerer læringsprosessen min – kvaliteter jeg vil ta med meg videre.

Jeg hadde en idé for masterprosjektet, men arbeidet tok uventede, spennende vendinger, og jeg har forsøkt å henge med i svingene. Oppgaven endte opp med å bli en kombinasjon av egne forventninger og visjoner, og diverse klokt og interessant jeg plukket opp underveis.

Først og fremst har veilederen min Karoline Andrea Ihlebæk rådet meg godt på veien. Det er henne jeg vil rette min største takk til – for alle givende diskusjoner, for engasjement, for utfordringer og for at jeg fikk utfolde meg slik jeg ønsket.

Takk også til Yngve Benestad Hågvar for god samtale om diskurs. Det hjalp meg på veien.

Likevel er det medstudentene mine som har gitt meg den største motivasjonen. Takk for oppturer og nedturer på lesesalen i femteetasje, men mest av alt: takk for lunsjpausene hvor vi har snakket om alt annet enn oppgavene våre.

Foreldrene mine fortjener også en takk.

Pappa, for de inspirerende samtalene. Mamma, for ros og støtte.

Medietilsynet – jeg er takknemlig for at dere hadde stor nok tro på prosjektet mitt til å innvilge meg et mastergradsstipend.

Ellers setter jeg pris på alle som har spurt og engasjert seg for arbeidet mitt underveis.

Nå er masterprosjektet ved veis ende. Forhåpentligvis får jeg mulighet til å dykke ned i mine nye interesser på et senere tidspunkt.

Oslo, mai 2023

Eline Molvær Løndal

Innholdsfortegnelse

SAMMENDRAG	I
ABSTRACT	II
FORORD	III
INNHALDSFORTEGNELSE	V
1. INNLEDNING	1
1.1 BAKGRUNN FOR PROSJEKTET.....	2
1.2 PROBLEMSTILLINGER.....	4
1.3 OPPGAVENS GANG	5
2. KLIMAFORSTÅELSE I MEDIENE	6
2.1 VITENSKAPSJOURNALISTIKK	6
2.1.1 Klimajournalistikk som vitenskapsjournalistikk	8
2.1.2 Klimadiskurser i mediene.....	11
2.2 ET HYBRID MEDIEMANGFOLD, PROFESJONALITET OG POLITIKK	13
2.2.1 Fra partipresse til profesjonalisering	16
2.2.2 Politiske variasjoner i mediene og i klimaspørsmålet	20
3. DISKURSTEORI	24
3.1 DISKURSBEGREPET.....	24
3.2 FILOSOFISKE PREMISSE.....	25
3.3 MICHEL FOUCAULTS DISKURSTEORI.....	26
3.4 DISKURSANALYSE	29
4. METODOLOGI OG FORSKNINGSMETODE	35
4.1 VITENSKAPSTEORI OG KVALITATIVE FORSKNINGSMETODER	35
4.1.1 Kvalitativ tekstanalyse	36
4.1.2 Abduktiv tilnærming	37
4.2 ANALYSE OG GJENNOMFØRING	38
4.3 UTVALG OG GJENNOMFØRING	45
4.3.1 Valg av medier	45
4.3.2 Valg av tekster.....	48
4.4 FORSKNINGSKVALITET	52
4.4.1 Troverdighet.....	52
4.4.2 Validitet	53
4.4.3 Analytisk generaliserbarhet	54
5. ANALYSERESULTAT OG DISKUSJON	55
5.1 PRESENTASJON AV TEKSTENE	55

5.1.1 Aftenposten	55
5.1.2 Dagsavisen	56
5.1.3 VG.....	56
5.1.4 Dagbladet	57
5.1.5 Klassekampen	57
5.1.6 Document.....	58
5.1.7 Resett	59
5.1.8 Steigan.....	59
5.2 DISKURSENE.....	60
5.2.1 Vitenskapsdiskurs.....	60
5.2.2 Klimaskepsisdiskurs.....	65
5.2.3 Dommedagsdiskurs.....	67
5.2.4 Problemløsningsdiskurs	68
5.2.5 Ansvarsdiskurs	71
5.2.6 Mistillitsdiskurs	79
5.3 MAKT.....	86
5.3.1 Partipresse og profesjonalisering	86
5.3.2 Høyrepolitiske tradisjoner	91
5.3.3 Venstrepolitiske tradisjoner.....	92
6. OPPSUMMERENDE KONKLUSJON: PROFESJONELLE OG POLITISKE VARIASJONER	94
6.1 VIDERE FORSKNING.....	96
REFERANSER	97
UTVALGETS REFERANSER	104

1. Innledning

Klimaendringer påvirker alle verdens land og sies å være menneskers største miljøutfordring (Olausson & Berglez, 2014). De går raskere, blir mer alvorlige og mer intense for hver dag som går (Leigland, 2021). Temperaturene øker, isen smelter, havet stiger og blir surere, nedbøren varierer, og mennesker kan forvente mer ekstremvær og flere naturkatastrofer i form av hetebølger, flommer og orkaner (FN, 2022). Samfunnsmessige konsekvenser er helsetrusler, økt økonomisk stress og stadig færre levedyktige områder på kloden (Hase et al., 2021). Jorda er på vei til å forvandles til det ugjenkjennelige, og menneskers klimagassutslipp har skylden, ifølge majoriteten av verdens klimaforskere (Leigland, 2021). De forente nasjoner (FN) melder derfor «kode rød» i en omfattende klimarapport.

Rapporten forteller at hvis vi ikke setter i gang umiddelbare, raske og kraftige klimatiltak, vil en begrensning av oppvarmingen til 1,5 eller til og med 2 grader være utenfor rekkevidde.

– Direktør i Miljødirektoratet, Ellen Hambro (2021)

Det er bred vitenskapelig konsensus om at mennesker må redusere utslipp av drivhusgasser, spesielt karbondioksid (CO₂). Målet er formulert i klimakonvensjonen fra 1992, en avtale signert av nesten alle verdens land (FN, 2021). Årlig møtes landene til klimatoppmøter for å forhandle om tiltak. Møtene kalles «Conference of the Parties» (COP) og i 2022 ble møte nummer 27 (COP27) holdt i Sharm el-Sheik i Egypt. Slik åpnet FNs generalsekretær møtet:

Our planet is fast approaching tipping points that will make climate chaos irreversible. We are on a highway to climate hell with our foot still on the accelerator.

– Generalsekretær i FN, António Guterres (2022)

Etter to uker med forhandlinger ble landene enige om en avtale som blant annet forplikter rike land til å betale fattige land for klimaødeleggelser (Frisen, 2022). Partene ble ikke enige om forpliktende utslippskutt. Aftenposten (2022) beskriver møtet som «historisk». Steigan (2022) kaller det en «komplett fiasko». Document (2022) skriver at møtet «ikke har hatt noenting [sic] å si», mens Klassekampen (2022) uttrykker at det har tatt et «stort steg». Altså fremstiller mediene COP27s forhandlinger på ulike måter, noe som kan tyde på at de har ulike forståelser av klimaendringer og av politikken. Derfor avdekker masterprosjektet hvilke klimadiskurser som eksisterer i et utvalg tekster hos etablerte og alternative medier, med mål om å få innsikt i klimaforståelsene som eksisterer i det norske mediemangfoldet.

1.1 Bakgrunn for prosjektet

Mennesker forstår, tolker og snakker om verdens fenomener og objekter på ulike måter (Foucault, 1972). Hvordan noe oppfattes avhenger av hvor i verden man befinner seg, på hvilke tidspunkt og med hvem. Menneskers forståelse av virkeligheten er altså historisk og kulturelt betinget, noe som påvirker hvordan man handler og uttrykker seg sosialt. Det er dette som kalles diskurs. Idéen om diskurs går ut på at språket er strukturert i varierende mønstre som uttalelsene følger ubevisst i ulike områder av det sosiale liv (Jørgensen & Phillips, 1999). Diskursene finnes dermed overalt i samfunnet. På et sykehus finnes medisinske diskurser, i politikken politiske diskurser, på et universitet akademiske diskurser, og i mediene mediediskurser (Talbot, 2007). Mediene er en arena hvor ulike diskurser konstrueres, og de kommuniseres ut til et større eller mindre publikum gjennom plattformer som tv, radio og nett- og papiravis. Mediene spiller en viktig rolle i moderne tid, og de er for mange hovedkildene til å forstå verden. Talbot (2007) mener derfor at journalister og skribenter har en åpenbar makt til å påvirke mennesker med diskursene de formidler.

Nyhetsmediene og journalistikken har et særstilt ansvar om å opplyse innbyggerne om det som skjer i samfunnet, og det skal ideelt sett dekkes på en fri, uavhengig, objektiv og kritisk måte (Hornmoen & Steensen, 2021). I dag er klimaendringer en av menneskers største utfordringer (Olausson & Berglez, 2014), noe som gjør temaet høyst relevant og av offentlig interesse. Derfor er det en del av journalistikkens oppdrag å rapportere om klimaendringene på en måte som gjør at folk flest forstår hva det innebærer (Hornmoen, 2011). Vitenskapen er en arena som gir svar på mange av spørsmålene rundt klimaendringer, og derfor er mediernes tilnærming til klima en del av vitenskapsjournalistikken. I klimapolitisk sammenheng påpeker Ytterstad (2011) at vi, nasjonalt og internasjonalt, ikke evner å følge opp vitenskapens krav om utslippskutt. Derfor ser enkelte journalister det som sitt ansvar å bidra til positiv utvikling, noe som gjør klimajournalistikken mer agendadrevet enn objektiv. Et godt eksempel er Aftenpostens journalist Ole Mathismoen som ser det som en:

fordømt plikt, etisk, religiøst hva som helst – ja, her snakker jeg mer om en slags naturreligiøs tanke – å gjøre hva jeg kan gjøre, det bittelille jeg kan gjøre. Og det er å påvirke opinionen i Norge, som igjen kan påvirke politikerne. (Ytterstad, 2011, s. 331)

Samtidig viser tidligere forskning at medier ofte konsentrerer seg om dramatikk og konflikt når de dekker klimaendringer (Boykoff, 2011; Ryghaug, 2006). Journalistene knytter da

ekstremvær og naturkatastrofer opp mot global oppvarming, noe som skaper et dystert bilde av situasjonen. I den grad lesere påvirkes av journalistikken, fører katastrofedekningen til at folk flest blir negative og kyniske i klimakampen (Duarte & Eide, 2018). Derfor kan løsningsorientert journalistikk være en mer engasjerende og motiverende klimadekning.

Videre har et stadig større mangfold av medier sørget for at tradisjonelle medier ikke lenger er alene om å sette agendaen i samfunnet (Ihlebak & Nygaard, 2021). Nå kan hvem som helst publisere og distribuere stoff på nett. Blant annet har alternative medier vokst frem som en motreaksjon til etablerte medier (Holt, 2019). Alternative medier oppfatter seg selv som et korrektiv til etablerte medier, fordi de tilbyr publikum nye perspektiver og stemmer i saker de mener at er underdekt i de dominerende mediene (Holt et al., 2019). Samtidig er slike medier ofte politisk motiverte, noe som gjør dekningen mer partisk og subjektiv (Ihlebak & Figenschou, 2022). Dette strider med journalistikkens profesjonsidealer om en objektiv og nøytral praksis, og dermed blir alternative medier ofte omtalt som uprofesjonelle aktører som faller utenfor det journalistiske feltet. Carlson (2017) omtaler det som en kamp om makt og autoritet i et hybrid medielandskap hvor det forhandles om hvor grensene skal gå mellom legitime og ikke-legitime, noe som også kan sees i lys av medienes klimadekning.

På den ene siden kan den hybride medieutviklingen forstås som en slags demokratisering som styrker mediemangfoldet (Ihlebak & Nygaard, 2021). På den andre siden viser forskning at alternative medier kan spre «halvsanne» nyheter om verden, samfunn og mennesker, og avvise faktabaserte motargumenter (Atkinson & Berg, 2012; Holt, 2019). Rooke (2021) mener at dette kan legge til rette for radikale diskurser om klimafornektelse. I tillegg finner Vowels og Hultman (2021) at høyreorienterte nettstedet sprer tvil om klimavitenskap, noe de mener er med på å skape en forståelse av klimaendringer som en bløff. Forståelsen er i tråd med klimaskepsis knyttet til høyrepolitisk side (Forchtner, 2019). Bekymring for klimaet og ønsket om å innføre tiltak som skal bidra til å bremse klimaendringer, tilhører i hovedsak politikk på venstresiden (Pröpper et al., 2022). Derfor er det grunn til å tro at lignende holdninger eksisterer i venstreorienterte medier.

Kenix (2011) påpeker at alternative og etablerte medier skiller seg fra hverandre i innhold og produksjonsmetoder. Samtidig har fremveksten av et stadig mer hybrid mediemangfold, gjort skillene mellom aktører og praksiser mer diffuse (Chadwick, 2013). Basert på dette, er det interessant å studere alternative og etablerte mediers klimadekning, for å se hvor like

eller ulike fremstillingene av klimaendringer er. I tråd med Foucaults (1972) teori om at det ligger diskurser til grunn for hvordan mennesker snakker om et fenomen, er mediernes klimadekning påvirket av diskurser som eksisterer i samfunnet. Ved å avdekke diskursene kan det bli synlig hvordan og hvorfor et medium, profesjonelt eller alternativt, høyre- eller venstrepolitisk, skriver om klima slik de gjør. Det gir også kunnskap om klimadiskurser som eksisterer og konkurrerer i mediemangfoldet. I tillegg åpner det opp for refleksjon rundt hvordan makt og diskurs konstruerer og opprettholder kunnskap og (u)sannheter om klimaendringer. Derfor søker masterprosjektet å avdekke klimadiskursene som eksisterer i etablerte og alternative medier, i tilfelle av den norske mediedekningen av COP27.

1.2 Problemstillinger

Masteroppgaven tar utgangspunkt i mediedekningen av klimatoppmøtet i Sharm el-Sheikh i Egypt, november 2022. Prosjektet har en diskursiv tilnærming med mål om å få tak på forståelsene av klimaendringer som uttrykkes i nyhetsmediene, både det vitenskapelige og politiske aspektet. Det teoretiske rammeverket dreier seg om diskursteori og -analyse. Litteraturgjennomgangen er viet til vitenskaps- og klimajournalistikk, og mediemangfoldets to kontinua fra profesjonell til alternativ og fra venstre- til høyrepolitisk. Forskning viser at alternative medier er ensidige og partiske og de forsøker å fremme egne politiske ståsteder (Nygaard, 2019) Etablerte medier idealiserer på sin side en objektiv og nøytral mediedekning (Hornmoen & Steensen, 2021). Altså varierer mediepraksisen, noe som kan knyttes til en teori om to eksisterende akser i mediemangfoldet som alle medier kan plasseres på. Den ene akse går fra profesjonell til alternativ og den andre fra venstre- til høyrepolitisk. Masterprosjektet konsentrerer seg derfor om hvordan nyhetsmedier forstår og fremstiller klimaendringer i lys av hvor profesjonelle de er og hvor de kan plasseres politisk.

Problemstillingene lyder som følger:

- *Hvilke diskurser kommer til uttrykk i den norske mediedekningen av COP27?*
- *Hvordan kan journalistikkens profesjonsutvikling og politiske tradisjoner på høyre og venstre side forstås som produserende og konstituerende for klimadiskursene?*

For å svare på problemstillingene benytter jeg meg av diskursteori utviklet av Michel Foucault (1972, 1980). I analysen tar jeg i bruk Foucaults *arkeologi* og *genealogi*, og en tre-stegsmodell utviklet av Thorvald Sirnes' (1999), og jeg lar meg inspirere av Yngve Benestad

Hågvars (2007) metode for lingvistisk presseanalyse. Utvalget består av nyhetsartikler og ledere/interne kommentarer, en kombinasjon som gir innsyn i mediens helhetlige klimauttrykkelse, fra åtte nyhetsmedier som representerer ulike deler av medie-Norge: Aftenposten, Dagsavisen, Verdens Gang (VG), Dagbladet, Klassekampen, Document, Resett og Steigan. I analysen fortolker jeg fem spesifikke trekk: *presupposisjoner, kildevalg/sitering, sjanger/sjangertrekk, overskytende/manglende informasjon og rolleinndeling*. Disse bruker jeg for å komme under overflaten på tekstene slik at det usynlige blir synlig, og jeg bruker dem til å vurdere mediens grad av profesjonalitet/alternativitet og politiske posisjonering mot venstre/høyre. Fortolkningen av utsagnene og praksisene avdekker de diskursive uttrykkelsene. Jeg har hovedsakelig undersøkt grad av profesjonalitet i nyhetsartiklene og politisk posisjonering i lederne/kommentarene, men også på tvers.

Analysen synliggjør hvilke diskurser om klimaendringer, klimavitenskap og klimapolitikk som eksisterer i de valgte tekstene, og den avdekker makten som kan være opphavet til forståelsene. Resultatene tilbyr unik innsikt i diskursene som florerer på tvers av mediene. Slik bidrar masterprosjektet med interessant kunnskap om de ulike klimaforståelser som uttrykkes i mediene og hvor de kan plasseres i dagens mediemangfold.

1.3 Oppgavens gang

Masteroppgaven er delt inn i seks kapitler. Etter dette innledende kapitlet, tar neste del for seg relevant litteratur og tidligere forskning. Her presenterer jeg vitenskap og politikk i journalistikken, med hovedvekt på klimajournalistikk. Jeg gjør også rede for dagens hybride mediemangfold, journalistikkens profesjonsutvikling og politiske variasjoner i mediene. Tredje kapittel består av en redegjørelse for diskursteori og -analyse. Deretter er kapittel fire viet til metoder som anvendes i prosjektet. Jeg redegjør for mitt vitenskapsteoretiske perspektiv og kvalitativ forskningsmetode, med vekt på tekstanalyse og abduktiv tilnærming. Videre presenterer jeg den stegvise diskursanalyse jeg benytter meg av, og jeg legger frem en egenutviklet modell som jeg bruker for å strukturere utvalget og analyseresultatene. I tillegg beskriver jeg utvalg og gjennomføring av datainnsamling, samt forskningskvalitet. Underveis begrunner jeg valgene mine. I det femte kapitlet presenterer jeg resultatene av analysen og jeg diskuterer funnene opp mot teori. Til slutt tilbyr det sjette og siste kapitlet en oppsummerende konklusjon, og forslag til videre forskning.

2. Klimaforståelse i mediene

I dette kapittelet tar jeg for meg teori og tidligere forskning som er relevant for prosjektet. Jeg presenterer derfor litteratur som belyser mediert klimaforståelse. Kapittelet er todelt hvor første del belyser oppgavens første problemstilling, mens del to belyser prosjektets andre problemstilling. Del én handler derfor om journalistiske idealer i kontekst av vitenskapsjournalistikk og klimadiskurser. Del to tar for seg mediemangfoldets to akser der mediene kan variere fra å være mer eller mindre profesjonelle, og politisk fra venstre til høyre. Basert på litteraturgjennomgangen presenteres noen forventninger for prosjektet.

2.1 Vitenskapsjournalistikk

Journalistikk er en virksomhet og en institusjon som henter inn, bearbeider og formidler informasjon til innbyggerne (Eide, 2011). Informasjonen skal være basert på fakta og hentet fra virkeligheten, og den skal være relevant og aktuell. Jakobsen (2021) beskriver vitenskap som en virksomhet som kan gi innsikt i hvordan mennesker forstår seg selv og verden. Altså angår vitenskapen alle mennesker i fortid, nåtid og fremtid, og derfor er den et relevant og aktuelt felt i journalistikken. Samtidig kan vitenskapelig kunnskap finne løsningene til verden og menneskers mangfoldige, vanskelige problemer. Eksempelvis er fremtidens sosiale velferd og moderne samfunnsinstitusjoner avhengig av videre forskning og under påvirkning av vitenskap (Hornmoen & Steensen, 2021). Slik er vitenskap en virksomhet med betydelig innflytelse, og derfor skal den i et demokratisk samfunn både diskuteres og kritiseres.

Vitenskap og forskning¹ har utviklet seg fra å bli oppfattet som objektive sannheter til i større grad å være gjenstand for kritikk (Jakobsen, 2021). Studiet av vitenskap innebærer refleksjon om hvordan vitenskapelig kunnskap kan være kilde til løsninger på verdens og menneskers problemer. I tillegg handler det om å vurdere graden av tillit til vitenskap, hvorvidt den tilbyr sikker kunnskap eller om den i hovedsak består av menneskers konstruksjoner. Næss (1974) deler vitenskapsfilosofien inn i to hovedretninger, «tradisjonell» og «kritisk», hvor den tradisjonelle vitenskapsfilosofien oppfatter forskning som en objektiv aktivitet på søken etter rene sannheter. Den kritiske filosofien ser i stedet vitenskap «i et historisk politisk perspektiv, og særlig da som del i interessekampen i samfunnet» (s. 10). Jakobsen (2021)

---

¹ Jeg benytter meg synonymt av begrepene vitenskap og forskning, basert på Hornmoens (1999) definisjon av begrepene som «en metodisk og organisert erkjennelsesvirksomhet som forsøker å gi holdbare utsagn» (s. 24).

kaller debatten for en kamp mellom realister og relativister hvor den ene siden anser vitenskap som sikker kunnskap, mens den andre ser vitenskap som kun et produkt av menneskers tolkninger. Altså eksisterer det et skille, noe som har forgreinet seg i ulike filosofier og forståelser av vitenskap og forskning.

Hornmoen (1999) mener at flere folk bør tilegne seg vitenskapelig kunnskap, slik at flere kan delta i samfunnsdebatten. Det bør altså være åpenhet for å kunne diskutere, kritisere og stille spørsmål ved vitenskap, først og fremst for å gjøre vitenskapen bedre, men også slik at innbyggerne forstår hva det innebærer. Samtidig kan økt vitenskapelig kunnskap gjør at folk blir bedre i stand til å ta gode valg i samfunnet og i politikken. Mediene kan derfor spille en viktig rolle som formidlere til et publikum som gjerne opplever forskningen som vanskelig å forstå. Vitenskapsjournalistikk er derfor mer enn forskningsformidling som i hovedsak dreier seg om kommunikasjon av forskningsresultater til relevante brukergrupper (Ottosen, 1987). Mediers formidling av forskning skal følge journalistiske krav om kritisk og etisk dekning slik som annen journalistikk, noe Hornmoen (1999) legger vekt på:

En god forskningsjournalist utøver kildekritikk. Hun er kritisk til vanetenkning og dogmer både om forskning og i forskning. Hun er kritisk til alle som prøver å bruke journalister til å promotere egen forskning. Hun evner å trekke fram både verdifulle, svake og etisk problematiske sider. (Hornmoen, 1999, s. 17)

Altså skal vitenskapsjournalistikk være like fri, uavhengig, objektiv og kritisk som annen journalistikk. Samtidig skal den tilby oversettelser av vitenskapelig innsikt, slik at publikum forstår innholdet (Hornmoen, 1999). Dette kalles popularisering og dreier seg om å gjøre vitenskapen forståelig for folk flest, noe som blir viktig når forskning viser at mediene for mange er deres eneste kilde til vitenskapelig informasjon.

Erlandsen (1992) mener på sin side at hensikten med populariseringen er å transportere kunnskapen fra forskeren til den aktuelle brukeren. Journalisten blir da et mellomledd som henter innhold fra eksperter og bringer det videre til mottakerne. Synet på journalisten som en passiv budbringer strider med Hornmoens (1999) forståelse, som i stedet argumenterer for å betrakte populariseringen som en del av forskningens kunnskapsproduksjon. Målet er å minimere «støy» idet forskningen filtreres gjennom journalistene, slik at informasjonen stemmer overens med kilden. Likevel vil forskningen bli uttrykt ulikt ut ifra de forskjellige kontekstene de presenteres i. For å oppnå god journalistisk formidling av vitenskap, må

journalisten derfor ha kunnskap om feltet, og en intensjon om å formidle gode oversettelser av forskningen, fremfor å dramatisere innholdet, skape overskrifter og spre myter.

Likevel evner ikke journalistene alltid å dekke vitenskap på en nyansert og balansert måte (Duarte & Eide, 2018). Mediene er i stadig økende grad på jakt etter «siste nytt», og derfor nedprioriteres aktuelle temaer som krever utdypende bakgrunnsinformasjon. Samtidig viser studier at forskere er fornøyde med mediedekningen, noe som gjør samarbeidet mellom journalister og forskere oppsiktsvekkende harmonisk (Duarte & Eide, 2018). Hornmoen (1999) mener at journalister ofte er preget av beundring og overdreven respekt overfor forskere og forskning. Blant journalistene eksisterer det en holdning om at forskningen allerede er godt nok kritisert og kvalitetssikret internt i vitenskapsmiljøet. Journalistene stoler derfor på at innholdet er korrekt, og undersøker det ikke nærmere før det formidles videre til publikum. Dette gjør forskningsjournalistikken mindre analytisk og kritisk, noe som begrenser en nødvendig demokratisk diskusjon om vitenskap i samfunnet.

Videre trekker Hornmoen (1999) frem forskningspolitikken som en sentral del av vitenskapsjournalistikken. Journalister har et hovedansvar som går ut på å «belyse denne politikken og bringe den ut til allmennheten» (s. 56), spesielt fordi den inneholder viktige problemstillinger og valg som kan være avgjørende for det samfunnet som mennesker lever i. Flere av menneskers problemer, lokalt og globalt, er forbundet med forskningspolitiske spørsmål. Derfor er det nødvendig med kritisk offentlig debatt, og mediene er den opplagte arenaen. Likevel skiller ofte forskningsjournalister vitenskap fra politikk. De ser det mer som sin oppgave å gjengi og forklare forskningsresultater, fremfor å analysere vitenskapens politikk, kultur og sosiale konsekvenser. Det gjør journalistikken mer til en gjenspeiling av verdiene i forskerfellesskapet, og dermed mindre granskende og kritisk. Hornmoen (1999) oppfordrer i stedet journalistene til å synliggjøre konflikter mellom sentrale aktører i forskningspolitikken og å diskutere vitenskapsoppfatningene som ligger til grunn for ulike posisjoner. Videre skal journalistikken belyse hvorvidt forskningspolitikken tar vare på allmennhetens interesser, hvordan forskerne kvalitetssikrer informasjonen, og eventuelle svakheter, i tillegg til å grave frem de interessante historiene som kan engasjere publikum.

2.1.1 Klimajournalistikk som vitenskapsjournalistikk

Klimajournalistikk er et nytt felt i vitenskapsjournalistikken som i stor grad dreier seg om å formidle forskning knyttet til klimaendringer (Duarte & Eide, 2018; Hornmoen, 2011). Altså

innebærer journalistikken å beskrive og forklare vitenskapelige funn om hvorfor klimaet endrer seg, hvor raskt og hvilke konsekvenser det kan ha for livet på jorda. Klimavitenskapen forholder seg slik sett til hendelser som ofte ikke kan erfares direkte (Hornmoen, 2011). Forskerne sier at klimagassutslippene øker, men de ses eller føles ikke. Det skaper en distanse til klimafenomenene, noe som gjør dem vanskeligere å forstå. Samtidig viser forskning at folk flest lærer om klimaforskning gjennom mediene (Willig et al., 2022). Altså påvirker mediene befolkningens forståelse og meningsdannelse om klima, noe som kan ha innvirkning på folks handlinger og intensjoner. Derfor mener Hornmoen (2011) at journalister kan spille en viktig rolle i å formidle gode oversettelser av vitenskapelig kunnskap om klimafenomener.

Ryghaug (2006) påpeker at publikum ikke bør regnes som passive fortolkere. Journalistikken påvirker ikke nødvendig offentlig mening om klimaendringer direkte, men ved å sette klima på dagsordenen bestemmer mediene at publikum skal rette oppmerksomheten sin mot det (Hornmoen, 2011). I tillegg inviteres leserne til å forstå fenomenet på bestemte måter ut ifra den måten journalistene omtaler klimaendringer på, og hvilke rammer og fortellinger de bruker. Blant annet hvilke konsekvenser endringene har eller kan ha, hvem som er ansvarlige og hva eller om man kan gjøre noe for å unngå farene. Altså er medienes fremstilling av klimaendringer sentrale i befolkningens forståelse av klima og klimaendringer.

Likevel er det ikke mange norske journalister som vier sitt arbeid til klima- og miljøspørsmål (Duarte & Eide, 2018). En rapport fra Medietilsynet (2022) viser at temaene næring, politikk, idrett og helse dekkes mest blant nasjonale nettaviser, mens klima og miljø dekkes kun i «noen grad». Årsaken ligger sannsynligvis i den vanskelige og tidkrevende jobben det er å sette seg inn i et stort og komplisert forskningsfelt, for så å formidle kunnskapen på en forståelig måte til publikum, helst i henhold til forskningskonsensusen (Duarte & Eide, 2018). I tillegg er klimaforskningen preget av usikkerhet (Hornmoen, 2011). Ingen vet ikke sikkert virkningene klimaendringer vil ha på kloden, og heller ikke graden av dem og hvor raskt det vil skje. Samtidig viser også rapporten fra Medietilsynet (2022) at klima er blant de mest omtalte temaene i nasjonale medier målt i tekstlengde, altså volum, noe som nettopp kan skyldes at klimaforskning er abstrakt og kompleks, og dermed trenger mer forklaring.

Videre påpeker Ytterstad (2011) at objektivitetsidealet utfordres av klimajournalistikken. Tradisjonelt har objektivitet stått som et tydelig mål for journalistikken, og det handler om at

journalister skal formidle informasjon på en nøytral og upartisk måte, og å skape balanse ved å fremme flere perspektiver om samme sak (Hornmoen & Steensen, 2021). I dag handler idealet om å være nøyaktig i den journalistiske prosessen og å tolke virkeligheten basert på empiri, koherens og rasjonell diskusjon. Boykoff og Boykoff (2007) finner i USA at forsøket på balansert dekning i klimajournalistikken har ført til uriktige fremstillinger av klimavitenskap, fordi klimaskeptikerne som skal representere den «andre siden» av saken får komme til orde, selv om de utgjør et klart mindretall blant klimaforskerne. Altså kan et forsøk på å balansere klimadekningen kunne føre til informasjonsskjevhet eller såkalt «falsk balanse» (Willig et al., 2022). En slik skjevhet har imidlertid ikke vist seg like gjeldende i norsk journalistikk, for kun et fåtall av kildene i landets klimadekning er skeptikere og journalister gir uttrykk for å anse global oppvarming som reelt og alvorlig (Ytterstad, 2011). Dermed er det i større grad den nye, utviklede objektiviteten som viser seg i norsk klimajournalistikk. Boykoff (2011) trekker på sin side frem kriserapporteringen når medier omtaler klima. Han beskriver det som frykt og elendighet i klimadekningen, noe som hovedsakelig formidles gjennom skreven tekst, men også gjennom bilder slik at farene visualiseres og klimakrisen personifiseres. Ofte velger mediene dystre temaer knyttet til klimaendringer, noe som gjør det vanskelig å ramme inn artiklene på en positiv og håpefull måte, ifølge Boykoff (2011). Samtidig oppfyller slike temaer journalistiske normer for dramatisering og identifikasjon. I norsk sammenheng finner Ryghaug (2006) et naturdrama i journalistikken. Journalistene konsentrerer seg om dramatiske hendelser fra naturen, flom eller hetebølger, og setter det i sammenheng med klimaendringer. Historiene utspiller seg ofte som urovekkende og skremmende fremtidsscenarioer som kan minne om dommedagsprofetier. Duarte og Eide (2018) påpeker at negative nyhetshistorier om klima, gir mediene store, sensasjonspregede overskrifter og et høyt antall klikk. Samtidig gjør det at leserne, særlig de unge, føler seg maktesløse og kyniske i møte med klimakampen. Løsningsorientert klimajournalistikk vil derimot skape engasjement rundt klimasituasjonen. Duarte og Eide (2018) finner imidlertid at klimadekningen er på vei i retning mot mer åpenhet, mindre skepsis og flere løsninger. Samtidig har Schäfer og Painter (2020) samlet flere studier på klimajournalistikk, og de finner at klimajournalistikken er i endring på grunn av medielandskapets økende mangfoldighet og stadig mer hybride karakter. Mediene tar i bruk nye økonomiske forretningsmodeller, stadig flere aktører tar del i klimadebatten og fremveksten av sosiale medier endrer mulighetene til

å sette agendaen i samfunnet. Dette har ført til at klimajournalistikken produseres under anstrengende forhold, og at færre journalister jobber spesielt med klima. Samtidig har det dukket opp et høyt antall nye nettstedet og nisjemedier som konsentrerer seg om klima. Noen av disse tilbyr en dyptgående klimadekning av høy kvalitet med både vitenskapelige og sosiokulturelle aspekter, mens andre i størst grad forsøker å påvirke leserne til å forstå klima på en bestemt måte. Videre viser metastudien at klimajournalister har gått fra å være portvakter til å bli kuratorer, noe som innebærer at de finner relevant innhold om klima, restrukturerer det og presenterer det med større evaluering og rettet mot et spesifikt publikum. I tillegg har også klimajournalistikkens kilder endret seg fra i hovedsak å være forskere til å bli en sammensetning av forskere og andre klimaaktører eller -interessenter. Metastudien til Schäfer og Painter (2020) viser at klimajournalistikken er i konstant endring, spesielt på grunn av digitaliseringen som gjør medielandskapet mer mangfoldig og hybrid. Derfor er det nødvendig å studere de nye formene for klimadekning som oppstår.

Basert på tidligere forskning forventer jeg at masterprosjektets analyse av COP27-dekningen oppdager flere av endringene som digitaliseringen medfører, slik som et bredere spekter av kilder, en mer evaluert journalistikk med spissede budskap, og nye nettmedier som forsøker å påvirke publikum i retning av en bestemt klimaforståelse. Samtidig gir litteraturen forventninger om at analysen vil avdekke diskurser om både vitenskap og politikk. Noen av diskursene vil trolig være preget av dramatik, noen vil kanskje inneholde løsninger på klimaproblemet, mens andre muligens er klimaaktivistiske og agendadrevne. Uansett vil diskursene sannsynligvis, basert på litteraturen, variere på tvers av mediepraksisene.

2.1.2 Klimadiskurser i mediene

Det er ikke gjort mange diskursanalyser av mediers klimadekning basert på Foucaults teori og analysemetoder slik masteroppgaven gjennomfører. I stedet ser det ut til å være flere kritiske diskursanalyser (Olausson, 2009; Song et al., 2022). Andre studier avdekker klimadiskurser, eventuelt tolkninger om klima i en overordnet mediediskurs, ved hjelp av andre analysemetoder. Jeg vil trekke frem Grundmann og Krishnamurthy (2010) som gjorde en korpuslingvistisk studie av klimadekning i USA, Storbritannia, Frankrike og Tyskland. Blant annet fant de at britiske journalister ofte bruker ord som «årsak», «karbon», «dioksid», «virkning», «klima» og «ozon» når de omtaler drivhuseffekten. Ifølge forfatterne viser det til en sterk vitenskapelig diskurs, noe som også var tendensen for den amerikanske dekningen.

Frankrike og Tyskland, og delvis Storbritannia, var preget av en politisk diskurs. Med tanke på at Norge trolig deler flere perspektiver, vitenskapelig og politisk, med andre europeiske land, er det nærliggende å tenke at norsk mediedekning i likhet med fransk, tysk og britisk, vil inneholde politiske diskurser. Samtidig er det grunn til å tro at den vitenskapelige diskursen kan vise seg i norsk klimajournalistikk, spesielt når Olausson (2009) sin studie avdekket en tatt fot gitt og udiskutabel «visshetsdiskurs» som dominerende i Sveriges etablerte mediers klimadekning. Diskursen kommer frem ved at journalistene skriver «er» i stedet for «kan være» og «vil» fremfor «kanskje» når de omtaler klimaendringer, noe som viser en generell oppfatning om at det ikke er noen tvil om klimaendringers eksistens og effektene av dem. Dermed kan det hende at masteroppgaven avdekker en lignende visshet i den norske klimadekningen.

Videre vil jeg trekke frem Song et al. (2022) sin komparative studie som undersøkte hvordan moralske resonnementer brukes i mediediskursen om klimaendringer. Studien viser at USA og Storbritannia ofte fremstiller klimaendringer som et innenlandsproblem, altså et problem som landet selv må håndtere. Medier i Kina, fremstilte derimot klimaendringer som et globalt problem som hele verdenssamfunnet er nødt til løse. Dette er et interessant funn som viser at medier rundt om i verden uttrykker ulike forståelse om hvilke land som har ansvar i klimasaken. Her er det nærliggende å tenke at Norges dekning nærmer seg USA og Storbritannia sin forståelse av klimaproblemet hovedsakelig som nasjonen sitt problem, basert på en felles vestlig kultur. Likevel kan det hende at enkelte norske medier fremstiller det, i likhet med Kinas medier, først og fremst som en global krise.

I norsk klimajournalistisk sammenheng, har Ytterstad og Bødker (2022) studert hvordan «Det grønne skiftet» diskursivt har blitt konstruert i tre norske nisjemedier. De finner at mediene i stor grad konsentrerer seg om klimapolitikk og næringslivets interesser, men at det er en variasjon i oppfatningen av markedets betydning i hvordan det grønne skiftet ble til i Norge. Samtidig finner de en forståelse preget av etikk og omsorg for naturen. Felles for de tre nisjemediene er at de alle understreker at det haster å ta tak i klimakrisen. Basert på dette, er det mulig at jeg i analysen finner klimadiskurser som inneholder en forståelse av at mennesker er nødt til å ta tak i klimaproblemet raskt. Det kan altså komme av moralske vurderinger, av et ønske om å ta vare på naturen, eller av markedspolitiske interesser.

2.2 Et hybrid mediemangfold, profesjonalitet og politikk

Den raske spredningen av nye teknologier for kommunikasjon og formidling, skaper et behov for å tenke nytt om dagens sammensatte medieverden (Chadwick, 2013). Chadwick (2013) argumenterer derfor for å bruke begrepet «hybrid» om mediene og deres mangfold av praksiser, sjangre, plattformer og normer, nettopp fordi begrepet fremhever kompleksitet og overganger, og det fanger opp heterogenitet og det som ikke kan forklares på enkle, dikotomiske måter. Slik mener han at begrepet også favner om medienes kombinasjon av nye og gamle tradisjoner som preger praksisen. På bakgrunn av dette, handler denne delen av litteraturgjennomgangen om mediemangfoldets hybride karakter. Jeg går inn på litteratur som belyser de ulike mediene som eksisterer med fokus på etablerte og alternative medier, hvilke aktører som har makten til å sette agendaen, og journalistikkens profesjonsutvikling. Teorien vil gjøre meg i stand til å diskutere prosjektets andre problemstilling.

Dagens hybride medielandskap består av et mangfold av ulike aktører som konkurrerer om å sette agendaen i samfunnet med sitt stoff (Ihlebak & Figenschou, 2022). Brukerne har tilgang på store mengder innhold som produseres på nye måter og i nye formater, noe som gjør at kommunikasjon og formidling av nyheter og meninger er mindre håndfast en tidligere (Chadwick, 2013). Videre har mangfoldet åpnet opp for debatt rundt hvilke medier som er legitime og profesjonelle, og hva som er «ekte» journalistikk (Deuze, 2005). Så hva vil det egentlig si å være profesjonell? Hva er det som avgjør hva som er journalistikk og ikke? Carlson (2017) snakker her om journalistisk autoritet som dreier seg om makten journalister har til å formidle sann informasjon til et publikum som har tillit til mediene. Autoriteten handler altså om et avhengighetsforhold der noen aktører tilegner seg retten til å skape legitim, diskursiv kunnskap om fenomener i verden, for andre. Altså oppstår autoritet i en relasjon med tillit, og den må konstant opprettholdes. Tidligere var det ikke nødvendig å argumentere for journalistikkens offentlige verdi (Peters & Broersma, 2017). Nå avgjør imidlertid en kombinasjon av ulike idealer og praksiser som har vokst frem og etablert seg i den journalistiske profesjonen, også gjennom journalistikkutdanningene, hvilke medier som forstås profesjonelle og legitime og hvilke som faller utenfor journalistikkens felt. Ifølge Carlson (2017) dreier det seg om resultatet av kontinuerlig grensedragnings og forhandling. Lenge har de tradisjonelle, etablerte mediene, eller «mainstream media», dominert mediebildet og satt agendaen med sitt innhold (Ihlebak & Nygaard, 2021). Disse mediene

jobber med journalistikk og forsøker på profesjonelt og etisk vis å oppfylle journalistikkens samfunnsrolle. Slik beskriver Holt et al. (2019) etablerte nyhetsmedier:

a societal system that is formed by specific legacy news media organizations which themselves are characterized by certain, often hierarchical, organizational structures and traditional publishing routines. They fulfill a societal function by enabling public discourse through the provision of topics of general interest that are oriented on facts, selected by professional actors, and published following professional rules.

(Holt et al., 2019, s. 861)

Etablerte medier kan altså forstås som et system bestående av eldre medieorganisasjoner som er preget av bestemte, gjerne hierarkiske, organisasjonsstrukturer og tradisjonelle publiseringsrutiner. Nyhetsmediene er dermed *tradisjonelle* fordi de har eksistert i lang tid og bygger på eldre tradisjoner, de er *etablerte* da de praktiserer godt etablerte rutiner, og de er *mainstream* siden majoriteten av befolkningen benytter seg av dem.² Samtidig finnes det variasjoner blant etablerte medier, hvor noen er mer tabloide enn andre (Skovsgaard, 2014). Tabloidpressen beskyldes ofte for å «forurene» seriøs journalistikk med personifisering og sensasjonsjag. Likevel er flere tabloidmedier også å regne som profesjonelle aktører.

Brurås (2014) legger vekt på en kontinuerlig presseetikk som dagens journalister forholder seg til. Presseetikken innebærer at journalistikken tar hensyn til mennesker og erkjenner at offentlig omtale kan påføre skade for enkelte individer. Videre inneholder presseetikken kildenormer som skal sikre en rettferdig behandling av journalistikkens kilder, og i tillegg sikre at det er brukt forsvarlige metoder for å samle inn stoff. Presseetikken tar også for seg normer om integritet, noe som skal sikre journalistenes og mediens troverdighet som uavhengige informasjonsformidlere. I Norge har pressen utviklet et eget etisk regelverk, en såkalt selvjustis for egen profesjon, som heter Vær Varsom-plakaten (VVP). Her er de etiske reglene for journalistikken nedfelt og de håndheves av Pressens Faglige Utvalg (PFU). Brudd på VVP kan klages inn til PFU, noe som kan ende med straffeansvar for medier som felles.

Videre har digitaliseringen gjort det mulig for hvem som helst å publisere og distribuere stoff på nett til et stort publikum (Ihlebak & Nygaard, 2021). Etablerte medier dominerer fortsatt nyhetsformidlingen (Newman, 2021). Likevel er det viktig å være klar over at et økende

---

² Til tross for at begrepet «mainstream media» dominerer i forskningen, velger jeg å bruke de norske begrepene. «Tradisjonell» og «etablert» bruker jeg synonymt om de profesjonelle, dominerende mediene.

antall aktører konkurrerer med tradisjonell journalistikk om å sette agendaen i samfunnet. Noen av disse aktørene forsøker å utnytte journalistikkens troverdighet og status, uten å følge kravene om profesjonalitet og yrkesetikk (Brurås, 2014). Flere vil derfor si at journalistikken er truet. Blant annet har alternative medier som har vokst frem som en motreaksjon til etablerte medier (Holt, 2019). Selv om disse mediene når ut til et mindre publikum, eksisterer de i mediemangfoldet og har en viss innvirkning på hva folk retter oppmerksomheten sin mot og hvordan folk forstår ulike fenomener.

Begrepet «alternative medier» har tradisjonelt vært tilknyttet medier som skiller seg fra etablerte medier, både i innhold og i produksjonsmetoder (Kenix, 2011). Samtidig kan alternative og etablerte medier anses som nært sammenflettet i dagens mediemangfold. Kenix (2011) analyserer alternative og etablerte medier som et kontinuum fremfor som to motsettede konsepter. Dette perspektivet innebærer at alle medier eksisterer på et spekter hvor de kan variere fra å være mer eller mindre alternative og mer eller mindre mainstream. Holt, Figenschou og Frischlich (2019) mener at alternative medier først og fremst bør forsås ut ifra deres posisjonering som et selvopplevd korrektiv til tradisjonelle medier. Deres forslag til definisjon bygger på tidligere teoretiseringer om alternative medier hvor de spesielt har adoptert idéen om at alle medier eksisterer på et mainstream-alternativ-kontinuum. Derfor foreslår de en relasjonell, ikke-ideologisk paraplydefinisjon som tar hensyn til ulike nivåer og nøkkeldimensjoner som medier kan variere på langs kontinuumet:

Alternative news media represent a proclaimed and/or (self-) perceived corrective, opposing the overall tendency of public discourse emanating from what is perceived as the dominant mainstream media in a given system. This stated “alternativeness” can emerge on and should be studied on multiple different levels: Alternative news media can publish different voices (alternative content creators) trying to influence public opinion according to an agenda that is perceived by their promoters and/or audiences as underrepresented, ostracized or otherwise marginalized in mainstream news media, alternative accounts and interpretations of political and social events (alternative news content), rely on alternative publishing routines via alternative media organizations and/or through channels outside and unsupported by the major networks and newspapers in an alternative media system. (Holt et al., 2019, s. 862)

Definisjonen tar utgangspunkt i at alternative nyhetsmedier posisjonerer seg selv som korrektiver av etablerte nyhetsmedier, noe de mener at kommer til uttrykk i redaksjonelle uttalelser og ved at de oppfattes som det av sine lesere eller av tredjeparter. Samtidig beskriver Holt et al. (2019) hvordan alternative mediers mothegeomoniske tendens kan være synlig på mikronivået bestående av innholdet og produsentene deres, på mesonivået som representerer deres organisering og produksjons- og distribusjonsprosesser, og på makronivået som omfatter hele mediasystemet og alternative mediers sosiale funksjon. Slik tar definisjonen hensyn til flere aspekter ved alternative medier og inkluderer tidligere teoretiseringer. Basert på dette anser jeg definisjonen som nyttig i dagens skiftende mediemiljø, og derfor vil jeg ta utgangspunkt i denne i mitt empiriske og drøftende arbeid.

Tidligere studier på alternative medier har hovedsakelig konsentrert seg om venstreorientert presse som, ifølge Atton (2002), var inspirert av antiglobalisme og -kapitalisme. De inkluderer mediene til protestgrupper og utkantsorganisasjoner, gjerne produsert av amatører uten profesjonell kvalifikasjon (Atton, 2011). Aktørene skriver fra sitt ståsted som innbyggere, medlemmer av et fellesskap eller som aktivister. På sine plattformer kritiserer de tradisjonelle medier for å være kommersielle, korrupte og distansert fra folket. De siste årene har det imidlertid vært en økning i høyreorienterte alternative medier (Holt, 2019). Disse mediene presenterer alternative tolkninger av politiske og sosiale hendelser ut ifra en agenda som ofte er kritisk til blant annet innvandring. Holt (2019) poengterer at det finnes store forskjeller blant de ulike alternative mediene på høyresiden. Noen er tydelige uttrykk for ekstremisme, radikalisme og konspirasjonsteorier, mens andre konsentrerer seg kun om synspunkter og stemmer de mener at blir urettferdig behandlet i etablerte medier.

2.2.1 Fra partipresse til profesjonalisering

Journalistikk er i dag en fri og uavhengig profesjon som tilbyr befolkningen informasjon basert profesjonelle og presseetiske normer, og mediene inneholder et mangfold av kilder med ulike meninger og holdninger (Hornmoen & Steensen, 2021). Dagens medier operer i stor grad ut ifra idealer om nøytralitet og balanse. Slik har det ikke alltid vært. Kaster man et blikk bare 50 år tilbake i tid, var nesten alle norske aviser var partiaviser (Bastiansen, 2009). Det var i samspill med en sterk politisk polarisering i 1880-årene, at partipressen vokste frem. Landets to første partier, Venstre og Høyre, ble grunnlagt, og Høyre (1995) forklarer at de eldre avisene ble konservative og derfor støttet Høyre, mens de nyere avisene ble liberale

og i stedet støttet Venstre. Ikke lenger etter vokste arbeiderpressen frem. Den støttet arbeiderbevegelsen og Det norske Arbeiderparti. Noen tiår senere da Bondepartiet ble dannet, dukket det også opp en bondepartipresse, som senere skulle bli Senterpartiet og senterpartipressen. Dermed hadde Norge fire avisgrupperinger bestående av høyrepresen, venstrepressen, arbeiderpressen og bondepressen, og disse skulle spille en fremtredende rolle gjennom hele 1900-tallet.

I løpet av en hundreårsperiode ble avisene ansett som avgjørende partipolitiske talerør, hovedsakelig i en tid hvor troen på avisers evne til å påvirke sto sterkt (Bastiansen, 2009). Hovedoppgaven til pressen var å agitere for sitt parti og dets forståelser, grunnsyn og politiske meninger om verden og om samfunnet. Derfor ble avisene oppfattet som effektive politiske våpen i kampen om å påvirke befolkningens oppfatninger om politikk og ulike samfunnsspørsmål. I etterkrigstiden var Høyres presse størst med 48 aviser. Venstres presse var den nest største avisgruppen med 36 aviser, mens bondepartipressen var landets minste avisgruppe med 19 aviser. Arbeiderpressen besto av 42 aviser. Samtidig er det verdt å nevne at det skjedde et oppgjør mellom avisene etter krigen. Avisoppgjøret ble det kalt, og det gikk blant annet ut på at den borgerlige, ikke-sosialistiske pressen, som i stor grad hadde fortsatt driften under okkupasjonstiden, ble ansett for å ha vært «stripete», altså at de skal ha hatt tvilsomme holdninger og ga etter for tyskernes sensur og propaganda. I etterkant har avisoppgjøret blitt mer nyansert (Hjeltnes, 1990). Likevel viser hendelsesforløpet etter krigen den sterke partipolitiske polariseringen som eksisterte i pressen på den tiden.

Det er komplisert å forklare hvorfor partipressen ble avvirket, og hvorfor den utviklet seg fra å være dominerende til å bli ansett som dårlig journalistikk, kun over en periode på 30/40 år. Likevel trekker Bastiansen (2009) frem noen hovedårsaker fra 1970-tallet: EF-strid; Venstres splittelse, noe som også splittet venstrepressen; journalistikkens læresteder begynte å forstå presseyrket som en profesjon; idéen om A-pressen som et korrektiv til Arbeiderpartiet og Landsorganisasjonene i Norge (LO); endringer i høyrepresens forhold til Høyre; og Senterpartiets veivalg, noe som splittet senterpartipressen. Kombinert skulle hendelsene føre til en krise for den samlede partipressen. Det resulterte i at partiavisgruppene ble omorganiserte, og innen år 2000 erklærte mange aviser seg for politisk uavhengige. A-pressen var den eneste avisgruppen som fortsatte, men uten Arbeiderpartiet som eier. LO hadde fortsatt eierskap i det som skulle bli et mektig, kommersielt mediekonsern som i dag

er kjent som Amedia. Dermed var partipressetradisjonen forbi, og mediene utviklet derfor nye profesjonaliseringsnormer som anså partiloyalitet som brudd på god presseskikk. Derfor tar mange aviser i dag avstand fra sin fortid som partipolitiske talerør. Likevel mener Bastiansen (2009) at det er nødvendig å erkjenne pressens historie for å forstå hvorfor journalistikken har blitt slik den er i dag. I tråd med prosjektets andre problemstilling og Foucaults (1980) genealogi, kan analysen muligens avdekke partipressens historiske praksis og politiske bindinger som produserende og konstituerende makt for dagens klimadekning. Deuze (2005) fremhever at det i dag eksisterer en sterk profesjonell identitet blant journalister. Den tar form som en yrkesideologi eller -filosofi og handler om hvordan journalister gir mening til sitt eget arbeid gjennom et system av verdier som er karakteristisk for pressen. Hornmoen og Steensen (2021) påpeker at praksiser og idealer i journalistikken varierer på tvers av landegrensene, men at det i takt med økt globalisering har utviklet seg en viss felles profesjonell forståelse om hva journalistiske idealer er. Forfatterne viser til et prosjekt, *Worlds of Journalism*, som gjorde en analyse av journalisters holdninger. Prosjektet konkluderte med at verdens journalister kan deles inn i fire roller: Den overvåkende, den kollaborative, den intervensjonistiske og den forbrukerorienterte. Norges journalister kunne imidlertid ikke plasseres i noen av rollene, da de oppfatter seg selv som en kombinasjon:

Norske journalister oppfatter seg omtrent like mye som uavhengige overvåkere av makthaver som idealistiske aktivister eller forbrukerorienterte rådgivere (...) Noen er opptatt av at journalistikken skal være nøytral, objektiv og uavhengig. Andre mener den skal være kritisk, politisk og kanskje aktivistisk. Atter andre mener den skal være individorientert, hjelpsom og støttende, mens noen mener den skal være patriotisk. (Hornmoen & Steensen, 2021, s. 23)

Hornmoen og Steensen (2021) presenterer derfor sju idealer som preger norsk journalistikk: Objektiv, fri og uavhengig, sosialt ansvarlig, kritisk undersøkende, aktivistisk, subjektiv og dialogisk. Til tross for at noen av idealene er motsetninger av hverandre, inntar forfatterne en pragmatisk tilnærming og oppfatter idealene som at de eksisterer side og side. Her kan tillit til vitenskapelig kunnskap i klimajournalistikken knyttes til objektivitetsidealets mål om å gjengi fakta på en nøytral, uavhengig og balansert måte. I forbindelse med de journalistiske idealene, påpeker Deuze (2005) at, selv om det ofte er etablerte nyhetsmedier som anses som de profesjonelle aktørene, tar aktører på tvers av sjangre og medietyper, mer eller

mindre i bruk det samme idealtypiske verdisystemet. Det vil si at også de mer alternative mediene baserer praksisen sin på journalistikkens filosofi, men filosofien tolkes og brukes ulikt blant aktørene og journalistene på tvers av mediene.

Samtidig kan idealene knyttes til journalistiske sjangre. Ifølge Mathisen og Morlandstø (2016) kan journalistikken deles inn i tre hovedsjangre: nyhetsjournalistikk, kommentar- og meningsjournalistikk, og featurejournalistikk. Sjangrene har ulik hensikt og til sammen utfyller de journalistikkens varierende idealer. Nyhetsjournalistikken opplyser innbyggerne om samfunnets forhold og hendelser, kommentarene tilbyr ulike perspektiver på hvordan samfunnet skal forholde seg til det som har skjedd, mens featuresjangeren søker å skildre hendelsene på engasjerende måter. Derfor påpeker Handgaard et al. (2013) at idealet om objektivitet står sterkere i nyhetsjournalistikken enn i menings- og featurejournalistikken. Slik er sjangrene med på å skape forventninger til tekstene. Nyhetsartikkelen forventes å være saklig, mens kommentarer forbereder leseren på journalistens subjektive meninger. Dette er også med på å skape en transparens i journalistikken slik at leserne kan vurdere innholdet på bakgrunn av hva slags type innhold tekstene tilbyr. Videre er dette med på å styrke journalistikkens kvalitet, noe som gir praksisen større tillit og legitimitet i samfunnet.

I de tradisjonelle mediene trekker Mathisen og Morlandstø (2016) frem ledere og kommentarer som meningsbærende tekster, men de fremhever at meningsjournalistikken også kan favne om nettkommentarer, og i noen tilfeller blogger, i dagens digitaliserte medievirkelighet. Samtidig eksiterer det store mengder meningsutveksling på nett som ikke kan regnes for å være journalistikk. Her skiller imidlertid forfatterne de ikke-journalistiske meningsarenaene fra kommentarjournalistikken som de omtaler som «*profesjonell praksis*; drevet av journalister og redaktører i redigerte, journalistiske medier som er underlagt det presse-etiske rammeverket» (Mathisen & Morlandstø, 2016, s. 16). Meningsformidlingen som skjer utenfor journalistikken, kategoriseres slik sett som ikke-profesjonell. Sett i lys av profesjonens grenseforhandlinger hvor alternative medier faller utenfor, er disse medienes meningsformidling altså å regne som ikke-profesjonell. I tillegg påpeker Holt et al. (2019) at alternative medier ofte kombinerer nyhets- og meningsstoff, noe som gjør det vanskelig for leseren å skille mellom hva som er faktainformasjon og hva som er skribentens meninger. De uklare sjangerskillene er med på å gjøre praksisen i alternative medier mindre transparent, noe som svekker kvaliteten på innholdet, samt medienes troverdighet og legitimitet.

2.2.2 Politiske variasjoner i mediene og i klimaspørsmålet

Journalistikken har en yrkesorganisasjon med bestemte definisjoner for hvilke medier og aktører som kan være medlem (Bjerke et al., 2019). Det innebærer at mediene må oppfylle noen kriterier for å bli regnet som en del av den journalistiske profesjonen. Dette gir mediene legitimitet og tillit blant folk, slik at de kan sette agendaen i samfunnet med sitt stoff. I konkurransen om publikumets oppmerksomhet, er det dermed en fordel for mediene å bli regnet som profesjonelle. Carlson (2017) omtaler det som en forhandling om grenser. I denne forhandlingen får noen medier status som profesjonelle og legitime aktører i mediemangfoldet, mens andre faller utenfor den journalistiske profesjonen. I partipressens tid var partiloyalitet en del av det som gjorde avisene profesjonelle (Bastiansen, 2009). Motsatt er politisk uavhengighet i dag blant kriteriene som gjør at mediene regnes som profesjonsetiske journalistiske aktører (Bjerke et al., 2019). Alternative medier er på sin side høyst politiske og ideologiske, men hos disse aktørene skapes en annen type legitimitet ved at de er motsetninger av etablerte medier (Ihlebak & Figenschou, 2022). Slik skaffer alternative medier seg tillit hos en bestemt gruppe mennesker som deler politisk ståsted. Dermed er politikk sentralt i journalistikkens fortid, men også i nåtidens praksis i deler av det hybride mediemangfoldet. Derfor vier jeg siste del av litteraturgjennomgangen til politiske tradisjoner på høyre og venstre side, hvordan de forholder seg til klimaspørsmål, samt hvilken innvirkning det har på mediepraksisen.

I Norge har det tradisjonelt gått et skille mellom en høyre- og en venstreside i politikken (Grindheim et al., 2017). Det forstås som et to-blokkssystem hvor en konflikt mellom stat og marked står i sentrum. Hovedsakelig dreier det seg om en uenighet om hvordan samfunnet bør innrettes. Venstresiden forfekter sosial og økonomisk likhet, mens høyresiden holder fast ved frihet for individet. Overbevisningene er knyttet til politiske retninger som kan plasseres på høyre/venstre-aksen som overordnede grunnsyn. Konservatisme, liberalisme og kapitalisme inneholder særegne syn på hvordan samfunnet bør innrettes, men de tilhører alle den politiske høyresiden (Grindheim et al., 2017). Felles for høyreretningene er en tro på individuell og økonomisk frihet, redusert innblanding fra staten, og markedsøkonomi (Willoch, 2015). På venstresiden eksisterer ulike former for sosialisme som vektlegger kollektive løsninger, og verdsetter likhet, sosial rettferdighet og solidaritet (Grindheim et al., 2017). Venstresiden tror på statlig regulering og inngrep, omfordeling av ressurser og

inntekt, i tillegg til offentlige velferdsordninger i form av helsevesen, utdanning og sosiale velferdsprogrammer. Det skal sikre økt likhet og rettferdighet i samfunnet.

Ifølge Willoch (2015) var skillet mellom venstre- og høyresiden tydeligere i politikken på 1900-tallet. Dagens norske politikk er i stor grad sentrumsorientert sett i sammenheng med de politiske ytterpunktene. Partiene på stortinget diskuterer sak fra ulike grunnsyn, men de er til et visst punkt enige om hvordan samfunnet bør innrettes etter en velferdsmodell.

Likevel mener Grindheim et al. (2017) at høyre/venstre-konflikten fortsatt er sentral i dagens politikk og derfor forholder jeg meg i denne oppgaven til den tradisjonelle inndelingen.

Forfatterne påpeker at høyre/venstre-aksen er spesielt gjeldende i enkeltsakene, noe som gjør aksen relevant i klimapolitisk sammenheng. Gloppen et al. (2014) påpeker at partiene er uenige om hvordan menneskeheten skal handle for å bremse global oppvarming. Må Norge endre sin økonomiske modell eller kan det gjøres endringer i nåværende økonomiske modell som gjør den mer bærekraftig? Hva de ulike partiene mener, kan ofte knyttes til høyre/venstre-aksen. Ifølge Prøpper et al. (2022) tilhører klimabekymring i hovedsak den politiske venstresiden. Venstreorienterte politikere er overbevist om klimaendringers eksistens og konsekvenser, og flere har en sterk interesse for å redusere menneskeskapte klimaendringer (Wall, 2010). Årsaken ligger i venstresidens ønske om sosial rettferdighet, noe som utløser en frykt om at konsekvensene av global oppvarming vil gå hardest utover de sårbare og marginaliserte menneskene i samfunnet. Derfor forfekter venstresiden tiltak som vil redusere utslipp av skadelige drivhusgasser og begrense menneskers klimapåvirkning.

Høyresiden har tradisjonelt vært mindre opptatt av klima og miljøvern enn venstresiden (Forchtner, 2019). Det kan være fordi høyresiden vektlegger økonomisk vekst og lite statlig innblanding (Grindheim et al., 2017), noe som ofte kommer i konflikt med de klimatiltakene som er nødvendige for å redusere klimagassutslipp. Lockwood (2018) fremhever at flere av høyresidens aktører tenderer til klimaskepsis, samt sterk fiendtlighet til klimapolitiske tiltak, noe som har vist seg som en stor utfordring for klimaagendaen, spesielt i fremveksten av høyrepopulisme. Likevel har det vært en økning i klimabevissthet blant høyreorienterte aktører (Forchtner, 2019). Partier fremmer markedsbaserte løsninger som de mener vil gagne klimasaken. Slik klimapolitikk blir ofte omtalt som «grønn kapitalisme», noe flere aktører på venstresiden forkaster som en løsning på klimakrisen (Eriksen, 2016). Disse forstår kapitalismen som årsak til klimaendringene og grunnen til at mennesker ikke klarer å

bremse oppvarmingen. Høyresiden mener derimot at avvikling av kapitalismen ville ført menneskeheten mange tiår tilbake i velstand (Gloppen et al., 2014). I stedet bør mennesker forberede seg på en «grønn omstilling». Slik møtes moderat venstreside og høyreside på midten i et ønske å om å endre nåværende samfunnsmodell til mer klimavennlig politikk.

Det er verdt å nevne at de norske stortingspartiene i stor grad har tillit til vitenskapens konsensus om menneskeskapte klimaendringer (Hvidsten, 2020), noe som kan sees i lys av landets politiske sentrumsorientering. En stor del av de politiske meningene i Norge befinner seg altså relativt nært sentrum på høyre/venstre-aksen sett i et internasjonalt perspektiv. Det gjelder for de fleste politiske saker, også for klimasaken. Selv partiene på høyresiden i Norge fremstår positive til å innføre klimatiltak. Det er altså ikke alltid like tydelige skillelinjer mellom hva høyresiden og venstresiden mener om klimaendringer, noe som prosjektets analyse muligens også vil vise. Likevel viser tidligere forskning at det går et reelt skille mellom venstresiden og høyresiden i klimaspørsmålet, hvor høyre og ytre høyre er mer tilbøyelig til klimaskepsis, og i enkelte tilfeller -fornektelse, samt et manglende ønske om å innføre klimatiltak (Forchtner, 2019) – mens venstre og ytre venstre viser seg mer bekymret for klimaet og ønsker å mobilisere til handling (Prøpper et al., 2022). Jeg forholder meg som nevnt til en høyre/venstre-akse, og derfor tar jeg utgangspunkt i hvordan de to sidene tradisjonelt forholder seg til klimasaken og hvordan dette preger mediens klimadekning.

Hornmoen (2011) omtaler klimafeltet som blant vitenskapsjournalistikkens mest politiserte felt. Journalisten skal evne å få frem varierende interesser. Det kan bli både intellektuelt og emosjonelt krevende. Eksempelvis kan journalisten bli kritisert av miljøforkjempere for å tone ned eventuelle risikoer, og av konservative tankesmier for å overdrive farene ved klimaendringer. Likevel er politikk helt avgjørende i klimajournalistikken, slik at innbyggerne tilegner seg kunnskap om feltet. Duarte og Eide (2018) påpeker at klimadekningen øker når et klimatoppmøte (COP) pågår. Da dreier dekningen seg i stor grad om det politiske spillet. Shehata og Hopmann (2012) gjorde en komparativ studie av USAs og Sveriges dekning av to klimatoppmøter, i Kyoto i 1997 og på Bali i 2007. De fant at synet på global oppvarming som et menneskeskapt problem, gjennomsyret begge lands dekninger. Det viser at klimapolitiske dekninger også inneholder holdninger som dreier seg om klimavitenskap, og i dette tilfellet var det stor tillit til klimavitenskapen. Likevel finner Vowels og Hultman (2021) at

klimaskepsis eksisterer i svenske medier, med da i hovedsak hos høyreorienterte nettsteder. Dette mener forfatterne er med på å skape en forståelse av klimaendringer som en bløff.

I norsk sammenheng, har Elgesem (2014) studert klimablogger, og han finner en dreining fra vitenskapelige spørsmål knyttet til klimaendringer, til mer konsentrasjon rundt klimapolitikk. Likevel fortsetter de klimaskeptiske bloggene å diskutere hvorvidt klimaendringer er menneskeskapte eller ikke, og de kritiserer IPCC-rapportene for manglende troverdighet. Klimapolitisk kritikk er altså lite fremtredende i norsk klimaskeptisk blogging. Samtidig viser Elgesems (2014) analyse at antallet ikke-skeptiske blogger øker, mens volumet på de skeptiske bloggene synker. Det viser at klimaskeptiske holdning blir mindre gjeldende i bloggsfæren, noe som muligens kan si noe om den øvrige klimadebatten på nett. Det er likevel interessant at Krange et al. (2019) da finner relativt høy klimaskepsis blant norske innbyggere. Over halvparten, 63 prosent, av norske menn som stemmer konservativt tror ikke tror på menneskeskapte klimaendringer. Til sammenligning er 36 prosent av den totale befolkningen skeptiske. Det viser at klimaskepsisen stiger for høyreorienterte personer, noe forfatterne ser i lys av nasjonalisme på høyresiden.

På bakgrunn av tidligere forskning forventer jeg at masterprosjektets analyse vil avdekke ulike diskurser om klimaendringer på tvers av mediene. Jeg forventer å finne holdninger knyttet til både vitenskap og til politikk, men at disse vil variere ut ifra mediens grad av profesjonalitet og mediens politiske posisjonering. De etablerte mediene er trolig mer preget av objektivitet, mens de alternative mediene sannsynligvis er mer subjektive. I tillegg legger tidligere forskning opp til at analysen finner klimaskepsis i de høyreorienterte alternative mediene. De andre mediene forventer jeg i stedet at gir uttrykk for en klimaforståelse som er i tråd med vitenskapelig konsensus, og noen gir kanskje uttrykk for å være klimaaktivistiske. Historisk sett kan analysen lokalisere spor i nåtidens praksis i journalistikkens fortid, det vil si i partipressen og i fremveksten av en profesjonalisert presse.

3. Diskursteori

Dette kapittelet dreier seg om det teoretiske grunnlaget for prosjektet: diskursteori. Jeg starter med å ta for meg diskursbegrepet hvor jeg går inn på ulike perspektiver, før jeg så redegjør for filosofiske premisser i sosialkonstruktivisme og poststrukturalisme. Deretter går jeg spesifikt inn på Foucaults forståelse av diskurs og makt, da det er hans tilnærming som er utgangspunktet for oppgaven. Her presenterer jeg begreper som er relevante i hans teori: *arkeologi, genealogi, makt og kunnskap*. Samtidig påpeker Jørgensen og Phillips (1999) at diskursanalyse ikke kan anvendes løsrevet fra dens teoretiske og metodologiske grunnlag. Derfor avsluttes kapittelet med diskursanalytiske tilnærminger.

3.1 Diskursbegrepet

Begrepet «diskurs» kan forstås og brukes på ulike måter avhengig av hvilken definisjon som legges til grunn (Neumann, 2001). I Italia og Frankrike, for eksempel, blir ordet brukt i daglig tale som et synonym for diskusjon, samtale og tale. Det er imidlertid ikke en slik bruk av begrepet diskursanalysen tar utgangspunkt i. I stedet kan diskurs beskrives som en idé om at språket er strukturert i ulike mønstre (Jørgensen & Phillips, 1999). Disse mønstrene følger man når man utfører handlinger og uttrykker seg sosialt. Derfor definerer Jørgensen og Phillips (1999, s. 9) diskurs som «en bestemt måte at tale om og forstå verden (eller et udsnit af verden) på». Skovholt og Veum (2014) har en lignende tilnærming til begrepet, men legger i sin definisjon vekt på kunnskapssystemer og hvordan disse kan skapes og opprettholdes i samfunnet ved hjelp av diskurs. Hågvær (2007, s. 18) trekker definisjonen enda lenger ved å vise til Tønnessons formulering av diskurs som en «institusjonelt og historisk forankret tenke-, tale-, handlings- og væremåte». Altså dreier diskurs seg om hvordan tankene og språket dannes innenfor grupper, institusjoner og kulturer.

Neumann (2001) har også forsøkt å forklare diskursbegrepet. I en bok om diskursanalyse trekker han frem ulike definisjoner av diskurs, blant annet Barths: «a process reflecting a distribution of knowledge, authority, and social relationships, which propels those enrolled with it» (s. 17). Altså er diskurs et slags maskineri som fordeler kunnskap, autoritet og sosiale relasjoner, noe som får mennesker til å handle og uttale seg på bestemte måter. Bartelson er mer direkte idet han beskriver diskurs som «et system som kan frembringe utsagn» (s. 17). Videre viser Neumann (2001) til Pecheux som forstår diskurs som et bestemt område for

språkbruk, noe som kan identifiseres gjennom relaterte institusjoner og posisjoner som diskursen kommer fra. Deretter har Neuman (2001) sammenfattet en egen definisjon av diskurs: «et system av et sett utsagn og praksiser som, ved å innskrive seg i institusjoner og fremstå som mer eller mindre normale, er virkelighetskonstituerende for sine bærere og har en viss grad av regularitet i et sett sosiale relasjoner» (s. 18). Definisjonen har noen likhetstrekk med Foucaults (1972) forståelse, spesielt i beskrivelsen om at diskurs omfatter både språk og praksis. Altså finnes det like og ulike måter å forstå diskurs på. Likevel er det Foucaults forståelse masterprosjektet legger til grunn. Hans teori redegjør jeg for senere.

3.2 Filosofiske premisser

Diskursteori og -analyse kan sies å være tett knyttet til sosialkonstruktivisme (Jørgensen & Phillips, 1999). Sosialkonstruktivisme er en filosofisk retning som tar for seg teorier om kultur og samfunn som deler noen felles premisser. Først har sosialkonstruktivistiske tilnærminger et kritisk syn på tatt for gitt kunnskap. Menneskers kunnskap om verden er ikke en objektiv sannhet, fordi kunnskapen reflekterer ikke det som faktisk finnes. I stedet er den et produkt av menneskers måte å kategorisere verden på. Altså er den produsert av diskurser. Videre hevder sosialkonstruktivismen at menneskers syn på kunnskap om verden er historisk og kulturelt betinget, altså at menneskers verdenssyn og identiteter endrer seg over tid. Her er diskurs en form for sosial aktivitet som bidrar til å produsere den sosiale verdenen, og dermed også kunnskap, identiteter og sosiale relasjoner. Dermed opprettholdes bestemte sosiale mønstre. Virkeligheten er altså ikke forhåndsgitt eller fastlåst av ytre forhold. Samtidig mener sosialkonstruktivismen at sosiale prosesser skaper og opprettholder menneskers måter å forstå verden på. Kunnskap produseres gjennom sosial samhandling med andre. Her konstrueres felles sannheter som konkurrerer om hva som er sant og usant. I tillegg blir enkelte handlinger naturlige og andre utenkelige, avhengig av hvilket verdenssyn man har. Dermed har sosial konstruksjon av kunnskap og sannhet sosiale konsekvenser. Samtidig kan diskursteorien sies å ha sitt opphav i strukturalisme og poststrukturalisme (Jørgensen & Phillips, 1999). Diskurs går ut på en forståelse om språket som et system, noe som stammer fra strukturalistisk lingvistikk. Ferdinand de Saussure sa at meningen som gis ord ikke er iboende i ordene, men det er et resultat av sosiale konvensjoner som forbindes en bestemt mening til bestemte lyder. Eksempelvis er ikke ordet «hund» uten videre forbundet med det dyret man forestiller seg når man hører ordet. Det er de sosiale

konvensjonene som lærer mennesker til å forstå at ordet henviser til et bjeffende dyr på fire bein. Meningen ved individuelle tegn bestemmes av deres relasjon til andre tegn. Ordet «hund» er ulikt ordene «katt» og «mus». Ordet «hund» er derfor en del av en struktur med andre ord som det skiller seg fra, og det er nettopp ved alt det «hund» ikke er, at ordet får sin mening. Poststrukturalismen viderefører den strukturalistiske teorien, men modifierer den. Poststrukturalismen mener også at tegn får mening ved å være ulik andre tegn, men avviser synet på språket som en stabil og totalitær struktur. Det er i stedet sammenhengen ordene brukes i som gir dem mening. Eksempelvis kan ordet «arbeid» bli brukt i flere sammenhenger. I enkelte situasjoner brukes ordet om en motsetning til «fritid». Andre ganger kan «arbeid» være passivt, som når man driver med «sorgarbeid» etter et dødsfall. Man tar seg fri fra en type arbeid, yrkesarbeid, for å drive med en annen form for arbeid, sorgarbeid. Likevel er ikke ordet åpen for alle tolkninger, da det ville gjort kommunikasjon umulig. Altså er språket strukturert, men ordene kan ha flere enn én betydning.

3.3 Michel Foucaults diskursteori

I diskursteorien og -analysen er den franske filosofen Michel Foucault en hovedskikkelse (Jørgensen & Phillips, 1999). Foucault forsto diskurs som et konsept om både språk og praksiser, og han bidro slik til å gi diskursbegrepet en ny mening ved at det ikke alene kunne regnes som et lingvistisk konsept (Hall, 2001). Frem til 1960-tallet var den utbredte forståelsen av diskurs at det dreide seg om ren analyse av språk og tekst. Foucault studerte derimot diskurs som et system av representasjon, og han interesserte seg for reglene og praksisene som produserer meningsfulle utsagn. Dette er basert på hans forståelse av diskurs som en gruppe utsagn som gir mennesker et språk for å kunne snakke om, og en måte å representere kunnskap om, et bestemt tema på et bestemt historisk tidspunkt (s. 72). Diskurs handler altså om produksjonen av kunnskap gjennom språk. I *The Archeology of Knowledge* (1972) beskriver Foucault diskurs som praksiser som systematisk former objektene som omtales. I verket presenterer han en sammenfattet definisjon av diskurs:

We shall call discourse a group of statements in so far as they belong to the same discursive formation; it does not form a rhetorical or formal unity, endlessly repeatable, whose appearance or use in history might be indicated (and, if necessary, explained); it is made up of a limited number of statements for which a group of conditions of existence can be defined. Discourse in this sense is not an ideal, timeless form that also possesses a

history (...) it is, from beginning to end, historical – a fragment of history, a unity and discontinuity in history itself, posing the problem of its own limits, its divisions, its transformations, the specific modes of its temporality rather than its sudden irruption in the midst of the complicities of time. (Foucault, 1972, s. 131)

Foucault følger sosialkonstruktivismens prinsipp om at kunnskap ikke kun er en refleksjon av virkeligheten (Jørgensen & Phillips, 1999). Sannhet er en diskursiv konstruksjon hvor ulike vitenregimer bestemmer hva som er sant og usant. Det bygger på en forståelse om at de utsagn som produseres innenfor et bestemt område er relativt like og gjentakende, noe Foucault kaller «discursive formation». Mange uttalelser blir altså ikke ytret og ville aldri blitt akseptert som meningsfulle, noe som bestemmes gjennom historiske regler for diskursen. Dermed konstrueres meningsfull praksis innenfor diskurser (Hall, 2001). Konseptet dreier seg slik sett ikke om hvorvidt ting eksisterer, men om hvor mening kommer fra.

Mennesker lager representasjoner av virkeligheten med språket som aldri kan være rene refleksjoner av en eksisterende realitet (Jørgensen & Phillips, 1999). Det betyr ikke at virkeligheten ikke finnes, for det gjør den uavhengig av menneskers tolkning. Ontologisk filosofi viser slik sett til hvordan verden er, mens epistemologi viser til menneskers kunnskap om og beskrivelser av det ontologiske (Neumann, 2001). Innenfor diskursteorien regnes epistemologien for å være diskursiv, altså er den påvirket av strukturelle forståelsesrammer som tas for gitt innenfor et bestemt område. Dermed er meninger og representasjoner virkelige, men de gis mening gjennom diskurs. Dette kan illustreres med Jørgensen og Phillips' (1999, s. 17-18) eksempel på hvordan folk forstår en flom. Selve økningen av vannet er en faktisk hendelse uavhengig av folks uttalelser. Altså er flommen et materielt faktum uten diskursiv påvirkning. Det er først når mennesker forsøker å sette flommen i en sammenheng som gir mening for dem, at den havner i en diskurs. Flere vil forklare en flom ved å vise til økte mengder nedbør. Dermed plasserer de flommen i en meteorologisk diskurs. Andre vil i stedet si at flommen er «Guds vilje», noe som viser til en religiøs diskurs. Slik gis et objekt mening gjennom diskurs, noe som viser at språket kan skape og forme den sosiale verdenen ved hjelp av diskurs.

Tradisjonelt deles Foucaults forfatterskap i to faser, den *arkeologiske* og den *genealogiske* (Jørgensen & Phillips, 1999). Disse overlapper hverandre. Foucault tok fortsatt i bruk verktøy fra den tidligere arkeologien i senere arbeid. Arkeologien innebærer å undersøke reglene

som bestemmer hvilke utsagn som aksepteres som meningsfulle og sanne i en historisk epoke. Hall (2001) mener derfor at Foucault har historisert diskurs, kunnskap og sannhet på radikalt vis. Foucault var overbevist om at det samme fenomenet ikke kunne bli funnet på tvers av ulike historiske perioder: «He thought that, in each period, discourse produced forms of knowledge, objects, subjects and practices of knowledge, which differed radically period to period» (s. 74). Det kan illustreres ved Foucaults (1972) eksempel om mental helse. Forståelsen av mental helse er ikke objektiv fakta som forblir lik i alle historiske perioder og som betyr det samme i alle kulturer. Begrepet «galskap», som tidligere ble brukt om mentalt ustabile mennesker, fremstår som meningsfull kun når det befinner seg innenfor en spesifikk diskurs. Det er først når definisjonen av galskap brukes i praksis, at det passende subjektet, «galningen» som daværende psykiatri definerte vedkommende, synliggjøres. Dermed er kunnskap og praksiser om verdens ulike subjekter historisk og kulturelt betinget.

I den senere genealogiske fasen ble Foucault mer opptatt av hvordan kunnskap iverksettes gjennom diskursive praksiser i bestemte institusjonelle settinger for å regulere andres oppførsel (Hall, 2001). Derfor konsentrerte han seg om relasjonen mellom kunnskap og makt, noe som resulterte i en teori om *makt/viten*. Ifølge Jørgensen og Phillips (1999) mente Foucault at makt finnes i alle sosiale praksiser, og eies ikke av spesifikke aktører slik som av staten eller av enkeltindivider. Foucault skriver i sitt eget verk *Power/Knowledge* (1980) at makt gjerne blir forstått som noe undertrykkende, noe han mener er en negativ og smal konseptualisering. Mange anser makt som noe som utøves i én retning, ovenfra og ned, fra en spesifikk kilde. Foucault forsto i stedet makt som noe som sirkulerer og fungerer i et nettlignende system, noe som kan gjøre den produktiv og til en positiv mulighetsbetingelse for det sosiale. Slik definerer han selv makt i forbindelse med kunnskap og diskurs:

What makes power hold good, what makes it accepted, is simply the fact that it doesn't only weigh on us as a force that says no, but that it traverses and produces things, it induces pleasure, forms knowledge, produces discourse. It needs to be considered as a productive network which runs through the whole social body, much more than as a negative instance whose function is repression. (Foucault, 1980, s. 119)

Det er altså makt som skaper den sosiale verdenen, og det som skiller objekter fra hverandre samt gir dem sine relasjoner og individuelle karakteristikk (Jørgensen & Phillips, 1999). For å illustrere handler et av Foucaults eksempler fra *Discipline and Punish* (1977) seg om

hvordan makt kan fungere som konstituerende for det moderne fengselssystemet. Foucault påpeker at straffesystemet utviklet seg fra å være barbarisk til å bli mer kalkulert. Fengslene pleide å være offentlige, og straffen var svært voldelig i form av tortur og henrettelse. Den moderne straffeformen ble derimot mer privat og individualisert. Innsatte ble stengt inne alene, borte fra offentligheten og fra hverandre, under kontinuerlig overvåkning. Foucault foreslo at utviklingen førte til mer effektiv kontroll, og bedre former for straff og disiplinering av subjektet. Slik er det moderne fengselssystemet knyttet til kunnskap om kriminalitet, straff og disiplin hvorav de dominerende diskursene bidro til å endre praksisen i fengslene. Foucault anså også fengslet som et uttrykk for en overvåknings- og disiplineringsteknikk som utviklet seg også i andre deler av samfunnet, blant annet i militæret, i skolene og på sykehusene. Slik gjennomsyrrer makt og dens mekanismer store deler av det sosiale liv.

I tillegg mener Foucault at makt er nært knyttet til diskurs ved at diskursen bidrar til å produsere subjektene man er og objektene som man kan vite noe om (Jørgensen & Phillips, 1999). Videre hevder han at det ikke er mulig å oppnå universell sannhet, siden det er umulig å kommunisere fra et sted utenfor diskurs. I sin arkeologiske fase beskriver Foucault sannhet som et system hvor utsagn produseres, reguleres og spres. I den genealogiske fasen argumenterer han for at sannhet er en del av og produsert av maktsystemer. Altså eksisterer ikke sannhet utenfor diskurs: «Each society has its regimes of truth, its “general politics” of truth; that is, the types of discourse which accepts and makes function as true» (Foucault, 1980, s. 131). Altså er diskursene konstruert på måter som gjør at de fremstår som sanne eller usanne representasjoner av virkeligheten (Jørgensen & Phillips, 1999). Derfor mener Foucault at det er meningsløst å spørre om noe er sant eller usant. I diskursanalysen oppfordrer han heller til å konsentrere seg om hvordan sannhet er skapt i diskurs.

3.4 Diskursanalyse

Diskurs handler om å ubevisst følge mønstre i det sosiale liv (Jørgensen & Phillips, 1999). Diskursanalyse er analysen av disse mønstrene. Her det ingen enerådige tilnærming, verken for hva diskurs er eller for hvordan de skal analyseres. For å gjennomføre en diskursanalyse er det nødvendig å oppsøke spesifikke metoder. Her kan man velge fra et hav av tverrfaglige tilnærminger. De ulike tilnærmingene tilbyr sine egne forslag til analyse, og de konkurrerer også til en viss grad om hvordan begrepene «diskurs» og «diskursanalyse» skal forstås og brukes. Foucault omtales som opphavsmann til diskursanalysen og derfor en som ikke er til å

unngå i diskursanalysen (Raffnsøe et al., 2008). I masterprosjektet benytter jeg meg av Foucaults (1972, 1980) forståelse av diskurs og makt, i tillegg til hans analytiske verktøy.

I arkeologien ønsket Foucault å studere reglene som eksisterer for det som regnes som meningsfulle utsagn innenfor et vitenregime (Jørgensen & Phillips, 1999). Altså dreier det seg om hvordan kunnskap har oppstått innenfor en gitt tidsperiode, samt hvilke påstander som har fått status som sanne innenfor en diskurs. Videre viste Foucault (1986) til de bestemte periodenes kunnskapssystemer, noe han kalte «episteme». Episteme er mønsteret som kan bli sett på tvers av disipliner, og det avgjør hva som er sant og usant. Slik sett viser episteme til epistemologi, altså tolket virkelighet. Dermed er arkeologi en historisk bestemt måte å vite noe om verdens fenomener på. Metoden fordrer derfor å studere nåtidens kunnskap hvor enkelte utsagn regnes som tatt-for-gittheter, mens andre er utenkelige. Davidson (2009) beskriver derfor målsettingen for den arkeologiske metoden som tvers gjennom deskriptiv. Analysen skal ikke forklare forandring, men synliggjøre de felles dannelsesreglene som tilsynelatende uavhengig sann kunnskap. Foucaults deskriptive formål blir en forutsetning for forklaringen, fordi det som skal forklares avhenger av de detaljerte beskrivelsene av det. Arkeologien forsøker altså å isolere nivået av diskursive praksiser, for så å formulere regler for praksisenes produksjon og omdannelser. Slik gjør den arkeologiske metoden det mulig å avdekke kontinuiteter og diskontinuiteter i kunnskapens historie.

I genealogien var Foucault opptatt av de gjensidige relasjonene mellom sannhetssystemer og maktmodaliteter, og han ønsket å synliggjøre et (politisk) regime for sannhetsproduksjon (Davidson, 2009). Filosofen forsto sannhet som sirkulært forbundet med maktsystemer og maktvirkninger. Systemene produserer og opprettholder sannheten, mens virkningene frembringer og forlenger den. Til sammen utgjør systemene og virkningene et maktregime. Derfor skal teorien om makt/viten være til hjelp for å forstå nåtiden ved å lokalisere spor fra nåtiden i fortiden (Foucault, 1980). Det genealogiske redskapet innebærer altså å ha en historisk tilnærming til hvorfor praksisen har blitt slik den er i dag. Foucault var inspirert av Friedrich Nietzsche som oppfattet moral som en menneskelig oppfinnelse basert på historisk erfaring. Derfor, påpeker Davidson (2009), ble Foucaults utøvelse av genealogi til en konsentrasjon rundt opphavet til bestemte sannheter. Det betyr ikke at man skal se etter opphav for å gripe fenomeners essens eller for å avdekke en historisk utviklet ubevegelig form:

hemmeligheten som avsløres gjennom genealogien, er at det ikke finnes noen essens eller opprinnelig enhet som skal avdekkes. Når genealogien ser etter begynnelser, ser den etter ulykker, tilfeldigheter, lidenskap, smålig ondskap, overraskelser, febrilsk agitasjon (...) Genealogien forsøker ikke å stille opp skinnende epistemologiske grunnlag. Som enhver Foucault-leser lærer seg, viser den snarere at opphavet til det vi oppfatter som rasjonelt, sannhetsbæreren, er forankret i herredømme, undertvingelse, styrkerelasjoner – i ett ord: makt. (Davidson, 2009, s. 165–166)

Makt skal, som nevnt, ikke forstås som kun noe undertrykkende, for makten kan også ha positive virkninger (Foucault, 1980). I genealogien undersøkes det hva makten produserer, og makten analyseres ved å se på dens teknikker og de aspektene som gjør den unik (Davidson, 2009). Det innebærer å analysere makten nedenfra og opp. Først skal maktens mekanismer, altså dens historie, utvikling og teknikker, studeres. Deretter går analysen ut på å undersøke hvordan maktmekanismene blir «investert, kolonialisert, benyttet, viklet inn, omdannet, omplassert, utvidet» (s. 167). Slik knytter ikke genealogien bare sammen sannhet og makt. Den viser også hvordan makten og dens egenskaper skal forstås og snakkes om.

Davidson (2009) påpeker at selv om arkeologien sies å være forbeholdt Foucaults tidligere studier, og genealogien hans senere arbeid, er ikke de to redskapene motsetninger, men komplementære. Eksempelvis, om «seksualiteten» (s. 168) analyseres, kan arkeologien vise hvordan det skjedde en endring i diskursen på 1900-tallet som gjorde det mulig å snakke om seksualitet på nye måter. De nye dannelsesreglene tillot diskusjon om seksualitetens sykdommer, noe som gjorde at legene forsto sykdommene som egne konsepter og slik utviklet de en tidligere ukjent diskurs om perversjon. I genealogien ville Foucault forstått «seksualiteten» som et positivt resultat av makten, i stedet for kun undertrykt av makten, fordi seksualitet som fenomen var frembrakt av overvåknings- og eksamineringsteknikker, «slik som de velmenende hintene i medisinalmanualer om hvordan foreldrene kunne sjekke sine barns sengelaken etter bevis for deres ensomme nattlige aktivitet» (s. 168).

Eksempelet viser at arkeologi og genealogi utfyller hverandre i diskursanalysen av hvordan mennesker forstår, tolker og snakker om verdens fenomener. En analyse av seksualitetens maktmodaliteter alene ville ikke synliggjort reglene for produksjon av medisinske diskurser på 1900-tallet. Man kan kun forstå reglene dersom kunnskapen undersøkes fra innsiden, og slik ivaretar teoretisk uavhengighet hos de diskursive praksisene. Davidson (2009) mener

derfor at arkeologien ikke er en uheldig metode, men heller et verktøy som kan plasseres i et mer omfattende metodologisk rammeverk for diskursanalyse. Derfor kan analytikeren som ønsker å gjennomføre en diskursanalyse med fordel benytte seg av både Foucaults arkeologi og genealogi. Slik som Foucaults livsarbeid, kan analysen deles inn i to faser hvor den første arkeologisk søker å synliggjøre tatt-for-gittheter i en spesifikk tidsperiode, og den andre genealogisk forsøker å avdekke historisk makt som grunnlag for nåtidens diskurspraksiser.

Det er verdt å nevne at Foucaults diskursanalyse er abstrakt og han utviklet den aldri som en allmenngyldig teori eller som en universell metode for diskursanalyse (Raffnsøe et al., 2008). Derfor oppfordrer Jørgensen og Phillips (1999) til å kombinere diskursteori med inspirasjon fra andre forfattere. I pakkelsen som de mener at diskursanalysen er, som en teoretisk og metodologisk helhet, poengterer de at det er mulig å lage en egen pakke ved å kombinere analytiske perspektiver: «Such multiperspectival work is not only permissible but positively valued in most forms of discourse analysis» (s. 4). Altså er det fruktbart å kombinere teori med forskjellige analytiske perspektiver, fordi det gir ulike former for viten om et fenomen.

I motsetning til Foucaults analytiske tilnærminger, benytter andre seg av mer systematiske diskursanalyser (Jørgensen & Phillips, 1999). Det er blant annet hensiktsmessig i menneskers talte eller skrevne språk, slik som i massemediene eller i forskningsintervjuer. Et eksempel på en systematisk diskursanalyse, er Neumanns (2001, s. 55–63) metode som består av tre skritt. Her går skritt én ut på å avgrense diskursen som skal studeres, noe som innebærer avgrensning i tid, altså diskursens tilblivelseshistorie, samt en avgrensning i de representasjoner som tilhører diskursen. Videre går skritt to ut på å trekke frem disse representasjonene, eller med andre ord; å avdekke de virkeligheter som finnes i diskursen. Det tredje og siste steget dreier seg om diskursens lagdeling, altså hvilke trekk i diskursens representasjoner som forener eller differensierer og hvilke som er bestandige eller foranderlige. Slik mener Neumann (2001) at det blir mulig å oppnå hovedpoenget med diskursanalysen; å studere mening og de sosiale institusjoner som bærer mening.

Sirnes (1999), som tar utgangspunkt i Foucaults forståelse av diskurs og makt, har også utviklet en analysemetode bestående av tre steg. I det første steget skal analysen, ifølge Sirnes (1999, s. 31) «kommunisera noko som folk kan kjenna seg igjen i, og som dei umiddelbart forstår betydninga av. Dei må kunna sjå sin eigen tale». Altså er forskeren nødt til å gjengi innholdet på en så objektiv og nøytral måte som mulig. Deretter skal steg to vise

hvordan utsagn og uttrykk er produsert, noe som krever at forskeren tolker seg frem til en skjult mening. Det er i dette steget diskursene avdekkes. Slik beskriver Sirnes (1999) steg to:

Analysen må visa korleis dei (utsagnene og utrykka) blir produsert, og kva det er som styrar oppfatninga av kommunikasjonen, t.d. kva for kategoriar som blir brukt. Ein diskurs er det mentale moglighetsrommet for kva som kan gi mening, og ikkje minst for kva som kan bli viktig, seriøst, legitimt, godt, truande og akutt osv. Diskursanalysen beveger seg fra det eksplisitte og bevisste til det underliggende og skjulte, for å undersøke distinksjonar og forbindelsar som ikkje gir seg til kjenne direkte, men som likevel er til stades under kommunikasjonen si overflate. På dette viset ønsker ein å oppnå noko meir enn ein gjenkjenningseffekt, nemleg ein kombinert avdekkings- og oppdagingsseffekt. (Sirnes, 1999, s. 31)

Altså innebærer steg to å tolke tekstene med et åpent sinn for å avdekke diskursene. Så, i steg tre, søker analysen å påvise en makt som er opphavet til de diskursive forståelsene:

Diskursanalysen ønsker å påvise ei makt som verken personar eller organisasjonar kan tilegna seg, disponera, mista eller overdra til andre, t.d. gjennom valg eller representasjon. Denne makta tilhører ingen, men finst samtidig overalt og blir aktivisert i alle sosiale relasjonar. Dersom diskursanalysen lykkast, kan han visa kva som har makt over tenkinga og kategoriseringa til folk – men også over kjenslene og emosjonane – og som derfor er opphavet både til forståelsen og engasjementet. (Sirnes, 1999, s. 31)

Altså innebærer det tredje steget å finne ut hvordan den diskursive kunnskapen har oppstått, og hvordan den fortsetter å eksistere i sitt praktiske felt med sine individer og grupper. Slik kan Sirnes' trestegsmodell for diskursanalyse minne om den den arkeologiske og genealogiske tilnærmingen, da den også først avdekker diskursene og deretter makten. Derfor har jeg i masterprosjektet latt meg inspirere av Sirnes' tre steg, noe som også viser seg i strukturen av oppgavens resultatkapittel.

En annen diskursanalytisk tilnærming jeg synes er verdt å nevne, er den den kritiske diskursanalysen (CDA) (Wodak, 2001). Denne bygger blant annet på Norman Faircloughs forståelse av diskurs og makt, noe som innebærer at diskursive praksiser bidrar til å skape og reproducere maktforhold mellom sosiale grupper. Dette anses som en ideologisk effekt innenfor CDA, og derfor er formålet i den kritiske diskursanalysen å avdekke hvordan

maktrelasjoner og kamper om makt ideologisk former praksiser, relasjoner og tekster. Slik avsløres diskursive praksisers opprettholdelse av maktforhold, noe som skal bidra til sosial forandring i retning av mer like maktforhold (Jørgensen & Phillips, 1999). Ifølge Hågvar (2013) skiller kritisk diskursanalyse seg fra andre diskursanalyser ved sitt maktkritiske perspektiv, men også på grunn av sine detaljerte analyser av språklige valg. Analysen gjennomføres derfor ved å bruke verktøy fra tekstlingvistikken.

Hågvar (2007) analyserer pressetekster diskursivt, og benytter seg av tre steg, i likhet med foregående analytikere. Det første steget dreier seg om kontekst; tekstuell kontekst, situasjonskontekst og kulturkontekst, hvor poenget er å kartlegge mulige kontekster for bedre å forstå tekstenes meningspotensial. Deretter går steg to ut på å analysere teksten detaljert ved først å dele verbalteksten inn i segmenter, beskrive sjangeren og fortolke visuelle og verbalspråklige trekk, slik som for eksempel: «Layout og bildebruk; Komposisjon; Valget av kilder og talegjengivelse; Presupposisjoner; Anføringsverb og annen verbbruk; Pronomenbruk; Troper og figurer; Modalitet; Prosesser; Overskytende eller manglende informasjon; Appellformer; Rolletildeling» (s. 40). Når man vet hvordan verbalteksten er utformet i detalj, skal man forklare tekstens utforming i lys av dens kulturkontekst. Slik kommer man nærmere en forståelse av tekstens ideologiske meninger.

I og med at Hågvar (2007, 2013) analyserer pressetekster på en detaljert, lingvistisk måte, lar jeg meg inspirere av hans andre steg. Jeg ser det som nyttig i mitt medieanalytiske arbeid, å bruke de visuelle og verbalspråklige trekkene han legger frem. Slik har jeg noen konkrete holdepunkter å gå etter i den arkeologiske analysen, som er spesifikt utviklet for å analysere medietekster. Selv om han tar utgangspunkt i CDA og Fairclough, ser jeg ikke at steg to i hans analyse på noen måte bryter med masterprosjektets teoretiske og analytiske forankring i Foucault. I metodekapittelet redegjør jeg for hvordan jeg konkret gjennomfører analysen.

4. Metodologi og forskningsmetode

Dette kapittelet tar for seg metodologi og forskningsmetode. Jeg starter med vitenskapsteori og kvalitative metoder hvor jeg går inn på tekstanalyse og abduktiv tilnærming. Så beskriver jeg hvordan jeg konkret og stegvis gjennomfører analysen og hvilke analytiske verktøy jeg kombinerer. Her presenterer jeg også en modell jeg bruker for å systematisere analysens funn. Deretter går jeg inn på oppgavens materiale, altså de nyhetsmediene og tekstene jeg har valgt å studere, og jeg forklarer hvordan og hvorfor jeg har valgt ut medier og tekster. Til slutt beskriver jeg oppgavens forskningskvalitet.

4.1 Vitenskapsteori og kvalitative forskningsmetoder

Vitenskap er en metodisk og systematisk erkjennelsesvirksomhet med mål om å oppnå holdbare slutninger (Hornmoen, 1999). Ifølge Tjora (2021) går forskning ut på å studere fenomener som eksisterer og som man kan vite noe om (ontologi), for så å utvikle kunnskap om dette (epistemologi). Her er det ulike teorier om hva som skal til for å kunne si noe sant om virkeligheten. Naturvitenskapen bruker ofte teori- og hypotestedrevne metoder, mens humaniora og samfunnsvitenskapene tar i bruk hermeneutiske og fenomenologiske metoder som egner seg i studier av handlinger og oppfatninger (Næss, 1974). Medievitenskap er en del av samfunnsvitenskap og humaniora, fordi den undersøker mediens innhold, rolle i samfunnet og konsekvensene medieinnhold har på mennesker (Hansen & Machin, 2019). I masterprosjektet undersøker jeg hvilke diskurser om klima som eksisterer i mediene. Altså ser jeg på hvordan mennesker har konstruert klimaendringer som et virkelig fenomen og hvordan tolkningene formidles gjennom medier. Det viser til sosialkonstruktivisme, en filosofisk retning innenfor samfunnsvitenskap som jeg beskrev i oppgavens teorikapittel.

Sosialkonstruktivisme er en filosofi som går ut på at mennesker konstruerer sin virkelighet gjennom språklig interaksjon med andre mennesker (Jørgensen & Phillips, 1999). Jeg benytter meg av diskursteori og -analyse som bygger på denne filosofien, og derfor er det naturlig at jeg inntar det samme vitenskapsteoretiske perspektivet for masterprosjektet. Når det gjelder forskningsmetode, trekker Tjora (2021) frem sosialkonstruktivisme som et godt utgangspunkt for kvalitativ forskning. Han mener at kvalitative metoder egner seg for studier der forskeren ønsker å utforske menneskers oppfatning av virkeligheten. Metodene gjør det mulig å gå i dybden på det temaet som skal undersøkes, og forskeren kommer tett

på de personene eller forholdene som forskes på. Dataen er derfor gjerne i form av tekst heller enn tall, og fremgangsmåten er eksplorerende og empiridrevet. Hensikten i kvalitative studier er å oppnå dybdekunnskap og helhetlig forståelse innenfor et felt, noe som kun kan gjøres dersom man benytter seg av kvalitative metodiske verktøy for å dykke dypt ned i et felt, med et detaljert blikk på søken etter å forstå det som ligger under overflaten. Det skal gi grunnlag for utvikling av nye teorier. Dermed innebærer den kvalitative forskningen å tolke opplevelse og meningsdannelse i samfunnet, og å vurdere konsekvensene meningene har. Hansen og Machin (2019) understreker viktigheten av å velge den eller de metodene som er mest passende til å ta opp det aktuelle temaet, og som vil hjelpe til å besvare spørsmålene man stiller for prosjektet. I masterprosjektet tar jeg utgangspunkt i klimaendringer og jeg studerer hvilke forståelser av fenomenet som uttrykkes i mediene, med mål om å få innsikt i de klimaforståelsene som eksisterer i mediemangfoldet. Det fordrer at jeg går i dybden på medietekster om klima og tolker innholdet slik at jeg kommer tett på forståelsene. Jeg benytter meg av diskursteori og -analyse som krever at forskeren går inn i stoffet med et åpent sinn, studerer detaljer og avdekker noe nytt som ikke kan oppdages med det blotte øyet (Sirnes, 1999). Prosjektet har en sosialkonstruktivistisk tilnærming som fordrer nøye tolkning og vurdering av menneskers konstruksjoner gjennom språk. Dermed er kvalitativ forskningsmetode ytterst fruktbart for å gjennomføre masterprosjektets analyse, og den tilnærmingen som vil gjøre meg i stand til å svare på oppgavens problemstillinger.

4.1.1 Kvalitativ tekstanalyse

Diskursanalyse er en metodisk tilnærming som er nyttig for å undersøke sosiale fenomener og praksiser, inkludert tekster (Skovholt & Veum, 2014). I samfunnsvitenskapen beskriver Tjora (2021) diskursanalysen som en utbredt form for kvalitativ tekstanalyse som tar utgangspunkt i «hvordan kollektive forestillinger skapes, speiles og opprettholdes gjennom språk», og «hvor forskeren da forsøker å få innblikk i denne «skapelsen» (s. 196). I denne sammenhengen er tekstanalyse en metodisk tilnærming som søker å forstå virkeligheten gjennom tekst, samt hvordan tekst former virkelighet og menneskers forståelse av den. Det sentrale utgangspunktet er at det ikke er mulig å bruke språket på en nøytral måte og at språket er konstruktivt. Altså kan ikke tekster forstås som avspeilinger av verden, men som et resultat av tekstskaperens valg. Ifølge Skovholt og Veum (2014) er de språklige valgene styrt av normer og konvensjoner, noe som skaper felles oppfatninger og verdier, slik at de til

slutt blir oppfattet som allmenne sannheter. Derfor er tekstanalyse hvor man tolker tekst, finner meningen bak og reflekterer over innholdet, nødvendig for å få innsikt i hvordan tekstenes produsenter fremstiller verden og bidrar til å konstruere fenomener. Videre fremhever forfatterne at alle tekster er konstruksjoner på grunnlag av tekstskaferens posisjon og språklige valg. Om posisjonene avdekkes og de språklige valgene undersøkes, kommer man nærmere å forstå hvordan og hvorfor tekstene er utformet slik de er og fremstiller fenomener på den måten de gjør, noe tekstanalysen er skapt for.

Mediene spiller en viktig rolle i moderne tid og er for mange hovedkildene til å forstå verden (Talbot, 2007). Journalister har en åpenbar makt med de tekstene de publiserer. Derfor er det nødvendig å studere tekstene for å få innsikt i hvordan mediene fremstiller verden og er med på å konstruere virkelige fenomener, slik som klimaendringer. Skovholt og Veum (2014) oppfordrer helt konkret til å lese tekst på to ulike måter; først lese «med teksten» hvor man tar tekstens posisjon og leser den sympatisk for å finne ut hva tekstskaferen vil formidle, og så lese «mot teksten» som innebærer at man reflekterer rundt og vurderer hva i teksten som tas for gitt, og om premissene er gyldige. Denne metoden kan sammenlignes med Sirnes' (1999) to første steg i analysemodellen, som innebærer å 1) kommunisere noe gjenkjennbart og forståelig og 2) vise hvordan utsagn og uttrykk er produsert for å avdekke hva som kommuniseres under overflaten. Samtidig forstår Skovholt og Veum (2014) tekst i utvidet forstand slik at visuelle, språklige og multimodale fremstillinger kan betraktes som diskursive konstruksjoner. Medietekster er gjerne sammensatte tekster med en kombinasjon av verbaltekst og bilder. Tekstformene bidrar til å fremstille fenomenet eller forholdene som blir skrevet om, og derfor er det relevant å studere mer enn bare verbaltekst. Derfor tar jeg utgangspunkt i et tekstbegrep som favner om visuell og verbalspråklig tekst, og jeg vil altså i diskursanalysen undersøke bilder og figurer i medietekstene i tillegg til den skrevne teksten.

4.1.2 Abduktiv tilnærming

Masterprosjektet tar utgangspunkt i et empirisk materiale fra norske mediers dekning av COP27. Empirien analyseres og diskuteres på bakgrunn av teori om klimajournalistikk, mediemangfoldet og diskurs. Målet er å finne noe nytt som tilbyr interessant informasjon inn i relevante forskningsfelt. Prosjektets strategi er derfor abduktiv, en analytisk metode Johannessen (2022) beskriver som gunstig for å videreutvikle kunnskap ut ifra kvalitative data. Analysen innebærer å starte i det induktive, for så å ta inn teorier relevant for det man

forsker på (Tjora, 2021). Abduktiv metode kan derfor forstås som en kombinasjon av de mer tradisjonelle fremgangsmåtene: den induktive strategien som er eksplorerende og empiridrevet og den deduktive metoden som er teori- og hypotesedrevet. Tjora (2021) mener at den abduktive tilnærmingen legger til rette for kreative forskningsprosesser, og den er fruktbar for forskeren som ønsker å gå inn i empirien med et åpent sinn og med mål om å oppnå ny innsikt. Samtidig legger Tavory og Timmermans (2014) vekt på kreativitet og overraskelse. De mener at overraskelser bryter med menneskers forventninger og med slik virkeligheten forstås. Derfor mener de at det overraskende er et nyttig utgangspunkt for å videreutvikle kunnskap innenfor et forskningsfelt. For å lage et slikt utgangspunkt, kreves teoretisk tyngde og metodologisk kreativitet. Dermed er nær sammenheng mellom teori og metode et særpreg for den abduktive tilnærmingen.

Målet for masterprosjektet har vært å oppnå ny kunnskap om klimaforståelser, diskurser og det hybride mediemangfoldet, fra et sammensatt perspektiv som ikke har vært benyttet tidligere. Derfor har den abduktive tilnærmingen vært høyst fruktbar for oppgaven. På bakgrunn av dette, veksler prosjektet mellom empiri- og teoridrevne strategier. Jeg har gått inn i medietekstene med et åpent sinn for å finne ut hvilke forståelser som ligger under overflaten. Samtidig har jeg trukket inn teori og tidligere forskning på feltet, både for å gi analysen retning, men også for å diskutere funnene opp mot eksisterende teori. Jeg har også utviklet et teoretisk og metodisk rammeverk hvor jeg kombinerer ulike analytiske verktøy fra diskursanalysen med teori om diskurs og tidligere forskning om medienes praksis og politiske posisjoner. Kombinasjonen er kreativ, noe som, ifølge Tavory og Timmermans (2014) skaper et fruktbart utgangspunkt for videreutvikling av kunnskap. Jeg argumenterer for at det teoretiske og metodiske rammeverket kan bli brukt i andre analyser på ulik mediepraksis.

4.2 Analyse og gjennomføring

Diskursanalysen er en fruktbar forskningsmetode for å studere hvordan mennesker forstår og gir mening til fenomener gjennom språk (Tjora, 2021). Ifølge Hansen og Machin (2019) har det i medievitenskapen vært økende interesse for å undersøke diskurser i mediene, noe som springer ut fra et ønske om å forstå hvordan journalister bruker språk for å gi mening til et fenomen og for å overbevise folk til å forstå forhold og hendelser på spesifikke måter. Et flertall av de diskursive mediestudiene benytter seg av kritiske diskursanalyse, hovedsakelig fordi metoden legger til rette for systematiske analyser av tekst og språk. Derfor anser jeg

mitt prosjekt hvor jeg gjennomfører en diskursanalyse basert på Foucaults teorier, som et originalt og interessant bidrag i den diskursive medieforskningen.

Videre er det, som demonstrert i teorikapittelet, flere måter å gjennomføre diskursanalyser på. Den analysemetoden man velger bør imidlertid henge godt sammen med filosofiske og teoretiske tilnærminger, ifølge Jørgensen og Phillips (1999). Mitt masterprosjekt tar utgangspunkt i diskursteori utviklet av Foucault, og derfor anser jeg det som naturlig å bruke Foucaults arkeologi og genealogi som analytiske verktøy. Likevel, Foucault bedrev abstrakte diskursanalyser, noe jeg anser lite gunstig for et masterprosjekt med begrenset tid. Derfor henter jeg strukturen fra Sirnes' (1999) metode for diskursanalyse. Metoden er hovedsakelig utviklet for samfunnsvitenskapelige analyser hvor den har vist seg nyttig i intervjustudier. Likevel ser jeg metoden som overførbart til analyse av medietekster. I tillegg bygger Sirnes på Foucaults forståelse av diskurs og makt, slik som jeg gjør, og de to siste stegene i metoden virker å ligge nært Foucaults arkeologi og genealogi. Derfor kan anvender Sirnes' tre steg for systematikkens skyld, og bruker arkeologien i det andre steget og genealogien i det tredje.

Videre fordrer steg to at jeg går i dybden på tekstene og analyserer på en detaljert måte. Derfor henter jeg verktøy fra en tredje metode. Hågvar (2007) presenterer tre steg for å gjennomføre kritisk diskursanalyse av presstekster. Han følger altså en kritisk diskursteori og Faircloughs forståelse av diskurs og makt, noe jeg ikke gjør. Likevel ser jeg det som nyttig å hente verktøy fra hans lingvistiske tilnærming til medietekster, da verken Foucaults eller Sirnes' metoder er laget for presseanalyser. Jeg lar meg inspirere av Hågvars andre steg hvor han gjennomfører en detaljert, lingvistisk analyse ved å fortolke visuelle og verbalspråklige trekk. Jeg vil gjøre det samme i det andre steget av min analyse, for å forstå hvordan verbalteksten er utformet i detalj, noe som gjør meg i stand til å oppdage diskursene.

Slik har jeg laget en metodisk pakke som jeg anser for å være ytterst gunstig for å analysen. Foucaults (1972, 1980) arkeologi og genealogi tilbyr analysen verktøy utviklet ut ifra teorien som masterprosjektet tar utgangspunkt i. Sirnes' (1999) trestegsmodell tilfører analysen systematikk og struktur. Hågvars (2007) visuelle og verbalspråklige trekk forsyner analysen med lingvistiske verktøy egnet for medieanalyser. Dermed er kombinasjonen nyttig for analysen. Jeg argumenterer for at de analytiske redskapene ikke strider med prosjektets filosofiske og teoretiske tilnærminger. Foucault selv utviklet ikke universelle metoder. Han oppfordret i stedet til å bruke diskursteorien og derfra vurdere hvilke måter som vil være

den beste måten å utføre en analyse på akkurat det som skal undersøkes – fordi hvert felt som skal studeres diskursivt er unikt og behøver ulike tilnærminger (Raffnsøe et al., 2008). Basert på dette, argumenterer jeg for at den metodiske og analytiske kombinasjonen, er et godt valg for masterprosjektet. I det følgende går jeg inn på hvert steg av analysen og jeg beskriver konkret hvordan jeg gjennomfører analysen.

Steg 1: Presentasjon av tekstene

I analysens første steg presenterer jeg utvalgets medietekster uten egne tolkninger eller vurderinger. Steget går ut på å kommunisere noe gjenkjennbart og forståelig. I min analyse innebærer dette steget at jeg gjengir innholdet i medietekstene på en måte som gjør at tekstenes produsenter kan kjenne seg igjen i fremstillingene. Derfor er jeg nødt til å legge bort egne tolkninger, for så å prøve å fremstille innholdet så nøytralt og objektivt som mulig. I analysekapittelet gjengir jeg tekstene, verbaltekst og bilder, systematisert etter medium.

Steg 2: Diskursene

Det andre steget i analysen skal vise hvordan utsagn og uttrykk er produsert, og slik avdekke diskursene. Altså skal jeg identifisere diskursene som eksisterer i utsagnene og uttrykkene basert på egen tolkning. Dette innebærer at jeg leser medietekstene med et tolkende blikk, altså både verbaltekst og bilder. Her ligger utfordringen i mine fordommer, noe som kan føre til at jeg gir tekstene en mening de ikke har. Sirnes (1999, s. 31) skriver at «det mentale meningsrommet holder til i den individuelle talen og de andre uttrykkene, og ingen andre stader». Altså må jeg ta utgangspunkt i de spesifikke medietekstene og tolke hvilke diskurser og selvfølgeligheter om klima som kan ligge til grunn for akkurat disse tekstene. Steget er slik sett i tråd med Foucaults (1972) arkeologi, og derfor tar jeg i bruk hans analytiske steg for finne ut hvordan diskurser skaper kunnskap om hva som regnes som sant og usant.

Jeg fortolker tekstene inspirert av Hågvars (2007) språklige trekk slik at jeg evner å komme under overflaten på tekstene. Det gjør det mulig å se hvilke valg produsentene har gjort når de har skrevet tekstene, noe som kan gi innsikt i mediens praksis. Jeg ser dermed både på konkrete utsagn og uttrykk i tekstene og jeg undersøker mediepraksisen, noe som gjør at jeg kan avdekke diskursene som styrer og produserer utsagn og praksis. Derfor vil jeg, når jeg leser tekstene, se etter fem spesifikke trekk: *Presupposisjoner, kildevalg og direktesitering, sjanger og sjangertrekk, overskytende eller manglende informasjon og rolleinndeling*. Jeg har valgt ut disse fem fordi jeg opplever at de kan gi innsikt i profesjonalitet/alternativitet og

politisk posisjonering mot venstre/høyre. Jeg skal altså bruke trekkene for å analysere tekstene, og jeg skal basert på trekkenes utforming og karakteristikk, vurdere hvorvidt praksisen er profesjonell eller alternativ, og venstre- eller høyrepolitisk.

Når jeg vurderer grad av profesjonalitet, tar jeg utgangspunkt i litteratur som definerer journalistisk praksis (Deuze, 2005; Holt et al., 2019; Hornmoen & Steensen, 2021). Når jeg vurderer politisk posisjonering, tar jeg utgangspunkt i klimasaken og vurderer hvorvidt mediene gir uttrykk for klimadiskurser som er i tråd med venstresidens eller høyresidens tilnærming til klima (Forchtner, 2019; Prøpper et al., 2022). Det vil si at jeg ikke kaller et medium venstreorientert dersom jeg avdekker en venstrepolitisk klimaforståelse, for den politiske posisjonering kan være en annen i andre saker. Jeg forsøker imidlertid å avdekke hvordan de diskursive uttrykkelsene om klimaendringer kan dra enten på venstre- eller høyresiden i politikken, med mål om å forstå hvor forståelsene kommer fra. I det følgende beskriver jeg hvert trekk og hvordan jeg tolker. Jeg viser til hypotetiske eksempler.

Presupposisjoner (forutsatte premisser for innholdet i en setning)

Hvilke underliggende meninger eller påstander ligger til grunn for utsagnene? Hvilke sannheter bekreftes eller avkreftes indirekte?

Eksempel: Hvis Medium A skriver *vi må løse klimakrisen*, da ligger det et forutsatt premiss om at klimasituasjonen mennesker står i, er en krise. Skriver mediet at *de alvorlige effektene av global oppvarming må løses ved omfattende klimatiltak*, da bekrefter mediet en sannhet om at global oppvarming er et reelt problem som må løses politisk. Det viser til en venstrepolitisk tilnærming til klimakrisen.

Kildevalg og direktesitering

Hvilke kilder har blitt brukt i tekstene og hvordan blir de sitert? Hva slags kilder er det, hvor kommer de fra, hva representerer de, hva uttrykker de? Hvordan forholder mediene seg til kildene og hvilken status har de i tekstene? Er det førstehånds- eller andrehåndskilder?

Eksempel: Medium A bruker en politiker fra ytre høyre i politikken som eneste kilde til å uttale seg om klimasaken, og mediet siterer politikeren med anføringsverb som gir påstandene tillit (slår fast, påpeker, poengterer). Praksisen viser til høyresidens klimaforståelse, samt til en lite objektiv og balansert dekning. Mediet har ikke skaffet informasjonen og sitatene selv. Det gjør praksisen mindre profesjonell.

Sjanger og sjangertrekk

Hvilken sjanger tilhører teksten og hvilke sjangertrekk er brukt? Er tekstene objektive og nøytrale (nyhetssjangeren) eller er de subjektive og partiske (meningssjanger), og er det i så fall åpenhet om hvem meningene er sine og hvilken sjanger tekstene er skrevet innenfor?

Eksempel 1: Medium A knagger meningsbærende informasjon på kilder, og flere kilder med ulike syn på saken kommer til orde. Praksisen er dermed profesjonell.

Eksempel 2: Medium B gir uttrykk for meninger om at global oppvarming er alvorlig og at mennesker må ta tak. Meningene står uten henvisning til kilder. Teksten står tydelig merket som en leder. Det viser til en venstreorientert dekning, samt en profesjonell praksis på grunn av åpenheten om sjanger.

Eksempel 3: Medium C gir uttrykk for meninger om at global oppvarming ikke er menneskeskapt og at det ikke er nødvendig å innføre klimatiltak. Utsagnene står uten henvisning til kilder. Det står ingen steder hva slags type sjanger teksten er. Det viser til høyresidens klimatilnærming, samt en mindre profesjonell, mer alternativ praksis.

Overskytende eller manglende informasjon

Hvilken informasjon fremstår overskytende (tilleggsinformasjon) og hvilken informasjon virker å være utelatt fra tekstene? Hva handler den overskytende informasjonen om, hvilket budskap er det mediene ønsker å få frem? Hvor viktig og relevant er informasjonen som mangler, hvilket synspunkt får mer tillit ved at akkurat denne informasjon er utelatt?

Eksempel 1: Medium A påstår at endringer i klimaet alltid har skjedd uten menneskers påvirkning, og mediet greier ut med flere eksempler på naturkatastrofer før menneskene begynte å slippe ut store mengder CO₂. Mediet tilbyr altså mye informasjon som fremmer et klimaskeptisk budskap, og dermed virker det som at mediet ønsker å overbevise leserne om budskapet. Det viser til en høyreorientert praksis. Informasjonen er ikke i tråd med vitenskap, det viser til alternativ praksis.

Eksempel 2: Medium B skriver at COP27 var et vellykket møte som vedtok tiltak som vil gjøre at jordens temperatur vil gå ned. I realiteten klarte ikke COP27 å få på plass en avtale med konkrete tiltak for å få ned utslippene. Samtidig er det et faktum at temperaturen har fortsatt å stige selv etter snart 30 år med klimatoppmøter. Denne informasjon har Medium B utelatt, noe som viser at informasjonen kanskje ikke

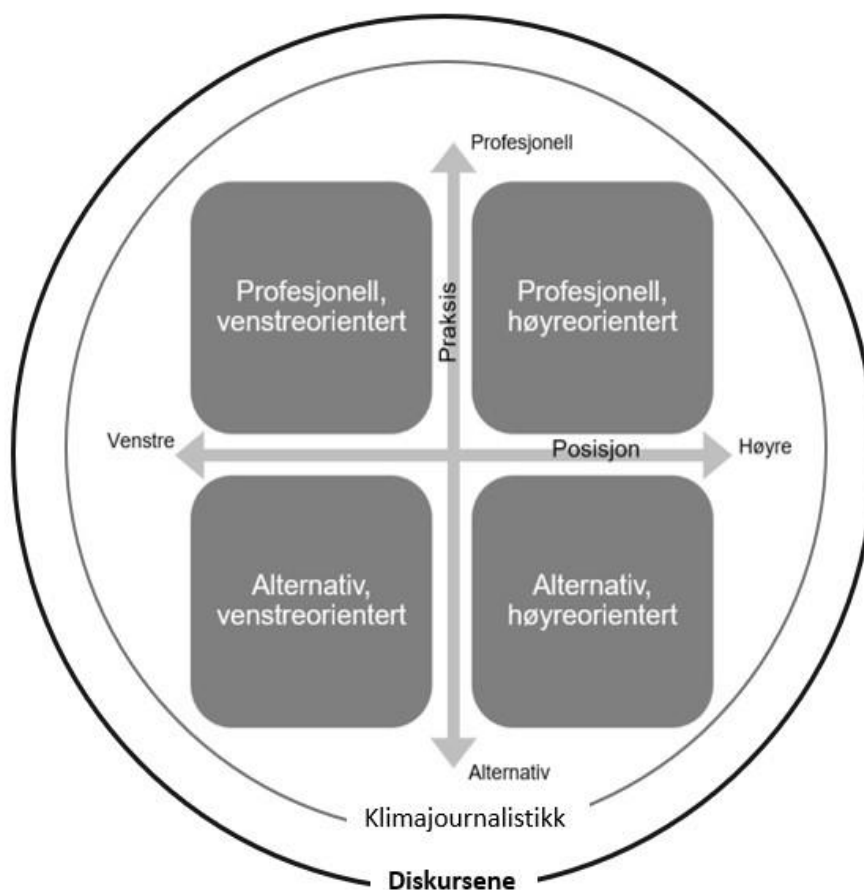
passer inn med det bildet som mediet ønsker å tegne for sitt publikum. Medium B ønsker å gi et positivt inntrykk av situasjonen, men feiler i å presentere hele sannheten. Det viser til en mindre balansert dekning, og derav en mindre profesjonell, mer alternativ praksis som drar på venstresidens klimatilnærming.

Rolleinndeling

Hvilke historier forteller mediene og hvem har fått hvilke roller? Hvem har fått rollen som skurk, hvem har fått rollen som offer og hvem har fått rollen som helt i historien om klima?

Eksempel: Medium A skriver om klimapolitikk. En politiker fra ytre høyre uttrykker at regjeringen innfører klimatiltak som går negativt utover befolkningen. Regjeringen innfører bomstasjoner og dyr parkering for å få folk til å kjøre mindre bil. Politikeren mener at dette skaper utfordringer for innbyggere som trenger bil for å få hverdagen til å gå opp. Derfor vil politikeren og partiet jobbe for å fjerne bomstasjoner og dyr parkering. Her forteller Medium A historien om norsk klimapolitikk hvor regjeringen spiller rollen som skurk, innbyggerne er ofre, mens politikeren og partiet er heltene. Rolleinndelingen viser til en høyreorientert dekning på grunn av kildevalg og manglende ønske om å innføre klimatiltak.

Det er disse fem trekkene som utgjør analysens steg to. De gjør meg i stand til å analysere tekstene detaljert, slik at jeg kommer i dybden på tekstene og nærmere de underliggende forståelsene. Fra tolkning av utsagn og uttrykk, beveger jeg meg opp til et nivå om praksis. Jeg undersøker hovedsakelig grad av profesjonalitet i nyhetsartiklene, og politisk posisjonering i lederne/kommentarene, men også på tvers. Dette gir meg innsikt i medienes overordnede klimajournalistiske praksis. Derfra beveger jeg meg opp til et enda høyere plan, nemlig til diskursene som styrer utsagn og praksis i mediene. Dette springer ut fra Foucaults (1972) forståelse av diskurs som et konsept om både språk og praksiser. Ved å studere valgene journalistene og skribentene har gjort og de praksisene mediene følger, får jeg innsikt i det diskursive og det som har styrt mediene til å skrive om klima slik de gjør. Slik blir jeg i stand til å svare på prosjektets første problemstilling om hvilke diskurser som eksisterer i norske mediers dekning av COP27. Samtidig kan jeg på denne måten plassere diskursene i mediemangfoldet ut ifra om deres tilknyttede praksiser er profesjonelle eller alternative, og venstre- eller høyreorienterte, eller politisk nøytrale. Jeg har laget en modell for å illustrere hvordan jeg tenker når jeg gjennomfører det andre steget i analysen:

Figur: Medienes diskursive klimajournalistikk sett i lys av mediernes praksis og posisjon. Matrisen viser mediemangfoldets to akser, profesjonell/alternativ og venstre-/høyrepolitisk, som mediene og praksisene varierer på. Tekstenes utsagn og uttrykk avgjør i hvilke av de fire feltene praksisene kan plasseres i. Innerste sirkel viser til mediernes helhetlige klimajournalistiske praksis. Ytterste sirkel representerer diskursene som styrer mediernes utsagn og praksiser.

Når jeg har avdekket hvilke diskursive forståelser og uttrykkelser som ligger til grunn for tekstene, ser jeg etter likhetstrekk mellom dem. Hvilke påstander og oppfatninger om klimaendringer kan plasseres i samme gruppe og slik danne en diskursiv formasjon? Foucault (1972, s. 131) forklarer de diskursive formasjonene slik: «it is made up of a limited number of statements for which a group of conditions of existence can be defined». Basert på dette, skal jeg samle de påstandene som bekrefter de samme sannhetene om klimaendringer, i hver sine diskurser. Det er opp til meg å dele inn diskursene, noe som kan gjøres på ulike måter. Jeg vil imidlertid vurdere hvilke diskursive grupperinger jeg opplever som mest fremtredende i utvalget, og dele inn diskursene etter dette. Så navngir jeg diskursene på bakgrunn av det jeg oppfatter som kjernen av forståelsene i hver diskurs, noe som tydeliggjør innholdet, og i tillegg skiller det de diskursive formasjonene fra hverandre.

Steg 3: Makt

Analysens tredje steg innebærer å påvise en diskursiv makt som er opphavet til forståelsene. Altså skal jeg avdekke hvilken makt som har påvirket tekstenes utsagn og uttrykk. Dette innebærer å finne ut hvordan den diskursive kunnskapen har oppstått, og hvordan den fortsetter å eksistere i sitt praktiske felt. I min oppgave tar jeg utgangspunkt i Foucaults (1980) maktperspektiv som går ut på at selve danningen av de mentale rommene utgjør den grunnleggende makten. Jeg tar utgangspunkt i hans teori om makt/viten, og jeg bruker hans genealogi som analytisk redskap for å avdekke makten. Altså vil jeg nedenfra og opp analysere maktmekanismer som eksisterer i mediene og jeg vil lokalisere spor fra nåtidens mediepraksis i fortiden, for å finne ut hvor diskursene kan ha sitt opphav fra. Derfor trekker jeg inn litteratur som belyser de fortidige maktmekanismene som jeg diskuterer diskursene i lys av. Jeg knytter også funnene opp mot annen relevant litteratur som jeg presenterte i kapittel én og to, og dermed er det tredje steget av analysen også en diskusjon av oppgavens analyseresultat.

4.3 Utvalg og gjennomføring

I kvalitativ forskning går man i dybden på relativt få strategisk utvalgte enheter (Tjora, 2021). Ifølge Hansen og Machin (2019) handler avgrensning i kvalitative mediestudier i første omgang om å spesifisere typen medium som skal undersøkes, for så å bestemme tidsperiode og deretter hente inn et håndterlig, relevant og representativt utvalg.

4.3.1 Valg av medier

Målet for prosjektet har vært å undersøke det norske mediemangfoldet. Derfor har jeg plukket ut et utvalg nyhetsmedier som representerer ulike deler av medie-Norge. Jeg landet på åtte medier: Aftenposten, Dagsavisen, Verdens Gang (VG), Dagbladet, Klassekampen, Document, Resett og Steigan. De fem første regnes for å være etablerte medier (Bjerke et al., 2019). Samtidig har flere politiske tilknytninger fra partipressens tid. Aftenposten var en høyreavis, Dagbladet en venstreavis og Dagsavisen en arbeideravis (Bastiansen, 2009). Avisene tar i dag avstand fra fortiden som partipolitiske talerør. Likevel påpeker Bastiansen (2009) at partipressen er en del av avisenes historie, og kunnskap om partipressetradisjonen gir innsikt i hvordan journalistikken har utviklet seg. I tråd med Foucaults (1980) genealogi kan mediernes fortid og utvikling forstås som konstituerende for nåtidens mediepraksis.

Derfor plasserer jeg de tre avisene på profesjonell side på den vertikale aksene, men på den politiske aksene havner Aftenposten til høyre, og Dagsavisen og Dagbladet på venstre side.

Verdens Gang har på sin side alltid opprettholdt en politisk uavhengig profil, helt siden den ble grunnlagt i 1945 (Eide, 1995). Først var Verdens Gang en annen avis som eksisterte på 1800-tallet, som forfektet journalistisk og politisk uavhengighet. Dette ble videreført da redaktøren senere startet opp Tidens Tegn som skulle kjøpe opp det gamle VG. Tidens Tegn var tilknyttet den konservative politiske siden, men partitilknytningen var ikke sterk. Etter okkupasjonstiden ble det nye VG et slags gjenreisningsprodukt av Tidens Tegn. Eide (1995, s. 102) skriver at VG var «særdeles ivrig etter å presisere sin uavhengighet av kapitalinteresser, aksjonærer, organisasjoner og partier». Dermed har VG opprettholdt en politisk uavhengighet gjennom hele sin historie, noe også avisens forløpere gjorde. I dag er avisen blant Norges største og sammen med Dagbladet kategoriseres den som tabloid (Bastiansen, 2009). Den driver profesjonell og etisk journalistikk av høy kvalitet, og er dermed et etablert medium. Derfor plasserer jeg VG på profesjonell side på den vertikale aksene, og i midten på den horisontale aksene, på grunn av avisens fortid som politisk uavhengig.

I likhet med avisene ovenfor, jobber også Klassekampen ut ifra profesjonens presseetiske regler (Skjeseth, 2011). Avisen er innlemmet PFU-ordningen og den arbeider etter VVP. Derfor plasserer jeg Klassekampen på profesjonell side av den vertikale aksene. Samtidig er avisen tilknyttet den politiske venstresiden. Ifølge Skjeseth (2011, s. 14–15) startet avisen opp i 1969 som en «marxist-leninistisk arbeideravis, med eit illraudt avishovud med hammar og sigd, stjerne, raude faner og flagg». Avisen hadde tilknytninger til det tidligere Arbeidernes kommunistparti (AKP). Den skulle senere skille seg fra partiloyalitet, men den fortsatte å være «hele venstresidens avis». I dag kan avisen beskrives som uavhengig radikal med klare bånd til sosialistisk venstreside. Derfor plasserer jeg Klassekampen på venstre side på den horisontale aksene.

Steigan er også et medium som også har bindinger til den politiske venstresiden, og i enda større grad enn Klassekampen (Skjeseth, 2011). Det er startet opp og oppkalt etter Pål Steigan som var med på å etablere Klassekampen. Han har siden ung alder vært en tydelig frontfigur på ytre venstre og var tidligere leder for AKP (m-l). Steigan har på flere måter agitert for sosialisme og slik tydeliggjort sine agendadrevne politiske holdninger og sterke ønske om å påvirke i retning av eget ståsted. Dette fortsatte han med på sin personlige blogg

steigan.no som han startet opp i 2014, noe som senere skulle bli en fullverdig nettavis (Steigan, 2017). Dermed plasserer jeg Steigan (mediet) langt til venstre på den horisontale aksens over mediernes politiske posisjon. Redaktøren skriver på egne nettsider at mediet følger VVP, men mediet er ikke innordnet PFUs selvdømmeordning. Redaktøren søkte medlemskap i Norsk Redaktørforening, men fikk i 2021 enstemmig avslag. Steigan blir altså av andre medier omtalt som et alternativt medium (Greger, 2023). Derfor plasserer jeg Steigan mot aksens alternative ytterpunkt.

Resett og Document er kontroversielle aktører i det norske mediemangfoldet, og de har begge vokst til å bli de største og mest toneangivende mediene blant alternative medier på høyresiden (Ihlebak & Figenschou, 2022). På egne nettsider beskriver Document seg selv som «Norges største alternative konservative nyhetsmedium» (Redaksjonen, u.å.). Skribent Maria Zähler har uttalt at målet for Resett er å «bygge et anstendig medium på den norske høyresiden» (Silvola, 2022). Derfor plasserer jeg mediene til høyre på den politiske aksens. Likevel skiller de to mediene seg fra hverandre. For noen år siden søkte redaktørene, Hans Rustad i Document og Helge Lurås i Resett, medlemskap i Redaktørforeningen (Ihlebak & Figenschou, 2022). Rustad fikk søknaden godkjent, mens Lurås fikk avslag. Dermed ble Document vurdert mer profesjonell enn Resett. Likevel regner Document seg selv som et alternativ til tradisjonelle medier, og nettstedet blir av profesjonen omtalt som et ikke-profesjonelt nettmedium (Dahlback, 2021). Derfor plasserer jeg begge medier på alternativ side. Resett ligger trolig nærmere det alternative ytterpunktet enn Document.

Det er verdt å nevne at Resett la opp driften i 2022. Dette skrev redaksjonen i en notis:

En forutsetning for videre satsning i Resett har vært rekruttering av ny ansvarlig redaktør med pressefaglig bakgrunn. Dette har dessverre ikke latt seg gjøre innenfor de gitte økonomiske rammer. Styret velger derfor å melde oppbud i selskapet i dag, onsdag 14.12. Vi takker alle bidragsytere og våre lesere, og synes det er trist at Resett som en av de få som har talt makten og de etablerte narrativ midt i mot [sic], nå må legge ned. Ytringsfriheten og demokratiet, som allerede er under sterkt press i Norge, blir en stemme fattigere. Styret i Resett. (Steiro Sr., 2022)

Nedleggelsen skjedde i løpet av arbeidet med masterprosjektet. Jeg hadde allerede valgt medier og startet å analysere tekstene. Derfor valgte jeg å fortsette analysen som planlagt. Selv om Resett er lagt ned og ikke vil drive videre, argumenter jeg for at resultatene fra

Resetts dekning likevel kan gi innsyn i høyrepolitisk alternativ mediepraksis og klimaforståelse³.

Jeg vil legge vekt på at de alternative mediene i utvalget havner et godt stykke lenger ut på de politiske sidene enn de etablerte mediene. Jeg presiserer at de etablerte mediene driver en politisk uavhengig og nøytral praksis. De politiske linjene jeg trekker er historiske, og idéen er basert på Foucaults (1980) genealogiske makt/viten-teori som fordrer at jeg trekker slike linjer til medienes fortid. Samtidig vil jeg fremheve at medienes grad av profesjonalitet er et resultat av kontinuerlig grensedragning (Carlson, 2017). Derfor vil noen trolig være uenig i hvordan jeg har kategorisert utvalgets medier. Jeg presiserer at jeg tar utgangspunkt i vurderinger fra profesjonen og av aktørene selv. Dette er også grunnen til at jeg i resten av oppgaven bruker ordet «journalist» om tekstskaperne i de etablerte mediene, og «skribent» når jeg referer til de alternative mediene. Jeg er klar over at jeg ved å gjøre dette, bidrar til å opprettholde en diskurs om mediemangfoldets grenser. Likevel har jeg gjort valget på bakgrunn av litteratur om nåtidens journalistiske profesjon og grensedragning. Dermed er de åtte utvalgte nyhetsmediene spredt utover de to aksene, og slik representerer hvert medium ulike deler av det norske hybride mediemangfoldet. Derfor mener jeg at utvalget av medier er en god kombinasjon egnet til å undersøke hvilke diskurser om klima som eksisterer i Norges medielandskap med sine etablerte og alternative medier.

4.3.2 Valg av tekster

Hansen og Machin (2019) påpeker at det er essensielt å spesifisere tidsperioden som skal analyseres. Dersom det som skal analyseres kan relateres til en spesifikk tidsbegrenset hendelse, kan valget av datoer gjøres «naturlig» definert på bakgrunn av når hendelsen skjedde. Masterprosjektet tar utgangspunkt i mediedekningen av COP27 som varte i to uker høsten i 2022, fra 6. til 18. november. Derfor var det naturlig å avgrense tidsperioden for mitt datamateriale til disse to ukene. Samtidig legger Hansen og Machin (2019) vekt på at mediers dekning av en slik hendelse ofte ikke vil følge tidsperioden for hendelsen fullstendig. Det kan altså være nødvendig å sette tidsperioden til før og etter datoene for hendelsen. Derfor har jeg valgt å avgrense perioden for mitt datamateriale til å én dag før og én dag

---

³ Tidligere Resett-redaktør Helge Lurås fikk i 2022 sparken fra nettstedet på grunn av konflikt med redaksjonens styre (Tobiassen, 2021). Noen måneder senere kjøpte Lurås opp Resetts konkursbo, og startet med det opp en ny nettavis, iNyheter. Tekstene fra Resett som masteroppgaven analyserer, er derfor ikke å finne på nett. Om det er ønskelig å lese disse, kan de fås tilsendt ved henvendelse til oppgavens forfatter, Eline Molvær Løndal.

etter møtet. Møtet gikk imidlertid på overtid og ble i stedet avsluttet 20. november. Derfor ble avgrensingen for prosjektets datamateriale fra 5. til 21. november 2022.

Neste steg er å identifisere og velge ut det relevante innholdet som skal analyseres (Hansen & Machin, 2019). Valget av type innhold må henge sammen med målet for studien og undersøkelsens rasjonal. Masterprosjektet er ute etter å avdekke mediepraksisenes grad av profesjonalitet. Derfor ser jeg det naturlig å velge ut nyhetsartikler som er produsert ut ifra profesjonelle nyhetsverdier. Samtidig søker prosjektet å avdekke mediernes forståelser og meninger om klima, og derfor har jeg inkludert én leder fra hvert medium, slik at redaksjonenes subjektive tolkninger og politiske posisjoner er representert.

Så oppfordrer Hansen og Machin (2019) til å velge tekster ved å definere utvelgingskriterier og regler for hvilke som skal inkluderes og ekskluderes. De påpeker at mediernes innhold i dag er arkivert i digitale former, noe som gjør at utvelgingen kan gjøres raskt gjennom søk med spesifikke nøkkelord. Jeg ønsket å bruke Atekst Retriever sin søkemotor, da denne tilbyr god oversikt og sikre treff, men jeg hadde ikke tilgang på denne gjennom universitetet. Jeg brukte derfor Google i stedet. I Googles søkemotor kunne jeg avgrense tidsperioden for søket. Jeg valgte nøkkelordene «klimatoppmøte» og «COP27», og Google lot meg velge tidsperiode. Jeg tok i bruk Warmedal og Hjeltnes (2012) sin metode for mer treffsikre søk, som er å skrive inn ønsket nettsted, sette søkeordene i anførselstegn («») og å bruke trunkering (*) bak ordets stamme for å få treff på ulike varianter av ordet. Eksempelvis:

<https://www.aftenposten.no> (5.11.22 – 21.11.22): «klimatoppmøte*»

<https://www.steigan.no> (5.11.22 – 21.11.22): «COP27»

Jeg fikk da opp alle tekster som har nevnt de to søkeordene publisert i det valgte mediet. Jeg gjentok søket hver dag i løpet av den valgte perioden. Likevel var jeg usikker på hvor god Googles søkemotor var, og derfor gikk jeg også gjennom hvert medium hver dag, og jeg søkte i mediernes egne søkefelt, for å få med meg alt som ble publisert om møtet i alle de åtte mediene. Jeg samlet tekstene i et Word-document. Underveis luket jeg ut NTB-artikler og tekster som kun nevnte søkeordene, men ikke videre handlet om møtet. Jeg hadde da totalt 72 tekster som omhandlet COP27 fra de åtte mediene.

Tjora (2021) legger vekt på at kvalitative studier går i dybden på relativt få utvalgte enheter. Antallet tekster ble derfor for mange til å gå i dybden på hver tekst slik jeg ønsket å gjøre på

den begrensede tiden jeg hadde. Jeg gikk dermed i gang med enda en utvelgingsprosess, hvor jeg igjen fulgte Hansen og Machins (2019) oppfordring om å spesifisere tidsperiode, samt velge innholdet som henger sammen med studiens mål. Jeg delte hovedperioden inn i tre mindre perioder med idéen om å velge én artikkel fra hvert medium fra hver periode, og hvert mediums siste publiserte leder. Strategien følger masteroppgavens mål om å studere hvert mediums helhetlige COP27-dekning. Naturlig nok var det flere enn én artikkel i hver av de tre periodene. For å være konsekvent, valgte jeg artiklene som var publisert først i første periode, nærmest midten av andre periode og sist i tredje periode. Jeg valgte den siste lederen publisert i løpet av perioden, fordi jeg ønsket redaksjonenes vurdering av møtet og av slutterklæringen i etterkant møtet.

Jeg oppdaget imidlertid at ikke alle mediene hadde publisert ledere. Dagbladet og Document publiserte i stedet kommentarer om møtet skrevet av politisk redaktør i Dagbladet og Documents egne skribenter. Jeg valgte å inkludere de interne kommentarene, fordi de, i likhet med lederne, gir uttrykk for subjektive meninger om møtet som eksisterer i redaksjonene. Resett hadde ikke publisert noen ledere eller interne (eller eksterne) kommentarer om COP27 gjennom hele perioden, og derfor var det ikke mulig å velge en slik meningsbærende tekst fra Resett.

Videre la jeg merke til at Documents og Resetts tekster var kortere, og derfor bestemte jeg meg for å velge to artikler fra disse mediene fra hver periode slik at utvalget ble tilnærmet likt. Steigan publisert færre saker enn de andre mediene, kun fem gjennom hele perioden og én sak som nevner møtet i ett avsnitt. I tillegg var det vanskelig å oppfatte om tekstene var nyhetsartikler eller kommentarer. De sju andre mediene har selv kategorisert tekstene sine som enten nyhetsartikler eller meningsbærende tekster. Jeg valgte derfor å inkludere alle av Steigans tekster i utvalget, for å få en viss likhet i mengde tekst fra hvert medium. Ellers gikk utvelgingsprosessen som planlagt. Jeg endte opp med totalt 39 tekster: 27 nyhetsartikler, 4 ledere, 2 interne kommentarer og 6 ikke-kategoriserte kombinasjonstekster fra Steigan. Se neste side for tabell med oversikt over hele utvalget – med tittel på nyhetsartiklene og på lederne/kommentarene, tilhørende nyhetsmedier, samt tidsperiode for publisering.⁴

---

⁴ Nederst i masteroppgaven på side 104 (under «Utvalgets referanser») er utvalgets 39 medietekster referert i kronologisk rekkefølge etter APA 7 med lenker til mediens publiseringer på nett. Resetts tekster er referert til, men jeg har ikke inkludert URL-ene, da disse ikke fører til tekstene lenger.

UTVALGET: 39 medietekster fra åtte nyhetsmedier

Nyhetsmedier	Nyhetsartikler			Ledere/ kommentarer
	Periode 1 05.11 – 09.11	Periode 2 08.11 – 15.11	Periode 3 19.11 – 21.11	Siste publisert i hele perioden
Aftenposten	<i>Dette er det viktigste som skjer på klimatoppmøtet i Egypt</i>	<i>Hun blir kalt «den norske Greta Thunberg». Men aktivisten vil ikke boikotte klimatoppmøtet.</i>	<i>Kina snudde på klimatoppmøtet. Resultatet er et historisk gjennombrudd</i>	<i>Aftenposten mener: Viktige samtaler om regningen for klimaødeleggelser</i>
Dagsavisen	<i>Frykter at krig og kriser rammer klimainnsatsen</i>	<i>Støre får stryk for klimatale</i>	<i>Delte meninger om slutterklæringen vedtatt på FNs klimatoppmøte – EU skuffet</i>	<i>For lite, enda en gang</i>
VG	<i>Klimatoppmøte i krisetider: – Det haster å gjøre noe</i>	<i>Norge anklages for klimadobbeltmoral: – Står i en skikkelig spagat</i>	<i>Klimaforhandlingene i boks: – En fornærmelse mot planeten</i>	<i>En mer realistisk klimaavtale</i>
Dagbladet	<i>Advarsel om et klimahelvete: – Sterkt alvor</i>	<i>Raser mot «klimahelvete»: – Destabiliserer verden</i>	<i>COP27-møtet: – Kunne vært verre</i>	<i>Klimatoppmøtet i Egypt: – Seier for bla-blabla</i>
Klassekampen	<i>Toppmøte bak lås og slå</i>	<i>Håp i havet</i>	<i>Løser ikke krisa i år heller</i>	<i>Historisk seier</i>
Document	<i>Klimatoppmøtet åpner i Sharm el Sheik, uten toppledere fra Kina og India</i>	<i>Leder for klimaforskning: – Klimatoppmøtene er bare tull. Vi må gå fra prat til handling</i>	<i>COP27: EU avviser lavere ambisjoner om forpliktende utslippskutt</i>	<i>Klimapolitikken etter Sharm el-Sheikh er en oppskrift for avvikling av Vesten</i>
	<i>Helgheim: Hodeløs klimapolitikk har gjort enorm skade</i>	<i>Klimaaktivister tar til orde for sensur av klimadebatten</i>	<i>SV, MDG og Venstre skuffet over klimaavtalen: Mener Norge må gå foran</i>	
Resett	<i>Afrikanere til klimatoppmøtet: – Vestlige ledere må betale for alt vi ha tapt</i>	<i>Klimatoppmøtet er en hvitvaskingsoperasjon, hevder Amnesty</i>	<i>Enighet om klimafond</i>	
	<i>Forskere: Man kan godta CO2-avgift – hvis andre land også bidrar</i>	<i>Sylvi Listhaug: – FN-sjef António Guterres må slutte å snakke om Greta Thunberg</i>	<i>Vestlige land skuffet etter klimatoppmøte – utviklingsland stritter imot</i>	

Steigan	«Dette er kode RØD for menneskeheten» «Dette er kode RØD for menneskeheten» – del 2»	<i>Gourmetm at til eliten – insekter til massene</i>	«Smarte byer», dystopisk kontroll og globalt kupp mot demokratiet	– Spark ut klimaverstingene fra COP27	<i>Klimakonferansen i Egypt – en komplett fiasko</i>
----------------	---	--	---	---------------------------------------	--

4.4 Forskningskvalitet

Forskning og journalistikk har mulighet til å fortelle sannhetene om verden til et publikum som har tillit til innholdet (Skovsgaard & Svith, 2014). Det utløser et behov for å kontrollere hvor troverdig innholdet er. For å sikre journalistisk kvalitet, følger journalistene etiske regler nedfelt i VVP som selvdømmeordningen PFU håndhever (Bjerke et al., 2019). Hvordan vurderes så kvaliteten på forskning? Kvale og Brinkmann (2015) legger seg et sted imellom den subjektive relativismen og den objektive sannheten. De tar utgangspunkt i kvalitativ samfunnsforskning og argumenterer for å diskutere kunnskapens troverdighet, styrke og overførbarhet i lys av de sentrale begrepene *reliabilitet*, *validitet* og *generaliserbarhet*. Begrepene har i kvalitativ forskning blitt kritisert for å være lite gjeldende for kvaliteten det her er snakk om (Thagaard, 2018; Tjora, 2021). Derfor bruker jeg *troverdighet* om reliabilitet. Jeg bruker validitet og generalisering som begreper, men viser til *gyldighet* og *overførbarhet*. Jeg forholder meg til Kvale og Brinkmanns (2015) beskrivelser av begrepene, da det var Kvale som i stor grad utviklet dem i en kvalitativ forskningskontekst, og jeg henviser til Thagaard (2018) som også forholder seg til begrepene i en kvalitativ kontekst. Her går jeg inn på hvert begrep og knytter dem til masteroppgaven.

4.4.1 Troverdighet

Reliabilitet dreier seg om forskningsresultatenes troverdighet, pålitelighet og konsistens (Kvale & Brinkmann, 2015). Et sentralt spørsmål er hvorvidt forskningen hadde kommet frem til samme resultater dersom en annen hadde gjennomført det samme prosjektet. Thagaard (2018) mener at denne formen for reliabilitet er mer i tråd med kvantitativ forskning. Derfor konsentrerer hun seg om troverdighet hvor forskeren må argumentere for prosjektets pålitelighet. Forskeren skal overbevise den kritiske leser om forskningens kvalitet og derav resultatenes verdi. Det innebærer at forskeren, på en konkret og nøyaktig måte, beskriver fremgangsmåtene. Forskningsstrategi og analysemetoder skal beskrives detaljert slik at andre kan vurdere forskningsprosessen stegvis. Dermed blir prosessen mer gjennomiktig, noe som styrker prosjektets troverdighet. Videre bør forskeren i analysen tydelig skille mellom hva som er utolkede utdrag og eksempler fra datamaterialet, og hva som er egne tolkninger. I tillegg kan troverdigheten styrkes ved at forskeren i løpet av prosessen diskuterer avgjørende beslutninger med andre.

I mitt masterprosjekt har jeg gjennomgående forsøkt å følge kriteriene for høy troverdighet. Jeg har prøvd å tydeliggjøre hvordan jeg har gjennomført prosjektet og hvorfor jeg har valgt som jeg har gjort. Jeg har redegjort for diskursanalytisk kombinasjon, vært åpen om valg av medier og tekster, og jeg har forsøkt å være konkret og detaljert når jeg har beskrevet hvordan jeg gjennomfører analysen. Jeg har imidlertid ikke vært en del av en forskergruppe og har i stor grad analysert materialet på egen hånd og kommet frem til diskursene selv. Likevel har jeg hatt nær kontakt med veileder som jeg har diskutert arbeidet mitt med. Jeg har også latt en annen forsker ved universitetet lese gjennom analysen, i tillegg til at jeg har diskutert med medstudenter. Videre har jeg vært transparent om litteraturen som har hatt innvirkning på prosjektet, slik som Foucaults (1972, 1980) forståelse av diskurs og makt, Sirnes' (1999) og Hågvars (2007) analysemetoder, Bastiansens (2009) redegjørelse for partipressens tid, og Hornmoen og Steensens (2021) pragmatiske filosofi av journalistikken. Slik har jeg forsøkt å gi masterprosjektet høyere troverdighet.

4.4.2 Validitet

Validitet dreier seg om gyldigheten av forskningsresultatene. I samfunnsvitenskapen legger Kvale og Brinkmann (2015) vekt på at valgte metoder skal være egnet til å undersøke det som undersøkes, og hvorvidt forskningen svarer på de spørsmålene forskeren søker svar på. Samtidig handler validitet om forskeren som person. Forskerens kredibilitet vurderes ut ifra vedkommende sin teoretiske bakgrunn. Ifølge Kvale og Brinkmann (2015) er dette relevant for å kunne vurdere den vitenskapelige kunnskapen forskeren har produsert. Derfor trekker Thagaard (2018) frem det tolkende aspektet ved kvalitativ forskning, og nødvendigheten av et kritisk blikk på hva forskeren baserer sine tolkninger på. Teoretisk transparens er altså nødvendig. I tillegg kan resultatenes gyldighet vurderes opp imot den virkeligheten som undersøkes. Videre styrkes validiteten ved kritisk gjennomgang av analyseprosessen, og ved at tolkningene er godt argumentert for og gjerne er forankret i noe som kan dokumenteres.

Som masterstudent har ikke jeg lang erfaring med forskning. Derfor har jeg vært villig til å ta imot tilbakemeldinger fra veileder og andre med teoretisk tyngde. Slik har jeg forsøkt å øke validiteten til prosjektet. Jeg kan også nevne at jeg er utdannet journalist og utøver praksisen i et etablert medium, noe som preger tolkningene mine. Jeg har forsøkt å legge fordommer til side, så godt det lar seg gjøre. Samtidig er jeg klar over at ingen tolkninger er objektive. Derfor har jeg i stedet forsøkt å være transparent i måten jeg har gjennomført analysen på,

og jeg viser leseren hvorfor og hvordan jeg tolker som jeg gjør, og jeg viser til eksempler fra datamaterialet. Jeg argumenterer også for hvorfor diskursanalyse er fruktbart for prosjektet. Samtidig forklarer jeg hvorfor teori og tidligere forskning er relevant for prosjektet, og jeg forsøker å vise leseren at jeg besvarer prosjektets problemstillinger og hvordan jeg har gjort det. Slik har jeg forsøkt å sikre masterprosjektet høy validitet og gyldighet.

I forbindelse med diskursanalyser, trekker Thagaard (2018) frem en etisk utfordring i at forskeren har et annet perspektiv enn de personene som undersøkes. Derfor bør forskeren være åpen om sin bakgrunn og reflektere over sin subjektivitet. Basert på dette, erkjenner jeg at jeg er farget av min personlige og faglige bakgrunn når jeg tolker forståelsene om klima i medietekstene. Jeg risikerer at tekstskaperne ikke nødvendigvis kjenner seg igjen i diskursene og makten jeg avdekker. Gjennom min transparens forsøker jeg imidlertid å gjøre subjektiviteten mer objektiv. Ellers møter ikke prosjektet på etiske dilemmaer knyttet til personvern, siden tekstene ligger offentlig tilgjengelig på nett.

4.4.3 Analytisk generaliserbarhet

I kvalitativ samfunnsforskning stilles det spørsmål om datamaterialet er for lite til å kunne generalisere (Kvale & Brinkmann, 2015). Andre spør om det er nødvendig å generalisere. Kravet til generaliserbarhet bygger på en antakelse om at vitenskapelig kunnskap skal være universell og allmenngyldig. Kvale og Brinkmann (2015) påpeker imidlertid at pragmatiske, konstruksjonistiske og diskursive tilnærminger forstår kunnskap som sosialt og historisk skapte måter å forstå verden på. Derfor bør forskeren konsentrere seg om hvorvidt kunnskapen kan overføres til andre relevante situasjoner. Her vil jeg trekke frem en analytisk generalisering som en begrunnet vurdering av hvorvidt forskningsfunnene kan brukes til å skape forventninger om hva som kan skje i annen situasjon. Forskeren skal basere sine påstander for generalisering på logikk; bevisene spesifiseres og argumentene gjøres eksplisitte, slik at leseren tillates til å vurdere hvor holdbar generaliseringen er.

Masterprosjektet består av et lite utvalg medietekster og analysen er basert på mine egne tolkninger. Likevel sier analysen noe om hvilke diskurser som eksisterer i mediene og hvor de kan plasseres i mediemangfoldet. Derfor skaper resultatene noen forventninger om hvilke diskurser som kan komme til å prege senere tekster i mediene. Jeg har forsøkt å være tydelig i min argumentasjon og jeg viser til eksempler fra tekstene, og jeg diskuterer resultatene opp mot teori og tidligere forskning. Da kan leseren selv vurdere holdbarheten i overføringen.

5. Analyseresultat og diskusjon

I dette kapittelet presenterer jeg resultatene fra analysen, strukturert etter Sirnes' (1999) tre steg. Jeg starter med å presentere utvalgets nyhetsartikler og ledere/interne kommentarer. Deretter legger jeg frem diskursene jeg arkeologisk og ved hjelp av Hågvars (2007) trekk, har funnet ut at kommer til uttrykk. Jeg vurderer også graden av profesjonalitet/alternativitet og politiske posisjonering mot høyre eller venstre. Jeg viser til eksempler fra tekstene. Til slutt viser jeg hvilken makt som kan forstås produserende og konstituerende for diskursene, noe jeg har kommet frem til ved hjelp av Foucaults (1980) genealogi og makt/viten-teori.

5.1 Presentasjon av tekstene

De åtte nyhetsmediene er alle en del av det norske mediemangfoldet hvor de representerer ulike deler av medie-Norge: fra profesjonell til alternativ og fra venstre- til høyrepolitisk. Alle mediene har produsert og publisert tekster om det 27. klimatoppmøtet som ble arrangert i Egypt i november 2022. Under presenterer jeg hvert medium sin dekning av COP27, uten tolkning. Altså presenterer jeg de 39 medietekstene, kategorisert etter tilhørende medium.

5.1.1 Aftenposten

Aftenpostens artikler er lange, faktatunge og det er brukt flere kilder. Sjangermessig følger tekstene den journalistiske nyhetsartikkelen med objektivitetsidealet i sentrum og informasjon etter fallende viktighet. Første artikkel handler om forventningene til COP27, spesielt til et «tap og skade»-fond som går ut på at rike land betaler fattige land fordi klimaendringer går mest utover dem. I andre artikkel siteres aktivist Penelope Lea på at møtet er avgjørende for globalt klimasamarbeid og at Norge bør bidra mer. Siste artikkel dreier seg om at Kina gikk med på å betale for tap og skade i utviklingsland. Aftenpostens leder er kort, rett på sak og laget ut ifra det mer subjektive journalistiske idealet. Lederen fremhever avisens mening om at «tap og skade»-fondet er nødvendig og på tide.

Avisen har totalt brukt ni bilder. Første bilde viser COP27-logoen; andre bilde viser en isbre hvor et barn løper over; tredje bilde er av en rekke flagg; fjerde bilde er av Penelope Lea; femte bilde viser Thunberg på en demonstrasjon; sjette bilde er av klima- og miljøminister Espen Barth Eide omringet av journalister; sjuende er et portrett av Kinas sjefforhandler; åttende bilde viser en person som går gjennom vann, noe som ifølge bildetekst er Pakistans flom; det niende bildet viser mennesker som holder skilt med klimaaktivistiske budskap.

5.1.2 Dagsavisen

Dagsavisens artikler er lange, og de inneholder faktainformasjon og et stort antall muntlige kilder. Tekstene følger den journalistiske nyhetssjangeren med objektivitetsideal, norm om balanse og informasjon etter fallende viktighet. Første artikkel presenterer klimaendringers alvorlige konsekvenser kombinert med dagens andre verdenskriser, samt forventningene til COP27. Andre artikkel tar for seg kritikk av statsminister Jonas Gahr Støres tale på møtet, ros av Pakistans statsministers tale og kritikk mot Norge som, ifølge kildene, bør gjøre mer. Siste artikkel handler om møtets slutterklæring hvor kildene uttrykker glede over enigheten om «tap og skade»-fondet, men misnøye over mangel på tiltak for å redusere CO2-utslipp. Dagsavisens leder er kort og følger den subjektive journalistiske sjangeren. Avisen uttrykker glede over «tap og skade»-fondet, men beskriver møtet ellers som mislykket.

Avisen har totalt brukt åtte bilder. Det første bildet er av COP27-logoen; andre bilde er et portrett av klimarådgiver ForUM, Lillian Bredal Eriksen; tredje bilde viser en uttørket elv; fjerde bilde er av Barth Eide, Støre og utviklingsminister Anne Beathe Tvinnerheim foran talerstoler; femte bilde er av Norges klimaforhandlingsleser, Henrik Hallgrim Eriksen; femte er av Støre ved talerstolen på COP27; sjuende bilde viser scenen og tilskuere på møtet; åttende bilde viser en person som holder et skilt med et klimaaktivistisk budskap.

5.1.3 VG

VGs artikler er lange, informative og balanserte. De inneholder mange kilder som uttrykker ulike syn. Sjangeren følger nyhetsartikkelen med informasjon etter fallende viktighet. Første artikkel tar for seg forventninger til og utfordringer ved COP27. Andre artikkel dreier seg om at fossilt brensel må ned, noe India og EU kjemper for å få inn i avtalen, men flere land stritter imot. I samme artikkel blir Norge kritisert for å være dobbeltmoralsk ved at landet både er klimaforkjemper og oljegyant. Tredje artikkel handler om COP27s slutterklæring hvor Barth Eide, Guterres, og kilder fra EU er fornøyde over opprettelsen av «tap og skade»-fondet, men de er skuffet over manglende tiltak som sikrer utslippskutt. VGs leder er kort og følger den subjektive sjangeren i meningsjournalistikken. I lederen uttrykker VG dels glede og dels misnøye over COP27-avtalen, samt håp om ytterligere fremgang på neste møte.

Avisen har totalt brukt 24 bilder. Første bilde er av COP27-logoen; andre er av sjefforhandler Marianne Karlsen; tredje viser uteplassen foran COP27; fjerde viser klimademonstranter i Glasgow; femte er av Karlsen; sjette er av Barth Eide; sjuende er fra klimaprotester; åttende

viser den norske forhandlingsdelegasjonen; niende viser Norges forhandlere på toppmøtet i 2018; tiende viser Frankrikes representanter på møtet i Polen; ellefte er av Obama; tolvte er av Trump; trettende er av Barth Eide og Støre; fjortende bilde viser Indias klimaminister; femtende er av kullarbeidere i India; sekstende er av Håkon Grindheim fra Kirkens Nødhjelp; syttende viser norske oljeplattformer; attende er av en full togstasjon; nittende viser norske COP27-forhandlere som klapper; tjuende viser Barth Eide og Kinas forhandler som prater; tjuelførste viser Støre som holder en pekefinger mot Guterres som smiler; tjuende viser Tysklands COP27-delegasjon som hviler; tjuetredje viser Gulowsen fra Naturvernforbundet; det tjuetfjerde og siste bildet viser kullproduksjon i India.

5.1.4 Dagbladet

Dagbladets artikler er informative, og de varierer i tema og kilder. Tekstene følger sjangeren til nyhetsartikler med objektivitet og informasjon etter fallende viktighet. Første artikkel tar for seg den alvorlige klimasituasjonen verden står overfor, som COP27 nå skal forsøke å løse. Andre artikkel handler om Frp-leder Sylvi Listhaug som kritiserer Guterres' COP27-tale, men også Støre som roser FN-lederens ord. Tredje artikkel handler om COP27s slutterklæring som ikke nevner olje eller gass, men som inneholder et nytt fond for tap og skade. Dagbladets kommentar er skrevet av politisk redaktør, Geir Ramnefjell. Kommentaren er nokså lang og sjangermessig følger teksten den subjektive meningsjournalistikken. Ramnefjell uttrykker glede over «tap og skade»-fondet, men skuffelse for manglende tiltak for utslippskutt, samt bekymring over global oppvarming som han mener at rike land bør ta ansvar for.

Avisen har totalt brukt sju bilder. Det første bildet viser Støre og Barth Eide med foldede hender og rynkede bryn; andre bilde viser Frps Listhaug som prater; tredje bilde er av Guterres; fjerde er av Tysklands COP27-delegasjon som hviler; femte bilde viser de norske klimaforhandlerne som klapper; sjette er av Barth Eide og andre deltakere omringet av presse; sjuende bilde viser ledere på COP27 som klapper i hendene.

5.1.5 Klassekampen

Klassekampens artikler er lange, detaljerte og informative. Sjangermessig følger tekstene nyhetsartikkelen, men flere av dem er også preget av featuresjangeren med skildringer. Første artikkel handler om Egypts brudd på menneskerettighetene, noe som gjør klimatiltak vanskelig å innføre. Kritikken blir tilbakevist av Egypts ambassadør. Andre artikkel tar for seg dyrking av mangrovetrær i Egypt for å bremse klimaendringer, men samtidig kritiseres landet

for å oppgradere veiene. Siste artikkel handler om møtets endelige avtale med et historisk «tap og skade»-fond, men skuffende få tiltak for å begrense utslipp. Klassekampens leder er kort og skrevet av avisens tidligere redaktør Bjørgulv Braanen. Sjangeren følger den subjektive meningsjournalistikken. I lederen kaller Braanen møtet for en historisk seier, til tross for mangel på forpliktende utslippsreduksjoner.

Avisen har totalt brukt ti bilder. Det første bildet viser soldater som står foran en storskjerm som viser Egypts president; det andre bildet er av en mangrovedryker; tredje bilde viser palmetrær og en person som graver i jorda; fjerde bilde viser nydyrkede mangrovetrær; femte er av biler på en motorvei; sjette bilde viser to poser fylt med mangrovefrø; sjuende er av mennesker som går på en gate i Egypt; åttende viser folk som holder skilt med klimaaktivistiske budskap; niende bilde er av en person som lener seg over et miksebord; det tiende og siste bildet viser Barth Eide og Brasils president som klemmer.

5.1.6 Document

Documents artikler er korte og til dels opplysende, og det er brukt få kilder. De kildene som siteres, er andrehåndskilder. Tekstene følger nyhetssjangeren ved at de er opplysende og informasjonen presenteres etter fallende viktighet. Likevel kan mangel på kilder, sitater og egne observasjoner, gjøre at tekstene minner mer om subjektiv meningsjournalistikk. Den første artikkelen handler om at Kinas og Russlands presidenter, og Indias statsminister, ikke deltar på COP27, til tross for at de slipper ut mest CO₂. Andre artikkel handler om Frp-politiker Jon Helgheims kritikk av klimapolitikk og medienes dekning. I tredje artikkel uttrykker klimaforsker fra CICERO, Glen Peters, lav tillit til møtene. Fjerde artikkel tar for seg falske nyheter om klima i sosiale medier. Femte artikkel dreier seg om at møteavtalen ikke forplikter landene til skjerpede utslippsmål. Siste artikkel opplyser om at SV, MDG og Venstre er skuffet over slutterklæringen. Documents kommentar er lang og skrevet av en av redaksjonens skribenter, Christian Skaug. Sjangeren følger subjektiv meningsjournalistikk. I kommentaren uttrykker Skaug lav tillit til klimatoppmøtene og til «tap og skade»-fondet. I tillegg skriver han at menneskers CO₂-utslipp er nødvendige.

Nettmediet har totalt brukt sju bilder. Første bilde viser COP27-logoen; andre er et portrett av Helgheim; tredje bilde viser Glen Peters; fjerde viser COP27-logoen; femte viser Egypts utenriksminister ved talerstolen; sjette bilde er av Venstre-politiker Ola Elvestuen; sjuende bilde viser Kinas og Pakistans COP27-deltakere som smiler og dunker knoker mot hverandre.

5.1.7 Resett

Resetts seks artikler er korte, og de tar for seg ett tema av gangen. Tekstene følger nyhetssjangeren ved at de er opplysende, konkrete og informasjonen presenteres etter fallende viktighet. Redaksjonen har ikke vært i kontakt med noen av kildene de bruker og siterer. Resetts første artikkel handler om klimafinansiering og Afrikas behov for hjelp etter store katastrofer. Andre artikkel fremhever at aksepten for klimatiltak øker dersom flere land i verden deltar. Tredje artikkel handler om at egyptiske myndigheter muligens bruker møtet for å fjerne oppmerksomhet rundt landets menneskerettighetsbrudd. Fjerde artikkel tar for seg Sylvi Listhaugs kritikk av FN-sjefens tale på COP27. Femte artikkel opplyser om at FN-landene har blitt enige om «tap og skade»-fondet. Siste artikkel handler om at vestlige land og europeiske politikere er skuffet over møtets slutterklæring.

Nettmediet har brukt ett bilde for hver artikkel, totalt seks bilder. Det første bildet viser en skog i røyk; andre bilde er av 500-kronesedler; tredje bilde viser scenen på COP27 hvor den amerikanske politikeren Al Gore står ved talerstolen; fjerde bilde er et portrett av Listhaug; femte bildet er et portrett av Barth Eide; sjette bilde er det samme som bilde nummer tre.

5.1.8 Steigan

Steigans artikler er lange og faktatunge med bruk av mange skriftlige kilder, men få muntlige kilder. Sjangeren minner lite om objektiv nyhetsjournalistikk, men i stor grad om subjektiv meningsjournalistikk. Første artikkel handler om klimaendringenes alvorlige konsekvenser. I andre artikkel argumenterer skribenten for at kapitalisme må avvikles for å løse klimakrisen og han beskylder politikerne for å forfalske vitenskapelige klimakonklusjoner. Tredje artikkel opplyser om at deltakerne spiste kjøtt på COP27, noe som er ironisk og urettferdig. Fjerde artikkel handler om at aktivister forsøker å fjerne klimaversningene fra møtet. Femte artikkel uttrykker at COP27 ikke kom frem til noe nyttig. I sjette og siste artikkel uttrykker redaktør Pål Steigan i ett avsnitt at møtet fremmer kapitalismens agenda med klima som forklledning.

Nettmediet har totalt brukt seks bilder og tre figurer. Det første bildet er en illustrasjon av et tre som på den ene siden blomstrer i grønn natur og på den andre siden visner i brennende omgivelser; andre bilde viser en skogbrann; tredje viser en biff tallerken; fjerde viser insekter; femte er et illustrasjonsfoto av en klimaaktivistisk aksjon; sjette er av en pressekonferanse på COP27. Den første figuren viser årlige CO₂-utslipp; andre figur viser økt global gjennomsnittlig temperatur; tredje figur viser verdens energibruk.

5.2 Diskursene

I arkeologien ønsket Foucault å studere reglene som eksisterer for det som regnes som meningsfulle utsagn innenfor et vitenregime (Jørgensen & Phillips, 1999). Altså dreier det seg om hvordan kunnskap har oppstått innenfor en gitt tidsperiode, samt hvilke påstander som har fått status som sanne innenfor en diskurs. Analysen viser at det finnes like og ulike tatt-for-gittheter om klimaendringer i mediene. Ved bruk av Foucaults (1972) arkeologi og Hågvars (2007) visuelle og verbalspråklige trekk, som utdypet i metodekapittelet, har flere diskursive forståelser blitt identifisert i analysearbeidet. Disse har jeg samlet i seks overordnede diskurser: *Vitenskapsdiskurs*, *klimaskepsisdiskurs*, *dommedagsdiskurs*, *problemløsningsdiskurs*, *ansvarsdiskurs* og *mistillitsdiskurs*. I det følgende viser jeg hvordan diskursene kommer til uttrykk ved å vise til eksempler⁵. Jeg tar for meg én diskurs av gangen.

5.2.1 Vitenskapsdiskurs

Vitenskapsdiskursen inneholder utsagn og uttrykk som forholder seg til forskningsbasert faktainformasjon om klimaendringer, altså bygger diskursen på klimavitenskapelig tillit. Den diskursive forståelsen uttrykkes derfor gjennom henvisning til forskningsrapporter, bruk av klimaekspert og bruk av statistikk og bilder for å bevise klimaendringer. Diskursen kommer spesielt til uttrykk i tekstene der journalistene eller skribentene ikke stiller spørsmål ved global oppvarmings eksistens og konsekvenser, men i stedet fremstiller det som tatt-for-gittheter. Dette viser hvilke nyhetsmedier som slutter seg til vitenskapelig konsensus om klimaendringer som menneskeskapte. Analysen viser at alle de åtte mediene uttrykker en diskursiv forståelse om at global oppvarming er et faktum, men den viser også at de gjør det på ulike måter og til ulik grad. Diskursen kommer i stor grad til uttrykk hos Klassekampen, Steigan, Aftenposten, VG, Dagsavisen og Dagbladet, og delvis hos Document og Resett.

Hos Klassekampen har vitenskapsdiskursen i høy grad satt sitt preg på alle utvalgte tekster, spesielt ved at journalistene aldri stiller spørsmål ved klimaendringers eksistens eller konsekvenser. Eksempelvis i *Løser ikke krisa i år heller* skrevet av journalistene Henmo, Solheim og Bratlie. Først og fremst inneholder tittelen en presupposisjon med et premiss som forutsetter at klimasituasjonen er en krise som må løses. Journalistene bekrefter slik en

---

⁵ Jeg skriver nyhetsmediens navn med stor forbokstav, tittel på nyhetsartikler og ledere/kommentarer i kursiv, og utdrag fra tekstene i anførselstegn. Dette er for tydelig å skille mellom hva som er medier, artikler og eksempler. Språkrådet (u, å) godtar denne formen for henvisning.

sannhet om at klimakrisen er et reelt og alvorlig fenomen fra virkeligheten. Den samme oppfatningen kommer frem i Braanens leder *Historisk seier* hvor han skriver følgende:

Klimatoppmøtet i Sharm el-Sheik ble en historisk seier for utviklingslandene, som etter 30 års utrettelig kamp fikk gjennomslag for prinsippet om at de rikeste landene, som historisk har stått for de største utslippene, skal betale for skade og tap til statene som er mest utsatt, men som i liten grad har bidratt til klimakrisa (...) Grappa foreslo et eget fond som skulle gå til tap og skade som følge av klimaendringer.

Utdraget viser at Braanen tar det for gitt at klimakrisen er et faktum, og han gir uttrykk for et forutsatt premiss om at klimaendringene er skapt av rike lands høye utslipp, noe så går utover sårbare land. Altså har Braanen tillit klimavitenskapen og forskningskonsensusen, noe som viser til vitenskapsdiskrusen. Oppfatningen er i tråd med den politiske venstresiden som i større grad enn høyresiden er overbevist om klimaendringers eksistens og konsekvenser.

Journalistene i Klassekampen viser også gjennomgående til kilder når de kommer med påstander om klimaendringer. Eksempelvis skriver journalistene i *Løser ikke krisa i år heller* at «Selv om land når klimamålene de har satt seg, noe som slett ikke er sikkert, vil verden varmes opp til rundt 2.5 grader i inneværende århundre, ifølge FNs miljøprogram». Her bekreftes igjen en sannhet om klimaet som kommer fra vitenskapen. Informasjonen er knagget på en kilde, og dermed er journalistene objektive i deknningen, noe som gjør praksisen profesjonell. Overordnet sett bekrefter utsagnene og praksisen i Klassekampen sannheter fra en klimavitenskapelig diskurs, og klimaforståelsene tilhører venstresiden.

Steigan er også preget av vitenskapsdiskrusen, noe som viser seg i hele nettstedets dekning.

Diskursen viser seg synlig i den informasjonen skribentene fremhever som sannheter.

Eksempelvis skriver Plahte i «*Dette er kode RØD for menneskeheten*» at vi må «stabilisere, aller helst redusere, den globale middeltemperaturen» ved å « redusere menneskehetens globale økologiske fotavtrykk siden vi overforbruker». Utsagnene inneholder forutsatte premisser om at menneskers forbruk fører til global oppvarming, noe som er i tråd med klimavitenskapelig konsensus. Samtidig viser eksempelet at skribenten er bekymret for klimaet og ønsker at mennesker skal gjøre noe for å redusere utslippene, noe som viser til venstresiden i politikken. Videre bærer teksten preg av sterke meninger og påstander.

Eksempelvis skriver Plahte at stadig temperaturøkning «vil innebære en global katastrofe som vår sivilisasjon ikke vil overleve». Utsagnet er ikke et sitat og det er ikke henvist til noen

kilder som påstår dette, og dermed er det et uttrykk for skribentens meninger. Det viser til en subjektiv sjanger, men uten å gjøre leseren klar over at teksten er meningsbærende. Teksten fremstår ellers som en nyhetsartikkel, spesielt ved at skribenten har henvist hyppig til klimarapporter. Brudd på nyhetssjangeren og mangel på åpenhet om det subjektive innholdet, viser til en ikke-profesjonell, alternativ praksis. Dermed er Steigans vitenskapsdiskurs preget av en alternativ praksis og politisk venstreside.

Aftenposten gir også uttrykk for en vitenskapelig diskursiv forståelse av klimaendringer. Eksempelvis er Gausen opptatt av å fremheve de alvorlige konsekvensene global oppvarming medfører. I artikkelen *Dette er det viktigste som skjer på klimatoppmøtet i Egypt*, skriver journalisten at mange av verdens land «opplever store tap på grunn av klimaendringene». Her ligger det et forutsatt premiss om at klimaendringene fører til alvorlige konsekvenser. Gausen følger dette opp med å vise til eksempler på ekstremvær og naturkatastrofer, blant annet at «Isbreene i de europeiske landene har smeltet rekordmye. Tre til fire meter isstykke har gått tapt». Journalisten har i sammenheng med informasjon valgt å bruke et bilde av en isbre som er i ferd med å smelte bort. Et barn løper over breen, noe som kan tolkes som et symbol på fremtidens generasjoner som også trenger en planet å leve på. Fotografiet er i svart-hvitt, kanskje for å formidle en dyster realitet. Slik gir journalisten uttrykk for en forståelse om at klimaendringer fører med seg alvorlige konsekvenser, noe som viser til klimavitenskapen. Samtidig gir bildet uttrykk for en bekymring og at noe må gjøres. Det viser til venstresiden i politikken. Gausen skriver at hun har funnet informasjonen fra «Den ferske rapporten fra WMO», noe som gjør dekningen objektiv i tråd med nyhetssjangeren, og slik er praksisen profesjonell. Dermed bekrefter Aftenposten en sannhet om klima fra vitenskapen, og praksisen er preget av den politiske venstresiden og journalistisk profesjonalitet.

VG uttrykker også tillit til klimavitenskapen gjennomgående i utvalget, spesielt ved at journalistene fremstiller vitenskapelig informasjon om klima som tatt-for-gitte sannheter. Eksempelvis skriver Røyne, Engen, Johansen og Fausko i artikkelen *Klimaforhandlingene i boks: – En fornærmelse mot planeten*:

Forskere har anslått at en oppvarming på mer enn 1,5 grader vil medbringe alvorlige konsekvenser for mennesker og dyreliv på kloden. Dersom den globale klimapolitikken følger dagens kurs, går verden mot å bli 2,8 grader varmere ved starten av neste århundre, ifølge den årlige rapporten fra FNs miljøprogram.

Utsagnene inneholder presupposisjoner med indirekte premisser som bekrefter at klimaendringer er reelle og alvorlige og at de er menneskeskapte. Forståelsen er i tråd med klimavitenskapelig konsensus, og dermed bekrefter journalistene sannheter om klima som tilhører vitenskapsdiskursen. Samtidig gir eksempelet uttrykk for et ønske om å innføre fungerende klimatiltak, noe som viser til venstresidens tilnærming til klimaendringer. Som eksempelet viser, henviser journalistene til flere kilder, både forskere og FNs miljøprogram. Journalistene følger dermed journalistikkens ideal om å være objektiv i nyhetssjangeren, noe som gjør praksisen profesjonell. VGs uttrykkelse av vitenskapsdiskursen drar altså på en venstrepolitisk tilnærming til klimaendringer, og dekningen er profesjonell.

Slik som de fire nyhetsmediene over, uttrykker også Dagsavisen en klimaforståelse som følger forskningskonsensusen. Blant annet skriver journalist Gullikstad i artikkelen *Frykter at krig og kriser rammer klimainnsatsen*, i en faktaboks at Klimakonvensjonen fra 1992 «har som mål å stabilisere konsentrasjonen av klimagasser i atmosfæren på et nivå som vil hindre farlig, menneskeskapt påvirkning av klimasystemet». Eksempelet viser hvordan journalisten ikke setter spørsmålsteget ved klimaendringers eksistens. I stedet tar hun det for gitt at det er mennesker som har skylden i den skadelige utviklingen. Presupposisjonen er i tråd med vitenskapelig konsensus. Overbevisningen om klimaendringer som et reelt, alvorlig faktum, tilhører politikkenes venstreside. Samtidig fremstår artikkelen objektiv og balansert.

Journalisten knagget meninger på to førstehåndskilder som siteres i teksten, klimarådgiver i ForUM, Lillian Bredal Eriksen, og Norges klimaforhandlingsleder, Henrik Halgrim Eriksen, i tillegg til flere supplerende kilder i form av vitenskapelige rapporter. Slik viser Gullikstad saken fra flere sider, hun har hentet informasjonen selv og den er basert på fakta, noe som viser til nyhetssjangeren og derav en profesjonell praksis.

Dagbladet gir også uttrykk for en forståelse som er i tråd med klimavitenskapen, blant annet i artikkelen *Advarsel om klimahelvete: – Sterkt alvor* skrevet av Kallelid. Allerede i tittel gir journalisten uttrykk for en forståelse om at klimasituasjonen er alvorlig. Det ligger en presupposisjon til grunn om at klimaendringer er så alvorlig at det kan gå virkelig galt for planeten og for menneskeheten. Dette er i tråd med vitenskapen som bekrefter et sterkt alvor for klimaet, men tittelen fremstår ekstrem sammenlignet med forskningsrapportene. I brødtekst henviser Kallelid til FNs generalsekretær som ved inngangen av COP27 advarte om at menneskeheten er «on the highway to climate hell». Støre siteres som førstehåndskilde

på at FN-sjefens tale var preget av et «sterkt alvor». Dermed knagger journalisten informasjonen på ulike kilder, og en av kildene har han selv vært i kontakt med. Det viser til en objektiv dekning, og derav en profesjonell praksis. Likevel fremstår tittelen, teksten som kommer før sitatstreken, som journalistens påstand, selv om det ikke er det. Jeg tolker det dit hen at Dagbladet som tabloidavis forsøker å få klikk og høye lesertall med sin dramatiske tittel, kombinert med et bilde av Støre og Barth Eide som folder hendene og rynker brynene, noe som gir uttrykk for en bekymring. Praksisen er fortsatt profesjonell.

I motsetning til de foregående nyhetsmediene, uttrykker Document kun i noen grad diskursiv forståelse av klimaendringer som kan knyttes til vitenskapen. Det betyr imidlertid ikke at nettstedet fullstendig benekter faktene. Eksempelvis henviser Johansen i artikkelen *Leder for klimaforskning: – Klimatoppmøtene er bare tull. Vi må gå fra prat til handling*, til en klimaforsker som sier følgende: «I Norge pekes det på olje- og gassproduksjon, industri og transport som verstingene i klassen når det gjelder utslipp». Her ligger det et forutsatt premiss om at menneskelig aktivitet fører til skadelige klimagassutslipp. Presupposisjonen og kildevalget viser tillit til klimavitenskapen. Likevel uttrykkes det ikke hvilke konsekvenser utslippene har på klimaet. Altså gir ikke Document uttrykk for at menneskers utslipp fører til global oppvarming og videre til naturkatastrofer, men nettstedet benekter det heller ikke. Altså kan virke som at noen utsagn er påvirket av vitenskapsdiskursen, fordi skribentene viser til klimaforskning og omtaler menneskers CO₂-utslipp. Likevel, valget om å ekskludere deler av det vitenskapelige resonnementet, viser mer til en klimaskeptisk diskurs enn en klimavitenskapelig diskurs. Manglende informasjon om et viktig aspekt i klimavitenskapen, gjør praksisen mindre balansert og profesjonell, og dermed mer alternativ.

Resett formidler også en todelt forståelse av klimaendringer. Den ene forståelsen viser til den vitenskapelige diskursen, mens den andre gir uttrykk for den klimaskeptiske diskursen. For eksempel har Hammer vinklet artikkelen *Afrikanere til klimatoppmøtet: – Vestlige ledere må betale for alt vi har tapt* med et hovedbilde som viser en brennende skog, kombinert med en tittel som sier at «Afrikanere» har «tapt» «alt» og dette må «Vestlige ledere» betale for. Vinklingen av artikkelen gir uttrykk for en presupposisjon med et forutsatt premiss om at klimaendringer fører til naturkatastrofer i Afrika, og at det må fikses av mennesker i den vestlige delen av verden. Dermed bekrefter Hammer at klimaendringer er et faktum og at det fører til alvorlige konsekvenser, noe som er i tråd med klimavitenskapen og den politiske

venstresiden. Skribenten viser til kilder, men det kan virke som at han ikke har vært i kontakt med noen av dem i løpet av prosessen, i og med at han også henviser til NTB og til Bistandsaktuelt. Det viser til en åpenhet, men det kan også vise til en eventuell mangel på kildekritikk og kvalitetssikring av innholdet, noe som i så fall gjør praksisen mer alternativ. I neste delkapittel viser jeg Resetts motstridende praksis som viser til en annen diskurs.

5.2.2 Klimaskepsisdiskurs

Som vist ovenfor, indikerer analysen at Resett og Document til en viss grad slutter seg til klimavitenskapen, spesielt når det gjelder klimaendringers eksistens. Samtidig viser også noen utsagn til en klimaskepsis. I forskning skiller man gjerne mellom ulike former for skepsis (Gregersen, 2022; Poortinga et al., 2011). Trendskepsis: skeptisk til hvorvidt klimaendringer skjer, attribusjonskepsis: skeptisk til graden av menneskelig påvirkning, og konsekvensskepsis: skeptisk til hvor alvorlige konsekvenser klimaendringer medfører. I tilfellet for Resett og Document, gjelder kun de to siste formene for klimaskepsis. Ingen utsagn viser til fornektelse av at klimaendringer skjer. Motsatt bekrefter flere utsagn denne kunnskapen, som vist ovenfor i vitenskapsdiskursen. Dermed beveger praksisen seg bort fra det høyrepolitiske ytterpunktet. Likevel skal jeg i det følgende vise at de to nyhetsmediene gir uttrykk for en skepsis til menneskelig påvirkning på klimaendringer og til alvorlighetsgrad. I Resett kommer klimaskepsisen frem kun i én av de seks valgte artiklene: *Sylvi Listhaug: FN-sjef António Guterres må slutte å snakke om Greta Thunberg*. Her har Hammer valgt å vie hele artikkelen til Frp-leder Sylvi Listhaug som gir uttrykk for klimaskeptiske holdninger. Skribenten siterer Listhaug på at FN-sjefen «holder innholdsløse tordentale» og at «Han må slutte å snakke som Greta Thunberg og forholde seg til virkeligheten». Her ligger det en presupposisjon med et forutsatt premiss om at innholdet i Guterres tale er uten innhold. Talen inneholdt advarsler om hva som kan skje dersom den globale oppvarmingen fortsetter, samt oppfordring om å innføre fungerende klimatiltak. Dette er i tråd med klimavitenskapen, og ved at Listhaug motsetter seg denne informasjonen blant annet ved indirekte å si at klimaendringene ikke er så alvorlige som det FN-sjefen skal ha det til, gir hun uttrykk for en skepsis til klimavitenskapen, altså en klimaskepsis.

Hammer velger å vie en hel artikkel til en kilde fra det partiet på det norske stortinget som ligger lengst til høyre, og ingen flere kilder kommer til orde i artikkelen. Samtidig har ikke skribenten vært i kontakt med Listhaug selv. I stedet har han hentet sitatene og

informasjonen fra Dagbladet som gjennomførte et intervju med Frp-lederen i en artikkel som er inkludert i prosjektets utvalg, «Raser mot «klimahelvete»: – Destabiliserer verden». Dagbladet har imidlertid inkludert Støres meninger om saken som i motsetning til Listhaug, roser Guterres' tale, noe som gjør saken balansert. Resett har i stedet valgt å kun ta med Listhaugs ytringer til Dagbladet og ikke Støres meninger. Det viser til en partisk dekning mot høyre og til en lite balansert og objektiv dekning med bruk av andrehåndskilder, noe som viser til en alternativ praksis. Listhaugs utsagn, samt skribentens kildevalg og partiskhet, bekrefter sannheter om klima som tilhører klimaskepsisdiskursen.

Klimaskepsisen viser seg også hos Document, men også i dette tilfellet kommer den kun frem i én av de valgte tekstene. Diskursen viser seg bare gjeldende i nettstedets interne kommentar, *Klimapolitikken etter Sharm el-Sheik er en oppskrift for avvikling av Vesten* skrevet av Skaug. Skribenten formidler indirekte en mistro til at mennesker alene har bidratt til global oppvarming og til at utviklingen har så alvorlige effekter som det vitenskapen påstår. Han skriver: «i den større eller mindre grad menneskeheten påvirker klimaet med sine utslipp av drivhusgasser»; «det døde 3000 mennesker under flommen i 1950, da menneskeheten fremdeles hadde sluppet ut nokså beskjedne mengder CO₂». De to eksemplene inneholder presupposisjoner med forutsatte premisser om at klimaendringer ikke nødvendigvis er menneskeskapte og at det ikke er så alvorlig, for naturkatastrofer skjer uavhengig av menneskers forbruk. Forståelsen motsetter seg vitenskapen, og informasjonen er i høy grad klimaskeptisk, noe som hovedsakelig tilhører den politiske høyresiden.

Skaug skriver at global oppvarming «skjer av ren nødvendighet», fordi «De nå åtte milliarder menneskene på planeten trenger energi for å leve, og mer enn 80 prosent av energien hentes fra fossile energikilder, som uunngåelig er ensbetydende med klimagassutslipp». Dette er i tråd med høyresidens tro på kontinuerlig vekst og utvikling for menneskene, og overbevisning om at klimatiltak vil ødelegge for menneskers velstand. Videre henviser ikke Skaug til kilder når han kommer med påstander om klimaet og om naturkatastrofer, men det kommer tydelig frem at teksten er en kommentar, en meningsbærende sjanger hvor subjektivitet er å forvente. Likevel fremstår dekning sterkt partisk, og Skaug er ikke åpen om hvor han har hentet informasjon fra, noe som viser til en alternativ praksis. Documents kommentar er dermed preget av en klimaskeptisk diskursiv forståelse som tilhører den politiske høyresiden, og praksisen er mer alternativ enn profesjonell.

5.2.3 Dommedagsdiskurs

Den motsatte vurderingen av klimavitenskap, sammenlignet med klimaskepsisen, innebærer oppfatninger om global oppvarming som svært alvorlig og dramatisk. Dommedagsdiskursen inneholder derfor alarmistiske utsagn om hvor mye det haster å innføre klimatiltak før alt liv på jorda dør ut. Jeg har valgt å bruke ordet «dommedag» om diskursen for å fremheve den hastepregede og alarmistiske forståelsen av klimaendringer som er kjernen for diskursen. Diskursen uttrykkes i stor grad hos Steigan, noen grad hos Dagsavisen og delvis i Dagbladet.

Steigan er det mediet i utvalget som er tydeligst og mest gjennomgående i sin alarmistiske forståelse av klimaets utvikling på jorda, noe som kommer frem i Plahtes todelte artikkel « *Dette er kode RØD for menneskeheten* ». Allerede i tittel gir skribenten uttrykk for en oppfatning om at det står svært ille til med kloden. «Kode RØD» er en henvisning til brannvesenets signal på at det brenner så kraftig et sted at de må rykke ut på sekunder. I denne sammenhengen er det jordkloden som brenner, og brannen er så stor at menneskeheten må handle nå med en gang om den skal slokkes i tide. Tittelen består dermed av en presupposisjon med et forutsatt premiss om at menneskeheten står i en høyst alvorlig situasjon på grunn av klimaendringer, og derfor er mennesker nødt til å ta tak raskt – det haster. En slik forståelse er i tråd med venstresidens tilnærming til klimaendringer.

I tillegg greier Plahte ut i stor skala om hvor alvorlig klimaendringer er, hvor forferdelig menneskers forbruk er og hvor viktig det er at politikerne tar tak i problemet, og han bruker store bokstaver, fet skrift, alarmistiske ord og utsagn, og utropstegn for å få frem budskapet sitt. Eksempelvis skriver han at «varsellampene blinker rødt», at «Kode Rød betyr vanligvis **Brann!**» og at «Brannalarmen kimer for døve ører». Informasjonen er overskytende og virkemidlene sterke, noe som gir inntrykk av at skribenten desperat forsøker å overbevise publikum om et klimaaktivistisk budskap. Det viser til en tilnærming til klimaproblemet som tilhører ytre venstre. Samtidig strider en slik praksis med den journalistiske nyhetssjangeren med objektivitet og et nøytralt språk, noe som gjør dekningen mer subjektiv. Praksisen er derfor ikke-profesjonell og alternativ. Steigan bekrefter altså en sannhet om klimaendringer som tilhører dommedagsdiskursen og praksisen er svært alternativ og sterkt venstrevridd.

Den diskursive forståelsen om at enden er nær, kommer også frem i Dagsavisens tekster, men ikke i hele utvalget og ikke på like ekstreme måter som hos Steigan. Analysen har funnet diskursen i artikkelen *Støre får stryk for klimatale* av Sandberg. Journalistisen siterer

Pakistans minister som på COP27 sa at «Det er nå eller aldri for oss. Det finnes ingen planet B». I utsagnet ligger det et indirekte premiss om at enden for planet A, altså jorda, er nær og at menneskeheten derfor må ta tak med en gang, for det gis ingen nye sjanser. Jorda er den eneste planeten mennesker kan leve på: går den under på grunn av overoppheting, kan man ikke flytte til et annet, tryggere sted. Forståelsen er i tråd med venstresidens bekymring for klimaet og ønske om å mobilisere til klimavennlig handling. Samtidig er utsagnene preget av hast og alarmisme, og de gir en opplevelse av at det kan gå ordentlig galt for livet på jorda.

Denne forståelsen kommer også frem i Dagsavisens leder, *For lite, enda en gang*.

Redaksjonen skriver i etterkant av COP27 at «Tiden er i ferd med å renne ut» og at «verden blir varmere og varmere». Utsagnene inneholder det forutsatte premisset om at man må handle nå, for en dag er det for sent. Forståelsen viser til en sannhet om klimaendringer som tilhører dommedagsdiskursen. Likevel, i Dagbladets artikkel knagger journalisten påstandene på en kilde, og utover sitatene er dekingen objektiv og nøytral. I lederen gjøres leseren klar over at teksten gir uttrykk for redaksjonens meninger og er av en subjektiv sjanger. Det viser til en profesjonell praksis. Dermed gir Dagsavisen uttrykk for dommedagsdiskursen, dekingen viser til venstresidens bekymring for klimaet og praksisen er profesjonell.

Dagbladet gir kun delvis uttrykk for dommedagsdiskursen, eksempelvis i artikkelen *Advarsel om klimahelvete: – Sterkt alvor*. Kallelid har vinklet artikkelen med en tittel som kommer med en «Advarsel» om et fremtidig «klimahelvete», noe som utløser et «Sterkt alvor». Hovedbildet viser Støre og Barth Eide med follede hender og bekymrede ansiktsuttrykk. Vinklingen inneholder et forutsatt premiss og en tatt for gitt sannhet om at klimaendringer er svært alvorlige til den grad at de kan skape et helvete på jord, noe folk bør være bekymret over. Dette viser til en forståelse av klimakrisen som dramatisk og katastrofal, noe som er i tråd med venstrepolitisk klimabekymring. Vinklingen viser dermed til en sannhet som tilhører dommedagsdiskursen. Ellers er det ikke stor grad av alarmisme i resten av artikkelen eller i utvalget, og dermed kommer ikke dommedagsdiskursen frem i stor grad.

5.2.4 Problemløsningsdiskurs

Problemløsningsdiskursen, slik som forrige diskurs, inneholder alarmistiske, hastepregede utsagn om global oppvarming, samt pessimistiske beskrivelser om fremtiden dersom man ikke klarer å løse krisen. Likevel viser ikke utsagnene til en forståelse om at jorda vil gå under. I stedet gir diskursen uttrykk for en oppfatning om at kampen ennå ikke er tapt, og

derfor inneholder diskursen også utsagn om mulige løsninger for å løse klimakrisen. Journalistikken kan karakteriseres som konstruktiv, da den er informativ, prospektiv og løsningsorientert. Jeg har valgt navnet på diskursen etter de utsagnene som oppleves viktigst ved den, nettopp de som fremstår problemløsende. Analysen finner problemløsningsdiskursen spesielt i Klassekampen og VG, men også i Aftenposten.

I Klassekampen kommer problemløsningsdiskursen frem i alle av avisens utvalgte tekster, spesielt i artikkelen *Løser ikke krisa i år heller* skrevet av Henmo, Solheim og Bratlie. Journalistene siterer en pakistansk klimaaktivist, Pervez Ali, på at «Hvis man ikke kutter utslippene så kommer også dere til å lide, ikke bare vi – det er helt åpenbart». Her sikter han til rike i-land i Vesten som i likhet med resten av kloden, vil ta skade av klimagassutslipp. Altså ligger en presupposisjon til grunn for sitatet med et forutsatt premiss om at dersom mennesker ikke klarer å bremse klimaendringer, vil det gå ille for hele kloden, øst og vest. Et slikt budskap gjentas flere ganger i artikkelen og i flere av Klassekampens artikler, og dermed fremstår informasjon som overskytende, noe jeg tolker som et forsøk på å overbevise publikum om alvorligheten ved dagens klimasituasjon. Forståelsen av klimaendringer, presupposisjonen og valget av en klimaaktivistisk kilde, viser til den politiske venstresiden.

Senere i Klassekampens artikkel siterer journalistene klimaminister Barth Eide på følgende: «Det jeg vil trekke fram som veldig positivt, er at vi har fått etablert et fond for tap og skade for støtte til de mest sårbare gruppene og landene» og at «Norge og mange andre land vil tydeliggjøre at utslippene må gå nedover fra 2025, og på utfasing av fossile energikilder uten karbonfangst». I eksempelet ligger det et forutsatt premiss om at klimakampen ikke ennå er tapt, og informasjonen er overskytende i et forsøk på å overbevise leseren om dette. Det viser til optimisme, i tillegg til en informativ, åpen og fremtidsrettet dekning. Journalistene har tillit til at klimaproblemet kan løses og fremmer løsninger som kan skape engasjement og mobilisere til handling. Uttrykkelsen om klimakampen er slik sett i tråd med venstresidens tilnærming til klima, og sannhetene tilhører problemløsningsdiskursen. I tillegg viser den diskursive uttrykkelsen til et forsøk på å opplyse befolkningen om klimasituasjonen slik at menneskehetene kan håndtere klimaproblemet bedre, og dermed oppfyller Klassekampen journalistikkens samfunnsoppdrag, noe som gjør praksisen profesjonell.

VG uttrykker også en forståelse om klimakrisen som alvorlig, men mulig å løse. I artikkelen *Klimatoppmøte i krisetider: – Det haster å gjøre noe* skriver Amundsen og Engen at «Jorden

blir varmere, og været våtere og villere med den globale oppvarmingen». Presupposisjonen er at global oppvarming fører til høyere temperatur og mer nedbør. Dermed er journalistene informative og realistiske angående situasjonen verden står i. Deretter siterer de Marianne Karlsen, som er COP27s sjefsforhandler: «det haster å gjøre noe med klimaendringene». Altså er noen av utsagnene preget av hast og alarm. Det viser at journalistene ønsker å skape bevissthet rundt klimasaken, noe som er i tråd med venstresidens klimatilnærming. Så henviser journalistene til forskere som ser det sannsynlig at jorda «overstiger 1,5 grader en gang på 2030-tallet, men at oppvarmingen kan stoppe etter dette og at temperaturen synker». Her er journalistikken framtidrettet, men samtidig håpefull, noe som følges opp av konkrete mål: «For å nå målet fra Parisavtalen, må en samlet verden kutte over 42 prosent av klimagassutslipp frem mot 2030», noe Karlsen anser som «vanskelig, men ikke umulig». Slik får leserne et inntrykk av klimakrisen er alvorlig og preget av hast, men at det fortsatt er mulig å innføre tiltak som vil bremse oppvarmingen og gjøre oss mer rustet for kommende klimaendringer og katastrofer. Dermed er VGs journalistikk konstruktiv, noe som viser til et ideal om å være sosialt ansvarlig. VG gir dermed uttrykk for sannheter om klimakampen fra problemløsningsdiskursen, og praksisen drar på venstresiden og den er profesjonell.

I Aftenposten finnes en problemløsende diskursiv forståelse av klimakampen i flere av utvalgets tekster, men spesielt i lederen *Aftenposten mener: Viktige samtaler om regningen for klimaødeleggelse*. Avisen er først informativ om COP27, om klimasituasjonen og hvor alvorlig globale oppvarming er, samt hvilken fremtid som kan være i vente. Deretter fremstår avisen positiv i klimakampen og presenterer løsninger som kan fungere:

Klimaødeleggelsene er i gang. Selv om verden skulle lykkes i å bremse stigningen i temperatur et steg ikke for langt over 1,5 grader, vil oppryddingen og sikringen kreve enorme beløp. Et lyspunkt er det at rike land nå går i dialog med statene som vil slite mest. Samtidig er det vesentlig at nettopp land som Pakistan, der utslippsveksten er høy, legger om til en utvikling basert på klimavennlige løsninger og fornybar energi. Ellers blir det umulig å stanse oppvarmingen.

Utdraget viser at Aftenposten i lederen gir uttrykk for å forstå at global oppvarming er et alvorlig faktum som mennesker må ta tak i raskt, for hvis ikke, kan det gå galt, noe som viser til en informativ og prospektiv journalistikk. Deretter trekker avisen frem positive resultater ved COP27 som kan redde planeten fra total oppvarming, men avisen erkjenner hvilke andre

tiltak som må gjennomføres for å nå klimamålene. Det viser til en løsningsorientert dekning som kan skape engasjement rundt klimasaken og mobilisere til handling. Den diskursive forståelsen og uttrykkelsen er problemløsende, og i tråd med venstresidens klimapolitikk. Dermed gir lederen uttrykk for venstrepolitiske syn på klimasaken.

5.2.5 Ansvarsdiskurs

Analysen har avdekket en politisk ansvarsdiskurs i hele utvalget. Diskursen innebærer en forståelse om at det finnes et ansvar i klimaomstillingen. Likt for alle mediene, er en forståelse om at det er politikerne sitt ansvar å løse klimakrisen. Altså inneholder ikke diskursen, i tilfellet for utvalgets tekster, en forståelse om at global oppvarming er et individuelt ansvar. Det er altså enighet blant mediene om at klimaproblemet er et politisk ansvar, men det er uenighet om hvem som bør, må eller skal ta den største delen av ansvaret. Derfor kunne jeg ha delt opp den diskursive ansvarsforståelsen inn i mindre diskurser basert på hvem og hvilke land som oppfattes klimapolitisk ansvarlige. Likevel har jeg samlet diskursen i én stor ansvarsdiskurs for å understreke at hele utvalget oppfatter et ansvar i klimakampen som i hovedsak er politikerne og verdens ledere sitt. Aftenposten, Dagsavisen, VG, Dagbladet, Steigan og Klassekampen gir uttrykk for en forståelse om at rike, industriland som slipper ut mye CO₂, er skyldige i global oppvarming og derfor bør disse landene rydde opp. Det inkluderer Norge, men også Kina (ifølge Aftenposten og Dagbladet) og Egypt (ifølge Klassekampen). Document og Resett forstår derimot klimakampen som andre land enn Norge sitt ansvar. De uttrykker en forståelse om at det i er høyutslippsland som Kina, India og USA (og Russland) sitt hovedansvar. Resett holder også Afrika ansvarlig. Aftenposten gir uttrykk for en forståelse om at global oppvarming er rike, industriland sin skyld, og derfor er det disse landene som må rydde opp. Eksempelvis skriver Gausen følgende i artikkelen *Dette er det viktigste som skjer på klimatoppmøtet i Egypt*:

Det er fattige land som får kjenne på de verste konsekvensene av klimakrisen. Samtidig har disse landene bidratt *minst* til klimagassutslipp. En viktig sak under årets klimamøte, er å finne ut hvordan man skal finansiere støtte for de landene som opplever denne typen tap og skade.

I eksempelutdraget ligger det en underforstått påstand om at fattige land behøver støtte og finansiering for de skadene klimaendringer har påført landene, fordi det ikke er deres skyld. Deretter gir Gausen uttrykk for at Norge er blant landene som bør ta ansvar. Hun skriver at

«I fjor lovte Støre at den samlede klimafinansieringen fra Norge til utviklingsland skal dobles», og deretter legger hun til at «Norge ikke har sagt noe om de kommer til å øke sitt bidrag ytterligere» på CO27. I de to setningene kombinert ligger det et forutsatt premiss til grunn om at den norske regjeringen ikke tar nok ansvar i klimasaken. Altså gir utsagnene uttrykk for en forståelse om at rike industriland som Norge bør ta ansvar i klimakampen, både i form av utslippskutt og finansering til sårbare u-land. Dette er i tråd med den politiske venstresidens syn på sosial rettferdighet som i klimasaken går ut på at de ressurssterke landene bør hjelpe landene og de delene av befolkningen som er mest sårbare.

Samtidig trekker Aftenposten frem andre høyutslippsland som skyldige og derfor ansvarlige i klimapolitikken, spesielt Kina. I artikkelen *Kina snudde på klimatoppmøtet. Resultatet er et historisk gjennombrudd*, skriver Lysberg at Kina ikke ønsket å betale for klimaødeleggelser i u-land, til tross for at landet «har nå blitt mye rikere». Journalisten sier indirekte at Kina som rikt land bør være med å betale for tap og skade i u-land. Likevel, «Klimaforhandlingene sto bom fast» og «truet med å bryte sammen», skriver Lysberg. Disse utsagnene fremstiller Kina som en bremsekloss, og slik får landet rollen som skurk i fortellingen om COP27. EU blir fremstilt som klimapolitikkens helt som kom «med en finte» når de «aksepterte kravet om å opprette et fond», men «på en betingelse: Det gamle skillet mellom fattige og rike land skulle fjernes». Gjennom Lysbergs bildebruk leser jeg at Kina ikke likte kravet: Et fotografi viser Kinas sjefforhandler Xie Zhenhau med rynkede bryn, han ser bekymret ut. I bakgrunnen er Kinas flagg, og jeg tolker det dit hen at Zhenhau opplever å måtte ta et vanskelig valg for landet sitt. Til slutt «ga Kina seg», og da «kom gjennombruddet», noe som viste oss at «Nøkkelen lå hos kinesiske myndigheter». Slik fremstiller journalisten Kina som skyldig i klimakrisen og derfor et land som må stilles ansvarlig. Bildebruken og rolletildelingen er derfor uttrykk for en diskursiv forståelse om at klimaansvaret bør plasseres hos rike, i-land, noe som er i tråd med venstresidens tilnærming til global oppvarming.

Det virker ikke som at Aftenposten-journalisten selv har deltatt på COP27, men han har vært i kontakt med klimaminister Barth Eide som deltok på møtet. Ministeren rapporterer om møtet til Aftenposten, og det virker som at Lysberg har sjekket opp innholdet med en artikkel i den internasjonalt kjente amerikanske nettavisen The Guardian. Derfor fremstår deknningen som profesjonell etter journalistiske normer.

Dagsavisen gir også uttrykk for en diskursiv ansvarsforståelse som i størst grad dreier seg om at Norge kan og bør ta mer ansvar i klimakampen. Eksempelvis skriver journalist Gullikstad i artikkelen *Frykter at krig og kriser rammer klimainnsatsen* at «Norge forsterker sitt klimamål», noe som ifølge Støre, sender «et signal til andre land»: «at Norge gjør dette kan få betydning også for andre land». Videre henviser journalisten til forhandlingsleder for Norge, Henrik Halgrim Eriksen, som påpeker at «det er viktig at Norge står fast ved våre løfter». Utsagnene viser at journalisten gjentatte ganger forsøker å få frem viktigheten og nødvendigheten ved at Norge tar klimapolitisk ansvar. Den overskytende informasjonen gir derfor et inntrykk av at Norge kan gjøre en stor forskjell dersom politikerne innfører de gode, riktige tiltakene som de predikerer. En slik forståelse er i tråd med venstresidens ønske om å innføre tiltak for å bremse global oppvarming. Journalisten knagger påstandene og meningene på førstehåndskilder slik som Halgrim Eriksen og Bredal Eriksen, og hun har hentet sitater og informasjon fra Støre, Barth Eide og Tvinnerheim sin pressekonferanse i forkant av COP27. Gullikstad har altså hentet informasjonen selv og hun har brukt flere kilder. Ellers er artikkelen skrevet på en objektiv og nøytral måte, etter nyhetssjangeren. Det gjør praksisen profesjonell. Dermed bekrefter Dagsavisen en sannhet om klimapolitikken som tilhører ansvarsdiskursen hvor avisen gir uttrykk for at Norge har et viktig ansvar.

VG bekrefter også en forståelse om at det eksisterer et ansvar i klimapolitikken, som spesielt rike industriland som Norge bør ta, eksempelvis i artikkelen *Klimatoppmøte i krisetider: – Det haster å gjøre noe* skrevet av Amundsen og Engen. Journalistene siterer Marianne Karlsen, medlem av den internasjonale ledelsen av FNs klimaforhandlinger, på at «Norge er et rikt land med høye utslipp, en oljeprodusent med klimaambisjoner. Norge har derfor en viktig politisk rolle». Her ligger det noen forutsatte premisser om at Norge har skyld i klimasaken fordi landet slipper ut mye CO₂, at Norge er rikt og derfor har mulighet til å ta ansvar, og at Norge kan ha mye å si for den internasjonale klimapolitikken dersom landet tar mer ansvar. Videre sier Karlsen at «Norge har et godt renommé», fordi landet tilpasser seg «nasjonale regler og internasjonale bestemmelser», noe som gjøre Norge til «den «snilleste» gutten på sovesal 1: Vi leverer innen fristen og er ansett som en som er til å stole på». Utsagnene gir et inntrykk av at Norge tar det ansvaret i klimapolitikken som landet bør ta. Det gjør derimot ikke «Stormakter som USA, Kina og India» som, ifølge Amundsen og Engen, ikke ville «inngå noen juridisk bindende avtale om utslippskutt» under toppmøtet i København i 2009. Altså

får Norge helterollen som et mer ansvarsfullt land enn andre høyutslippsland, noe som er i tråd med høyresidens forsøk på å unngå klimatiltak i Norge.

Samtidig viser en annen VG-artikkel, *Norge anklages for klima-dobbelmoral: – Står i en skikkelig spagat* skrevet av Amundsen, Rustad og Engen, at Norge beskyldes for å være tosidig i klimapolitikken. Slik som ingressen uttrykker, åpner Norge for «å «fase ned» olje og gass under klimatoppmøtet», «men hjemme vil regjeringen fortsette å produsere og lete etter ny olje». Presupposisjonen her inneholder en underforstått påstand om at Norge er dobbeltmoralsk og ikke holder det landet lover i klimasaken. Altså er Norge på den ene siden ansvarsfull, hvert fall ved det politikerne sier at de ønsker å gjøre for klimaet, men på den andre siden fortsetter landet med klimafiendtlig aktivitet som vil øke klimagassutslippene ytterligere. Dermed åpner journalistene opp for en forståelse om at Norge er en skurk i klimasaken med sine høye utslipp, og at landet derfor bør ta det ansvaret som politikerne sier at Norge skal ta. Det viser mer til venstresidens tilnærming til klimasaken. Journalistene får dermed frem både høyrepolitiske og en venstrepolitiske perspektiver på klimasaken, noe som gjør dekningen mer balansert og nøytral. Samtidig består artikkelene av et høyt antall kilder som det virker som at journalistene har vært i kontakt med selv, enten personlig eller på telefon, eller gjennom pressekonferanser. Det gjør praksisen profesjonell. Dermed bekrefter VG en sannhet om klimapolitikken som tilhører ansvarsdiskursen, praksisen er profesjonell og dekningen består av både høyre- og venstresidens tilnærming til klimasaken. Dagbladet gir også uttrykk for en oppfatning om at det klimapolitiske ansvaret ligger hos rike, høyutslippsland. Eksempelvis skriver Ramnefjell i kommentaren *Klimatoppmøtet i Egypt: – Seier for bla-bla-bla*, at det har «bygget seg opp et stadig sterkere krav: Rike land, som har stått for storparten av utslippene, må være med og betale for skadene det fører til i fattige land». Den underforståtte meningen er at rike land har påført fattige land store ødeleggelser med sine høye utslipp, og derfor må de nå bruke rikdommen sin til å betale erstatning. Presupposisjonen er i tråd med venstresidens tilnærming til klimaspørsmålene. Videre fremstiller journalisten EU som ansvarsfull. EUs representanter på COP27 kom med en forutsetning for å opprette «tap og skade»-fondet: «at også land som Kina måtte være med og spytte inn penger». Ifølge Ramnefjell, var EUs grep «kløktig». Kina, USA og flere andre land gikk med på forslaget, og dermed får EU rollen som ansvarsfull helt i fortellingen om COP27. Dermed gir Dagbladet uttrykk for ansvarsdiskursen i form av at rike,

høyutslippsland er skyldige i klimaendringer og derfor bør ta politisk ansvar, noe som inkluderer Kina. Samtidig henviser avisen alltid til kilder når de kommer med påstander, noe som gjør dekningen nøytral og objektiv, og praksisen profesjonell.

Steigan fremstiller også en forståelse av at det er de rike industrilandene som er nødt til å ta det politiske klimaansvaret. Nettstedet går imidlertid enda lenger enn de andre mediene i sin uttrykkelse av at global oppvarming er et politisk problem, og ikke et individuelt problem. Det kommer spesielt frem i Plahtes artikkel «*Dette er kode RØD for menneskeheten*», hvor han skriver: «Det er ikke «vi» som ikke gjør nok. Det er de ansvarlige politikerne verden rundt som sitter med det formelle ansvaret, det er de som ikke tar grep». Skribenten skyver ansvaret over på verdens regjeringer og ledere som, ifølge Plahte, tar «det helt med ro og lar alarmen kime mens de lar det økonomiske systemet som gir opphav til problemene, rulle og gå». Her tildeler skribenten skurkerollen til verdens regjeringer og ledere i den dramatiske historien om klimakampen, og formidler en underliggende påstand om at verdens politikere ikke bryr seg om klimaet. Altså gir Plahte uttrykk for en virkelighetsforståelse hvor vestlige industriland har skapt klimakrisen, og nå ikke tar det ansvaret de er nødt til å ta for å rydde opp. Slik hindrer rike land menneskeheten i å vinne klimakampen, noe som går hardest utover den fattige delen av verden. Forståelsen ser jeg i lys av ytre venstre og kommunisme som motsetter seg samfunnets overklasser og eliter som skaper sosial urettferdighet.

I en annen artikkel, – *Spark ut klimaverstingene fra COP27!*, legger Plahte skylden for klimaendringer over på internasjonale fossilkonserner, og han henviser til den europeiske klimaaktivistiske organisasjonen Corporate Europe Observatory. Miljøorganisasjonen har tatt initiativ til en aksjon i forbindelse med COP27 som de har kalt «Kick Big Polluters Out», eller «Spark ut klimaverstingene!». Aksjonen innebærer, som navnet antyder, en oppfatning om at flere hundre lobbyister fra store olje- og gasselskaper deltar på COP27. Aktivistene mener at deres deltakelse hindrer møtet i å innføre de gode, omfattende klimatiltakene som vil fungere. Derfor mener de at «Det er på tide at de sparkes ut». Aksjonen bruker ytterst sterke og negativt ladde ord for å få frem budskapet sitt. Først og fremst kalles representanter fra fossilindustrien for «klimaverstingene», og ifølge aksjonen skaper de «enorm skade» med de «dødbringende produktene» sine, noe de har visst om, men de har «skjult sannheten», alt i «grådighetens og profittens navn». Denne fremstillingen skisserer opp et narrativ om klimakampen hvor olje- og gassindustrien får rollene som skurker. Deres skurkegjerninger

gjør at «vi står på terskelen til en fiasko for klimatiltakene», at «Verdens økosystemer blir ødelagt» og at «Millioner av liv og livsvilkår går tapt». Dermed er kloden, mennesker, natur og alle levende vesener ofre i fortellingen. Nå arbeider imidlertid aksjonen for å «sparke dem ut» slik at klimakampen endelig kan vinnes, og dermed får aktivistene rollen som helter. Rolleinnndelingen er i tråd med ytre venstre og radikal klimaaktivisme. Plahte har valgt å vie mye plass i artikkelen til aksjonen, noe som indikerer hans egne meninger. I teksten uttrykker skribenten, uten henvisning til kilder, at representanter fra fossilkonsernene på COP27, er «noen av verdens verste forurensere». I tillegg lar han ikke noen andre kilder med andre syn på saken komme til orde. Artikkelen er derfor ikke objektiv, men i stedet høyst subjektiv og partisk, noe som gjør praksisen svært alternativ.

Document legger det klimapolitiske ansvaret over på andre land enn hjemlandet, og gir et inntrykk av at Norge og andre europeiske land allerede gjør nok for klimaet. Dette kommer blant annet frem i Skaugs artikkel *Klimatoppmøtet åpner i Sharm el Sheik, uten toppledere fra Kina og India*. Allerede i tittel kommer det frem en underliggende påstand om at de store høyutslippslandene ikke tar sin del av ansvaret når deres representanter lar være å delta på COP27-åpningen. Denne forståelsen utdypes ytterligere i brødtekst:

Europeiske ledere som Frankrikes Emmanuel Macron, Tysklands Olaf Scholz, Storbritannias Rishi Sunak, Italias Giorgia Meloni og Spanias Pedro Sánchez ventes i turistbyen ved Rødehavet mandag og tirsdag.

USAs president Joe Biden venter på sin side til 11. november, altså etter de amerikanske mellomvalgene, som går av stabelen den 8. november.

Til klimatoppmøtet kommer derimot hverken Kinas president Xi Jinping eller Indias statsminister Narendra Modi, som representerer henholdsvis verdens største og tredje største utslippsland for klimagasser (USA er nummer to).

Til COP27 kommer heller ikke Russlands president Vladimir Putin, som representerer det 4. største utslippslandet

Eksempelutdraget viser at Skaug gir uttrykk for en forståelse av klimapolitikken hvor Europas ledere tar ansvar ved å møte opp på COP27. USAs president tar noe ansvar ved å møte opp senere til møtet, men Kina, India og Russland fraskriver seg alt ansvar ved at de ikke sender sine presidenter og statsminister til møtet. Skaug gir inntrykk av dette er spesielt skuffende

med tanke på at disse er blant landene i verden som slipper ut mest CO₂. Altså legger skribenten skylden for global oppvarming over på Kina, India, USA og Russland, for så å påstå indirekte at landene ikke tar nok ansvar i klimakampen slik Europa og Norge gjør. Dermed får Kina, India, USA og Russland rollene som skurker, mens EU og Norge er helter som allerede tar ansvaret. Dette er i tråd med høyresiden i politikken som kontinuerlig forsøker å beskytte vestlige lands utvikling og velferd. Document er åpen om at teksten er en kommentar og subjektivitet er derfor å forvente. Likevel har skribenten inkludert påstander om blant annet klimaaktivister som de ikke får svare på, han gjør det ikke synlig hvor han har fått faktainformasjon fra, og han motsetter seg klimavitenskapelig konsensus. Det gjør praksisen mindre transparent i tillegg til at den svært partisk, og den er ikke orientert på fakta. Dekningen er derfor mer alternativ enn profesjonell.

Videre, i artikkelen *SV, MDG og Venstre skuffet over klimaavtalen: Mener Norge må gå foran*, henviser Document-skribent Kristiansen til tittelens tre stortingspartier som mener at «Norge må gå foran» og «vise vei». Ifølge partiene, gjør COP27-skuffelsen at «lokale tiltak blir viktigere». Utsagnene gir slik sett uttrykk for en oppfatning hvor Norge kan og bør ta mer ansvar for klimaet på nasjonalt nivå, men deretter gir Kristiansen inntrykk av å være uenig i oppfatningen. Han skriver at «Norge, med noe over 5 millioner innbyggere, skal med andre ord kompensere for verdens øvrige ca. 8 milliarder. Ifølge MDG er dette noe vi har råd til». Kristiansens utsagn fremstår ironisk, og jeg oppdager en presupposisjon om at det er tåpelig å tro at det lille landet Norge er, kan klare å fikse klimaproblemene til resten av verden. Altså mener skribenten at Norge ikke kan ta ansvar i klimakampen alene eller i det hele tatt. Slik fraskriver han deler av Norges klimapolitiske ansvar, noe som er i tråd med høyresiden. Document gir altså uttrykk for sannheter som tilhører ansvarsdiskursen og politisk høyreside. Resett uttrykker også forståelsen om at andre land enn Norge må ta ansvar i klimapolitikken. Eksempelvis skriver Hammer i artikkelen *Afrikanere til klimatoppmøtet: – Vestlige ledere må betale for alt vi har tapt*, at delegatene vil «diskutere om rike land skal kompensere fattige land som er mest utsatt for klimaendringene, uten at de selv har noe skyld». Her omtaler Hammer fondet som skal komme u-land til gode «uten at de selv har noe skyld». Den siste leddsetningen gir uttrykk for en presupposisjon om at fattige land i Afrika også har bidratt til global oppvarming, og derfor må også de ta sin del av klimaansvaret. Dette kan forstås i

sammenheng med høyresiden i politikken som vil unngå å innføre klimatiltak som utfordrer velferden i vestlige land som Norge.

Videre, i artikkelen *Forskere: Man kan godta CO2-avgift – hvis andre land også bidrar*, gir Hammer uttrykk for at Norge kan ta sin del av ansvaret, på betingelsen at andre land også gjør det. Kravet knagger skribenten på en forskningsrapport som viser at «det er mer sannsynlig at det blir aksept for klimatiltak i samfunnet om andre land også forplikter seg». Altså er Norge kun villig til å innføre klimatiltak hvis det skjer kollektivt på internasjonalt plan. «Er det noe vits for Norge å ta kraftige klimagrep så lenge Kina og India forurenses så mye som de gjør», spør Hammer retorisk. Svaret er nei – Norge vil ikke gjøre noe som helst før Kina og India også kutter kraftig i forbruket sitt. Dermed skyver Hammer skyld og ansvar i klimapolitikken over på andre land som Kina og India, samt Afrika – utsagn som viser til ansvarsdiskursen. Hammer knagger påstandene på «en ny studie fra tidsskriftet *Nature Communications*» og *forkning.no*, og slik sett er deknningen objektiv, men kildene er andrehåndskilder, noe som gjør håndverket dårligere ifølge journalistiske idealer. Samtidig gir skribentens innledende retoriske spørsmål et inntrykk av hans subjektive mening om saken. Dermed gir Resett uttrykk for ansvarsdiskursen ved at andre land enn Norge bør ta ansvar, noe som er i tråd med politisk høyreside, og praksisen fremstår alternativ.

Klassekampen skiller seg fra resten av utvalget ved at avisen diskuterer ansvaret til COP27s vertsland Egypt. I artikkelen *Håp i havet* fremhever Wahab at Egypt tar ansvar: «Nå har myndighetene i Egypt, med svært begrensede ressurser, satt i gang et prosjekt for å plante skog av» mangrovetrær. Disse trærne «tar til seg fire ganger så mye CO2 som andre tropiske trær og gir gjennom fotosyntesen ut fire ganger mer oksygen», og derfor bidrar de til å «bremse klimaendringene». Altså tar Egypt politisk ansvar ved å innføre gode, fungerende klimatiltak, og dermed er de helter i den klimapolitiske historien. Likevel tar ikke landet fullt ansvar når de også revolusjonerer veinettet: «Svært mange fire og femfeltsveier går nå, som livsårer, gjennom ørkenlandskapet» og i byene. Ifølge Wahab har egyptiske myndigheter, for å gi plass til de nye veiene, «måttet ofre svært mye av (Kairos) allerede små grønne arealer». Dermed gir journalisten uttrykk for at Egypt bidrar til høye klimagassutslipp og prioriterer ned klimavennlige tiltak. Wahabs overskytende informasjon om Egypts ansvar og håndtering av klimaproblemet, viser til venstresidens ønske om å finne klimapolitiske løsninger.

Videre opplyser Klassekampen-journalisten om at Egypt med sine 105 millioner innbyggere ligger «mye lavere enn Norge når det kommer til utslipp per innbygger», noe som fremstiller Norge mer skyldig enn Egypt. I tillegg legger journalisten vekt på at Afrika samlet sett står for «3,8 prosent av den [sic] globale CO2-utslippet», mens «Det tilsvarende tallet er 23 prosent for Kina, 19 prosent for USA og 13 prosent for EU». Dermed er Afrika, inkludert Egypt, mindre skyldig i global forurensing enn andre land, og derfor er det, ifølge Khalifa, leder av Det afrikanske forbundet for agronomer, «urettferdig og uakseptabelt» at «Afrika, som slipper ut en minimal andel av CO2, blir påkrevd å innføre klimatiltak de ikke har råd til». Kilden fortsetter med følgende sitat: «Vesten har gjennom mange århundrer forurenset kloden vår og ført verden dit vi er i dag». Altså er det vestlige, rike, industriland som med sine høye utslipp, er skyldige i global oppvarming – og det er derfor disse landene, inkludert Norge, som må ta klimapolitisk ansvar slik at klimakampen vinnes. Slik får fattige land i Afrika rollene som ofre i klimakampen, mens rike land som Norge får rollene som skurker som har skyld i klimakrisen, men som muligens kan inntre rollene som helter dersom de klarer å få ned utslippene og bremse oppvarmingen. Altså gir Klassekampen på flere og ulike måter uttrykk for ansvarsdiskursen som er i tråd med venstresidens syn på klimaendringer. Samtidig knagger Wahab gjennomgående alle påstander og meninger på førstehåndskilder. Sammen med fotograf Khamis, har journalisten reist til Egypt for å lage artikkelen med egne observasjoner, skildringer, fotografier og intervjuer. Det gjør praksisen profesjonell.

5.2.6 Mistillitsdiskurs

Analysen viser at flere av nyhetsmediene gir uttrykk for mistillitsdiskursen. Diskursen inneholder kritiske utsagn og uttrykk om politikken som er ment for å løse klimakrisen, og den rettes både til internasjonal og nasjonal politikk. Jeg har valgt gi diskursen sitt navn etter den tydelige mistilliten og kritikken til klimapolitikken som kommer frem i store deler av utvalget. Det fremstår påfallende at mediene uttrykker så lav tillit til at politikken vil klare å løse klimakrisen, spesielt når flere av mediene også gir uttrykk for problemløsningsdiskursen, samt ansvarsdiskursen som går ut på at politikerne har hovedansvaret i klimakampen. Likevel, mistilliten til klimapolitikk fremstår større enn tilliten, og derfor valgte jeg å lage en egen diskurs ut av de kritiske forståelsene og uttrykkelsene. Mistillitsdiskursen viser seg i størst grad gjeldene hos Document, Resett og Steigan, delvis hos VG og Dagbladet, og til en

viss grad hos Dagsavisen og Klassekampen. Aftenposten er det eneste mediet i utvalget som ikke gir uttrykk for den klimapolitiske mistillitsdiskursen.

Document fremmer kritikk til klimapolitikken i alle tekstene, eksempelvis i artikkelen *Helgheim: Hodeløs klimapolitikk har gjort enorm skade*. Her lar Kristiansen den profilerte Frp-politikeren Jon Helgheim få komme til orde som den eneste kilden i hele artikkelen. Helgheim har publisert et innlegg på sin Facebook-profil hvor han kritiserer nasjonal og internasjonal klimapolitikk, og dette innlegget viser Kristiansen til gjennomgående:

«Tendensiøst og massivt mediekjør gjennom mange år har skremt frem en hodeløs klimapolitikk som allerede har gjort enorm skade», innleder Helgheim, og fortsetter:

«Det er blant annet skadevirkningene av denne politikken som gjør at folk nå sliter med å betale regningene sine og har flere andre bekymringer».

Han tar for seg hvordan spesielt energisektoren har blitt rammet:

«Uten noen som helst fornuftig plan har livsviktig energiproduksjon blitt fjernet i klimaets navn, samtidig som Europa har økt energibehovet og gjort seg avhengig av farlige despoter som Putin. Man kan trygt si at hodeløs klimapolitikk har mye av skylden for de farlige spenningene i Europa nå».

Helgheim mener Støre-regjeringen håndterer saken på en særdeles dårlig måte:

«Dessverre har ikke regjeringen lært noe som helst. I dag gikk de ut og lovet enda strengere utslippskutt, uten noen gjennomtenkt plan for hvordan. På nytt kan vi vente oss hodeløse klimatiltak som vi senere må blø for».

Utdraget består av sterk kritikk av norsk klimapolitikk, og spesielt til sittende regjering sin håndtering i klimasaken, altså Arbeiderpartiet og Senterpartiet. Helgheim innleder med å kalle klimapolitikken for «hodeløs» og «Uten noen som helst fornuftig plan», og han skriver at den har «gjort enorm skade», for så å eksemplifisere med at «livsviktig energiproduksjon (har) blitt fjernet i klimaets navn». Dermed fremstiller Frp-politikeren regjeringen som skurker, fordi de med sine «enda strengere utslippskutt, uten noen gjennomtenkt plan for hvordan», skaper problemer for befolkningen: «På nytt kan vi vente oss hodeløse klimatiltak som vi senere må blø for». Bruken av ordet «vi» er en måte å alliere seg med folket på, i et forsøk på å danne et fellesskap som står imot regjeringmakten. «Vi» blir ofre som «må blø for» regjeringens «hodeløse klimapolitikk». Dette kan sees i sammenheng med populisme på

høyresiden som fremmer klimaskepsis og -fornektelse og misnøye til klimapolitiske tiltak. Tilknytningen til høyresiden kommer også frem i Kristiansens kildevalg som nettopp er en politiker fra stortingets høyrefløyparti og ingen andre kilder, noe som også gjør artikkelen lite balansert. I tillegg har skribenten hentet informasjon og sitater fra Helgheims Facebook-innlegg, og har ikke vært i kontakt med han selv. Det viser til mindre profesjonalitet og mer alternativitet. Samtidig viser tekstens innledning at Kristiansen retter kritikk mot (det jeg oppfatter som) tradisjonelle medier for «Tendensiøst og massivt mediekjør», noe som igjen gjør Documents praksis alternativ. Dermed gir Document uttrykk for mistillitsdiskursen og fremmer kritikk av norsk klimapolitikk i lys av en høyrepolitisk tilnærming til klimaendringer. Hos Resett viser den klimapolitiske mistilliten seg i fire av utvalgets tekster, eksempelvis i artikkelen *Klimatoppmøtet er en hvitvaskingsoperasjon, hevder Amnesty*. Hammer gir allerede i tittel uttrykk for en negativ og mistroisk forståelse av COP27 ved å kalle det en «hvitvaskingsoperasjon». Dette er en drøy anklage som gir møtet lav tillit, men skribenten henviser til en kilde, Amnesty, noe som viser til objektivitet fremfor subjektivitet. I brødtekst siterer Hammer politisk rådgiver i Amnesty, Gerald Kador Folkvord, på følgende:

– Det er veldig tydelig for oss at egyptiske myndigheter prøver å bruke toppmøtet som en avleder fra sine veldig alvorlige menneskerettighetsbrudd, sier Folkvord til E24, og langer ut mot vertsnasjonen:

– Det er en dramatisk situasjon i Egypt, spesielt med tanke på politisk undertrykkelse.

Eksempelet viser til kritikk av Egypt som vertsland for COP27. Det ligger en presupposisjon til grunn for utsagnene om at landet ikke er egnet til å skulle lede et så viktig møte når det bryter så mange og alvorlige menneskerettigheter som det gjør. Dette viser til en mistillitsdiskursiv forståelse av det klimapolitiske møtet. Samtidig knagger Hammer påstandene og meningene på en kilde, noe som viser til en objektiv dekning. I tillegg fremstår Resett sosialt ansvarlig i et forsøk på å opplyse leserne om svikt blant makthaverne. Det viser til en profesjonell praksis i tråd med journalistiske idealer. Likevel virker det ikke som at skribenten har vært i kontakt med kildene som blir brukt i artikkelen, siden han henviser til E24, og i tillegg kommer det en viss subjektivitet frem i bruken av uttrykkene «hevder» og «langer ut mot». Det viser til en noe mer alternativ praksis.

Steigan, er i likhet med Resett og Document, svært kritisk til klimapolitikken som føres, både nasjonalt og internasjonalt, men Steigan er i motsetning til de to andre alternative mediene, mer ekstrem i sin kritikk. Eksempelvis i artikkelen «*Smarte byer*», *dystopisk kontroll og globalt kupp mot demokratiet* skrevet av nettstedets redaktør Pål Steigan. I en tekst som i utgangspunktet omhandler urban byutvikling, uttaler redaktøren seg om COP27 i ett avsnitt:

COP27 var en festforestilling for multinasjonal kapital. Med «klima» som forkledning har de multinasjonale selskapene fått knesatt sin egen agenda som «verdenssamfunnets» agenda og ved hjelp av instrumenter som «smarte byer» med sine «avkarboniseringsprogrammer» kombinert med finanskapital skal verden formes i deres bilde.

Utdraget viser redaktørens sterke skepsis til og kritikk av det internasjonale politiske klimasamarbeidet. Indirekte gir han uttrykk for at toppmøtene har en kapitalistisk agenda, og at de selskapene som deltar på COP27 bruker klimasaken som en «forkledning» for å skjule agendaen. Målet er, ifølge redaktøren å forme verden etter sitt kapitalistiske ønske. Slik beskylder han FN, COP27 og møtets deltakere for å være hyklerske og umoralske. FN og klimatoppmøtet eksisterer for å redde planeten fra global oppvarming, en agenda det øvrige samfunnet og de andre mediene virker å tro på. Likevel mener Steigan-redaktøren at han har oppfattet noe resten av folket ikke har oppdaget, som er en skjult agenda om kapitalisme som, i motsetning til klimaagendaen, ønsker å unngå omfattende klimatiltak for å sikre konstant vekst og utvikling. Dermed gir redaktøren uttrykk for en ekstrem form for mistillit til COP27 og til internasjonale ledere og regjeringer, noe som kan forstås som et uttrykk for ytre venstre, sosialisme og kommunisme som motsetter seg eliter og forfekter menneskets frigjøring, rettferdighet og fellesskap. Samtidig er ikke påstander og meninger knagget på kilder, verken muntlige eller skriftlige, og den kritikken som uttrykkes er radikal og ikke orientert på fakta, noe som viser til en subjektiv og partisk dekning, og derav en alternativ praksis. Dermed gir Steigan uttrykk for mistillitsdiskursen med alternative mediepraksiser og på bakgrunn av en forståelse som er i tråd med ytre venstre.

VG er i flere av utvalgets tekster kritisk til det internasjonale klimasamarbeidet som COP27 utgjør, spesielt i lederen *En mer realistisk klimaavtale*. Her gir avisen uttrykk for sine meninger og vurderinger om COP27 og slutterklæringen i etterkant av møtet:

De dårlige nyheten [sic] fra Sharm el-Sheikh er at det er blitt enda mer vagt hvordan man skal gjennomføre kutt i klimagassutslippene innen det kommende tiåret. Og dermed unngå en økning på over 1,5 grad.

Det ble ingen nærmere enighet om å fase ned produksjonen av fossilt drivstoff, eller utfasing av kull. Sistnevnte er den største forurenseren, men bruken av kull har økt i kjølvannet av energikrisen i Europa.

Å opprette et pengefond for å kompensere klimaskader er nødvendig og riktig. Men det er en behandling av noen av symptomene, ikke av selve sykdommen.

Sykdommen er utarming av naturressurser og de økende, fremfor minkende klimagassutslippene. Denne sykdommen kan se ut til å være uhelbredelig.

Men det er den ikke. Håpet er at verden neste år kan komme sammen igjen og bevege seg enda noen små skritt i riktig retning.

Eksempelutdraget viser at VG er skuffet over klimatoppmøtet i Egypt. Presupposisjonen som ligger til grunn er at COP27 burde ha kommet frem til bedre, mer konkrete løsninger for å få klimagassutslippene ned. Det viser til venstresidens klimapolitikk som ønsker å få i gang flere omfattende tiltak som vil bremse klimaendringene. VG virker å ha mistet troen på at global oppvarming kan bekjempes, spesielt idet avisen omtaler klimaendringer som «sykdommen» som «kan se ut til å være uhelbredelig». I tillegg skriver avisen at det COP27 førte til var at «det er blitt enda mer vagt hvordan man skal gjennomføre kutt i klimagassutslippene». Det viser til en mistro til at klimatoppmøtene har noe nytte i det hele tatt. VG ender imidlertid lederen på en mer positiv tone ved å slå fast at «sykdommen» er ikke «uhelbredelig», og gir uttrykk for et håp om at fremtidens klimatoppmøter vil gjøre klimaet bedre. Likevel er det den mistillitsdiskursive forståelsen og uttrykkelsen som dominerer i lederen, samt i resten av utvalget, og den er i tråd med venstresidens klimabekymring og ønske om riktig håndtering.

Dagbladet retter også kritikk til COP27s slutterklæring. I artikkelen *COP27-møtet: – Kunne vært verre*, siterer Hagfors klimaminister Barth Eide på at «de fleste industriland sine utslipp har begynt å synke, men at nyere, raskt framvoksende økonomier gjør at summen av utslipp likevel går opp». Her ligger det en presupposisjon til grunn om at de klimatiltakene som innføres og gjennomføres ikke fungerer, for klimagassutslippene fortsetter å øke. Det gir et inntrykk av at utviklingen fortsetter uten at politikerne klarer å ta kontroll over situasjonen,

noe som uttrykker lav tillit til det internasjonale klimasamarbeidet. Samtidig oppfatter jeg av utsagnet en presupposisjon om at vekst og utvikling i nye deler av verden, altså de «nyere, raskt framvoksende økonomiene», hindrer mennesker i å vinne klimakampen. Dette er i så fall kritikk av høyresidens kapitalistiske samfunnsmodell med vekst og utvikling, noe som viser til venstresidens kritiske holdning til kapitalismen i klimasammenheng. Videre skriver Hagfors at EU er skuffet over avtalen: «EU kom hit for å få avtalt en kraftig ordlyd, og vi er skuffet over at vi ikke greide det (...) Det vi har foran oss, er ikke et stort nok steg for folk og planeten». Utsagnet gir uttrykk for at COP27 ikke lykkes med å innføre en politikk som vil føre menneskeheten nærmere målet om å vinne i klimakampen. Dette er et uttrykk for lav tillit den internasjonale klimapolitikken, altså drar Dagbladet på den klimapolitiske mistillitsdiskursen. Samtidig gir ikke Dagbladets journalister uttrykk for sine egne meninger og holdninger, men viser kontinuerlig til ulike muntlige og skriftlige kilder som uttrykker COP27-kritikken. Teksten følger derfor nyhetssjangeren ved å være opplysende og objektiv.

Klassekampen gir også uttrykk for lav tillit til COP27, blant annet i artikkelen *Toppmøte bak lås og slå* skrevet av Henmo. Først og fremst formidler tittelen en underliggende påstand om at Egypt, som er vertsland for COP27, har noe å skjule. Journalisten har valgt å bruke et hovedbilde som viser en seremoni arrangert av politiakademiet. Bildet viser bevæpnede soldater med hjelm og briller stå på rekke og rad foran en tanks, og to svartkledde personer som løper av gårde, også bevæpnede. På en stor plakat i bakgrunnen er den egyptiske presidenten, og tidligere militærleder, ifølge bildetekst. Han står rakrygget med hodet hevet, i dress og med solbriller. Antrekket gjør at han virker reservert og seriøs, og solbrillene som at han muligens har noe å skjule, slik som tittelen antyder.

Videre, i brødtekst, fremhever Klassekampen-journalisten Egypts forbrytelser: «På samme tid som Cop27 [sic] offisielt ble spraket i gang i går, satt det over 60.000 politiske fanger fengslet i Egypt». Utsagnet viser at Egypt er langt fra der det burde være når det kommer til menneskerettigheter, noe som går utover COP27: Abdallah mener at «Klimakampen kan ikke kjempes uten respekt for grunnleggende menneskerettigheter». I sitatet uttrykkes en presupposisjon om at Egypt ikke er egnet for å være vert for COP27 og at landet vil hindre nødvendige steg i politikken for å nå klimamålene. Det viser til en sterk mistillit til Egypt, til COP27 og til den politikken som skal vedtas på møtet. I tillegg gir utsagnene inntrykk av å ville løse klimaproblemet, noe som viser til politisk venstreside. Klassekampen følger

imidlertid VVP om samtidig imøtegåelse og lar den egyptiske ambassadøren i Norge få svare på kritikken. Det balanserer artikkelen og gjør praksisen mer profesjonell. Likevel velger journalisten å innlede imøtegåelsen med undertittelen «Benekter forsvinninger». Verbet «benekte» er negativt ladd, og slik uttrykkes det en mistillit til ambassadøren. Det gjør dekningen mer subjektiv og praksisen mindre profesjonell.

Dagsavisen viser delvis til mistillitsdiskursen i to av utvalgets tekster. I artikkelen *Støre får stryk for klimatale* skrevet av Sandberg, stiller to kilder, henholdsvis fra Naturvernforbundet og Kirkens Nødhjelp, «spørsmål om regjeringens innsats på hjemmebane». Første kilde spør: «Hvordan bidrar Støres regjering til «å holde 1,5 gradersmålet i live» hvis de vil lete etter mer olje og åpne nye oljefelt». Utsagnet inneholder en presupposisjon om at den politikken regjeringen ønsker å føre, ikke vil hjelpe i klimakampen. De norske politikerne fremstår dermed som dobbeltmoralske ved at de sier at de skal jobbe for klimaet ved blant annet å kutte i klimagassutslipp, men samtidig åpner de nye oljefelt for å lete etter og hente opp mer olje. Kildene i artikkelen stiller spørsmål ved dette, og de virker negative til dobbeltmoralen og til regjeringens klimahåndtering. Det viser til mistillitsdiskursen. Samtidig gir utsagnene inntrykk av et ønske om å innføre fungerende klimatiltak, noe som viser til venstresiden i politikken. Samtidig har journalisten brukt et rikt omfang av førstehåndskilder som han knagger påstander og meninger på. Det viser til en nøytral og objektiv dekning etter nyhetssjangerens krav. Dermed gir Dagsavisen delvis uttrykk for mistillitsdiskursen i form av mistillit og kritikk rettet mot norsk klimapolitikk, og en forståelse som tilhører venstresiden.

Aftenposten uttrykker ingen diskursiv forståelse som kan plasseres i mistillitsdiskursen. Journalistene er nøytrale, objektive og balanserte når de omtaler nasjonal og internasjonal klimapolitikk, og utsagnene er mer informerende enn kritiske. Ved ett tilfelle, i artikkelen *Hun blir kalt «den norske Greta Thunberg». Men aktivisten vil ikke boikotte klimatoppmøtet*, skriver Gausen at klimaaktivist «Penelope Lea synes klimatoppmøtene er grønnvasking». Journalisten viser så til Greta Thunberg som mener at klimatoppmøtene driver med «lyving, juksing og grønnvasking». Det viser til en mistillit til COP27. Likevel nyanserer den norske aktivisten forståelsen like etter: «det er avgjørende å ha slike globale møter for å skape et globalt samarbeid om klima og naturkrisen». Dermed fremstilles COP27 som et nødvendig møte, noe som viser tillit til klimapolitikken. Jeg tolker derfor Aftenposten som politisk nøytral i vurderingen av klimapolitikk, men også balansert da Thunbergs kritikk er inkludert.

5.3 Makt

I Foucaults (1980) teori om makt/viten ønsket han å forstå nåtiden ved å lokalisere spor fra nåtiden i fortiden. Genealogien innebærer altså å ha en historisk tilnærming til hvorfor praksisen har blitt slik den er i dag. I analysens tredje steg har jeg brukt genealogi for å undersøke hvordan diskursene om klimaendringer kan være produsert og konstituert i mediepraksisene, altså hva som har makt over de diskursive forståelsene som gjør at de vedvarer og tilpasser seg i mediemangfoldet. Den arkeologiske analysen viser at diskursene flyter på tvers av mediene, men at de også kan knyttes til en profesjonell og en alternativ praksis, og til politiske posisjoneringer på høyre og venstre side. Basert på dette, har jeg forholdt meg til pressens fortid og utvikling, samt politiske systemer idet jeg har gått inn for å påvise makten som kan ha vært opphavet til forståelsene. Jeg tilegnet meg først kunnskap om journalistikkens historiske brudd og endringer, noe som deretter gjorde meg i stand til å forstå hvordan nåtidens mediepraksiser har blitt produsert. Den genealogiske analysen avdekker diskursiv makt i *partipressens tid, fremveksten av en profesjonalisert journalistikk, og politiske tradisjoner på venstre og høyre side*. Disse temaene presenterte jeg i oppgavens kapittel to for å skape et grunnlag for analysens tredje steg. I denne delen viser jeg hvordan diskursene som uttrykkes i mediene, kan ha sitt opphav i nevnte maktmekanismer.

5.3.1 Partipresse og profesjonalisering

Vitenskapsdiskursen inneholder utsagn som bekrefter og slutter seg til kunnskap om klimaet og klimaendringer som vitenskapen har kommet frem til. Altså ligger det en forståelse til grunn om at klimavitenskapelig kunnskap er sannheter om virkeligheten. En slik uttrykkelse kan sees i sammenheng med pressens endringer etter andre verdenskrig, og journalistikkens profesjonalisering etter partipressens fall (Bastiansen, 2009). Da partipressen havnet i krise på 1970-tallet og stadig flere aviser erklærte seg politisk uavhengige, ble objektivitetsidealet etter hvert oppfattet som et legitimeringsgrunnlag for journalistisk profesjon (Hornmoen & Steensen, 2021). Da betydde objektivitet hovedsakelig å være politisk nøytral. I tillegg var idealet til dels påvirket av et positivistisk syn på vitenskap som objektive sannheter om virkeligheten. I dag har journalister gått bort ifra tankegangen om at journalistikken kan speile virkeligheten slik den er, og flere mener at fullstendig objektivitet er umulig. Derfor presenterer Hornmoen og Steensen (2021) et redefinert objektivitetsideal kalt pragmatisk objektivitet. Den bygger på en oppfattelse om at mennesker ikke har tilgang på virkeligheten

slik den er, uten menneskers tolkninger av den. Det moderne objektivitetsidealet fordrer at journalister evaluerer informasjonen og de påstandene som ligger til grunn, noe som gjøres gjennom verifisering, nøyaktighet og fullstendighet, koherens med annen etablert kunnskap på feltet, og ivaretagelse av et mangfold av ulike stemmer og perspektiver.

Vitenskapsdiskursen eksisterer i hele utvalget, spesielt hos Aftenposten, Dagsavisen, VG, Dagbladet, Klassekampen og Steigan, og til dels hos Document og Resett. Diskursen kommer frem gjennom medienes presupposisjoner hvor klimavitenskapelig kunnskap er forutsatte sannheter. I tillegg henvises det hyppig til forskningsrapporter og til forskere som troverdige kilder, noe som gir et inntrykk av at journalistene og skribentene har tillit til at vitenskapen tilbyr sann informasjon om klima. Dette kan sees i lys av det tradisjonelle objektivitetsidealet og dets positivistiske syn på vitenskap som objektive sannheter om virkeligheten. Tilliten til vitenskapen som viser seg i COP27-dekning kan slik sett sies å være i tråd med Hornmoen (1999) som for over tjue år siden påpekte at vitenskapsjournalistikken er preget av overdreven respekt for forskere. Samtidig inneholder flere av COP27-artiklene et stort antall kilder, både muntlige og skriftlige, noe som tyder på at informasjonen har blitt verifisert og sjekket om den korresponderer med annen kunnskap, og tillegg har et mangfold av stemmer blitt ivaretatt. Det viser til pragmatisk objektivitet. I lys av Foucaults (1980) makt/viten-teori, er det altså mulig å forklare vitenskapsdiskursen i dagens mediepraksis ut ifra et tradisjonelt og et pragmatisk objektivitetsideal som har røtter i norsk presse siden etterkrigstiden og som senere utviklet seg i takt med profesjonaliseringen av journalistikken etter partipressens fall.

Videre kan mistillitsdiskursen og problemløsningsdiskursen sees i lys av journalistikkens profesjonalisering og dagens idealer om en fri og uavhengig, kritisk undersøkende og sosialt ansvarlig presse (Hornmoen & Steensen, 2021). Her vil jeg igjen kaste et blikk tilbake på avviklingen av partipresse, spesielt med tanke på at det vokste frem en idé om at avisene skulle være korrektiver til partiene de en gang agiterte for (Bastiansen, 2009). Det nye korrektividealet åpnet ikke for noen fundamental kritikk mot politikken med en gang, men det representerte starten på en gradvis endring i pressen mot stadig mindre partiloyalitet. I dag kan korrektivnormen anses som en forløper til dagens journalistiske idealer om å være fri og uavhengig, sosialt ansvarlig og kritisk undersøkende. Ifølge Hornmoen og Steensen (2021) er idealene nært knyttet til nåtidens journalistiske samfunnsoppdrag og de er nedfelt i Vær Varsom-plakaten. En fri og uavhengig presse innebærer at journalistene er frie til å

granske makt. Idéen er at kontroversiell informasjon skal kunne utveksles fritt i offentligheten, noe som danner et grunnlag for folks demokratiske deltakelse. En sosialt ansvarlig presse vil si at journalistene er fortolkere og folkeopplysere. Pressen presenterer sannhetene ved fakta fremfor kun å gjengi faktainformasjon, slik at folk blir opplyst og dermed tar valg i samfunnet som gagnar fellesskapet. Videre skaffer journalistikken seg legitimitet ved å være kritisk undersøkende, et ideal som innebærer kritikk av makthavere hvor målet er å komme frem til sannheten gjennom egne undersøkelser.

Mistillitsdiskursen eksisterer i Dagsavisen, VG, Dagbladet, Klassekampen, Steigan, Document og Resett. Diskursen inneholder utsagn som gir uttrykk for en forståelse om at nasjonal og internasjonal politikk ikke vil klare å løse klimaproblemene menneskeheten står overfor.

Diskursen uttrykkes i nesten hele utvalget og kommer i stor grad frem gjennom presupposisjoner og overskytende informasjon i form av ulike typer klimapolitisk kritikk enten mot COP27 eller mot norske politikeres håndtering av klimaproblemet. Altså gransker mediene internasjonale og nasjonale makthavere ved å rette kritikk mot politikken, og ved å undersøke og vurdere slutterklæringer, vedtekter og politikens korrelasjon med virkeligheten. Derfor kan diskursen sees i sammenheng med idealene om en fri, uavhengig og kritisk undersøkende presse som tar på seg et sosialt ansvar i samfunnet. I lys av Foucaults (1980) teori om makt/viten kan mistillitsdiskursen som eksisterer i dagens mediepraksis hos både etablerte og alternative medier, forstås som et produkt av journalistiske idealer som utviklet seg med profesjonaliseringen etter partipressens fall.

Deuze (2005) påpeker at også de alternative medieaktørene tar i bruk det journalistiske idealtypiske verdisystemet, ikke bare de profesjonelle. Det bekrefter analysen. Selv om de tre alternative mediene analysert i oppgaven i størst grad opererer med en alternativ praksis, viser flere av utvalgets tekster i Resett, Document og Steigan til en viss grad av profesjonell praksis. Eksempelvis er praksisen i Resetts uttrykkelse av mistillitsdiskursen forsøksvis objektiv etter et pragmatisk profesjonsideal. Nettstedet gir uttrykk for kritikk av COP7 som knagges på muntlige kilder. Det er gjennomgående for Resetts uttrykkelse av mistillitsdiskursen, noe som viser til en objektiv og profesjonell praksis fremfor en subjektiv og alternativ praksis. Det er imidlertid andre trekk i deknningen som bekrefter mediets alternativitet, slik som bruk av andrehåndskilder, et fåtall kilder per sak, og en høy forekomst av negative anføringsverb. Likevel indikerer analysen at de alternative mediene forsøker å

være mer profesjonelle. Praksisen kan sees i lys av journalistikkens grenseforhandlinger hvor noen medier faller utenfor profesjonen (Carlson, 2017). Resetts, Documents og Steigans redaktører fikk avslag på søknadene sine om medlemskap i redaktørforeningen (Ihlebak & Figenschou, 2022), noe som kan ha ført til at mediene nå forsøker å forbedre praksisen mot en mer profesjonell dekning. I lys av makt/viten-teorien, kan journalistisk profesjonalisering og grensedragninger i mediemangfoldet forstås som en produserende makt for alternative mediers diskursive praksis med trekk fra journalistikkens profesjonsetiske idealer.

Videre eksisterer problemløsningsdiskursen i Klassekampen, VG, Aftenposten og Dagbladet. Mediene informerer om klimaendringer, beskriver fremtidsscenarioer og presenterer løsninger som kan føre mennesker i retning av å vinne klimakampen. Journalistene tilbyr egne tolkninger og vurderinger av de faktaene om klimaet som eksisterer, og de presenterer det på en overskytende måte til publikum, noe som viser at journalistene synes informasjonen er viktig å få frem. Det gjør journalistikken sosialt ansvarlig, og det viser til en løsningsorientert journalistikk, noe Duarte og Eide (2018) etterlyser i klimadekningen for å skape mer engasjement blant publikum. Dermed kan problemløsningsdiskursen som kommer frem i dagens mediepraksis, forstås som et produkt av pressens samfunnsoppdrag og idealer nedfelt i VVP som vokste frem i takt med journalistikkens profesjonalisering.

Så vil jeg kaste et blikk tilbake på partipressens tid og det som ble oppfattet som profesjonell journalistikk på store deler av 1900-tallet. Basert på Foucaults (1980) genealogi, oppfatter jeg at Dagsavisens og Dagbladets fortid som partipolitiske talerør kan forklare den diskursive forståelsen av dommedag som viser seg i de to avisenes deknings. Diskursen inneholder utsagn og uttrykk som bekrefter en sannhet om at verden vil gå under. Journalistene ønsker å overbevise sitt publikum om denne forståelsen, slik at folk skjønner alvoret og hvor mye det haster, noe som kan sees i sammenheng med klimakamp på politisk venstreside (Prøpper et al., 2022). I partipressens tid var Dagsavisen en arbeideravis som støttet Arbeiderpartiet og agiterte for sosialistisk politikk, mens Dagbladet var liberal og et talerør for partiet Venstres politikk (Bastiansen, 2009). I dag finnes ikke partipressen lenger. Avisene har løsrevet seg fra partiene de en gang var tilknyttet og de bedriver nå en politisk uavhengig praksis. Likevel er partipressen en del av historien til den norske journalistikken, og den forklarer på mange måter hvorfor pressen har blitt slik den er i dag. I tråd genealogien kan

derfor avisenes nåtidige uttrykkelse av dommedagsdiskursen, lokaliseres tilbake til fortidens partipresse da Dagsavisen og Dagbladet var venstrepolitiske aviser.

Aftenpostens fortid i partipressens tid kan også ha vært en produserende makt for dagens praksis. Aftenposten var en høyreavis som agiterte for høyresidens politikk (Bastiansen, 2009). Under krigen ble avisen utsatt for sensur og syring av tyskerne, og derfor ble den i etterkant beskyldt for å ha hatt tvilsomme holdninger og for å bedrive propaganda for Nasjonal Samling (NS). Påstandene har blitt motbevist i ettertid, men likevel var dette en oppfatning som preget etterkrigstiden. Det resulterte i et avisoppgjør hvor de borgerlige avisene ble straffet på flere vis, blant annet med bøter. I dag er Aftenposten en politisk uavhengig avis som tar avstand fra partiloyalitet, som følge av partipressens fall på slutten av 1900-tallet. På grunn av en noe mørk fortid fra krigen som fulgte borgerlig presse i tiden etter krigen, er Aftenposten muligens blant avisene som tar størst avstand fra den historiske politiske tilknytningen. Dette er i så fall i tråd med analysen som finner at avisen, i større grad enn de andre mediene, er nøytral i formidlingen av klimapolitikk. Eksempelvis er Aftenposten det eneste mediet i utvalget som ikke gir uttrykk for mistillitsdiskursen. Journalistene i Aftenposten er ikke kritiske og mistroiske til klimapolitikken slik de andre mediene er, men den heller ikke støttende. Altså tar ikke avisen stilling i politikken. I lys av Foucaults (1980) genealogi kan den politisk nøytrale praksisen være et produkt av etterkrigstidens anklagelser mot borgerlig presse som landssvikere.

Videre kan jeg trekke inn VG som helt siden sin grunnleggelse i 1945 har forfektet en politisk uavhengig praksis (Eide, 1995). Forløperne til avisen skal også ha forsøkt å unngå politiske bånd. En slik fortid kan sees i sammenheng med dagens uttrykkelse av ansvarsdiskursen i VG. Diskursen inneholder en forståelse om at det finnes et ansvar i klimapolitikken som noen må ta. Den arkeologiske analysen viser at VG i noen av tekstene tildeler Norge rollen som helt som allerede tar nok klimaansvar, noe som viser til en høyrepolitisk tilnærming til klimaendringer med manglende ønske om å innføre klimatiltak (Forchtner, 2019). I andre tekster gir VG uttrykk for at rike, i-land som Norge bør ta mer ansvar i klimakampen enn det de gjør nå, og landet fremstilles i stedet som en skurk i klimafortellingen, noe som viser til venstresidens klimapolitikk (Prøpper et al., 2022). Dermed gir VG uttrykk for begge politiske sider i saken, noe som viser til en politisk uavhengig praksis som kan ha sitt opphav i VGs historie og fortid som en uavhengig og frisinnert avis uten partipolitiske bindinger.

5.3.2 Høyrepolitiske tradisjoner

Klimaskepsisdiskursen kommer til uttrykk hos Document og Resett, og den inneholder utsagn som uttrykker skeptiske holdninger til klimavitenskapelige resonnementer, samt et manglende ønske om å innføre klimatiltak. Uttrykkelsen kan sees i lys av den politiske høyresiden som tradisjonelt har vært lite opptatt av klima (Forchtner, 2019). Høyresiden vektlegger økonomisk vekst og redusert statlig innblanding (Grindheim et al., 2017). En slik samfunnsmodell er preget av et ønske om konstant vekst, noe som vokste frem i takt med industrisamfunnene i modernismen på 1800-tallet (Wormnæs, 1991). Samfunnet forandret seg til det bedre for den vestlige verdenen (Jakobsen, 2021). Derfor ble vekst og utvikling ansett for å være utelukkende positivt, som drivkraften for fremgang og som årsaken til velstand og velferd. Senere skulle veksten vise seg å ha negative effekter på klimaet i form av endringer i klimaet som i dag skaper store problemer for livet på jorda (Eriksen, 2016). Derfor argumenterer forskere for at mennesker må redusere forbruket sitt for å bremse oppvarmingen, noe som innebærer å stoppe veksten. Det strider med høyresidens grunnsyn.

I tillegg er flere aktører på høyresiden skeptiske eller fornektende overfor klimaendringer (Lockwood, 2018). På ytre høyre innebærer dette totalt fornektelse av klimaendringers eksistens (Gregersen, 2022; Poortinga et al., 2011). Andre godtar at klimaendringer eksisterer og i noen tilfeller også at de kan være menneskeskapte, men de er skeptiske til alvorlighetsgraden, og mener at ekstremvær og naturkatastrofer er naturlige hendelser. Slik rettfærdiggjør aktører på høyresiden et manglende politisk ønske om å innføre klimatiltak.

Klimaskepsisdiskursen har kun vist seg gjeldende hos Document og Resett. Tidligere forskning viser at de to mediene er preget av den politiske høyresiden (Nygaard, 2019), noe analysen bekrefter. Høyrepreget kommer frem gjennom kildevalg, subjektive sjangertrekk og manglende deler av det klimavitenskapelige resonnementet. Document gir uttrykk for et ønske om vekst og utvikling, og en forståelse om at klimaendringer er et nødvendig resultat. Det viser til en kapitalistisk tankegang. Resett gir uttrykk for en forståelse om at klimatiltak vil hindre individets frihet, noe som viser til liberalismen. Samtidig gir mediene uttrykk for en skepsis til klimaendringers alvorlighetsgrad og til grad av menneskelig påvirkning. I lys av Foucaults (1980) teori om makt/viten, er det altså mulig å forklare klimaskepsisdiskursen i de to mediene ut ifra høyrepolitiske tradisjoner som tror på konstant vekst og utvikling, som har røtter tilbake til 1800-tallets industrialisering og modernisering, samt frihet for individet.

Samtidig er det verdt å nevne at Documents og Resetts deknings kunne ha vist seg enda mer klimaskeptiske, spesielt sammenlignet med Krange et al. (2019) sin studie som finner at 63 prosent av norske høyreorienterte menn ikke tror på menneskeskapte klimaendringer. Samtidig finner andre studier at konservative medier i flere land, uttrykker klimaskepsis eller -fornektelse (Rooke, 2021; Shehata & Hopmann, 2012; Vowles & Hultman, 2021). Derfor ville det ikke vært overraskende om lignende holdninger eksisterte i Norges mest toneangivende høyreorienterte alternative medier. Analysen bekrefter klimaskepsis i Document og Resett, men den fremstår ikke så sterk som det tidligere forskning antyder, og det er ingen form for klimafornektelse. Samtidig gir de to mediene delvis uttrykk for vitenskapsdiskursen. Det betyr at Resetts og Documents diskursive uttrykk om klimaendringer dels er produsert ut ifra høyresidens politiske tradisjoner og klimaskepsis, og dels ut ifra moderne strømninger på høyresiden som har tillit til klimavitenskapen og kjemper for en «grønn omstilling».

Videre kan også ansvarsdiskursen slik den kommer frem i Document og Resett sees i lys av høyrepolitiske tradisjoner. Diskursen inneholder utsagn som bekrefter en forståelse av at det finnes et politisk ansvar i klimakampen som noen må ta. Gjennom rolletildelinger, gir Resett uttrykk for at klimaproblemet er et felles politisk ansvar for hele verden, mens Document gir uttrykk for at de største utslippslandene bør ta mest ansvar. Begge medier gir altså på hver sine måter uttrykk for at Norge ikke kan ta ansvaret, da det vil redusere velstand for norske innbyggere. Forståelsen er i tråd med høyresidens kapitalisme som vektlegger konstant vekst og utvikling (Grindheim et al., 2017), men også en nasjonalistisk tankegang om å verne om landets velstand (Krange et al., 2019). På høyresiden eksisterer det en frykt for at omfattende klimatiltak vil ødelegge for velferdssamfunnet. En slik forståelse bekrefter Resett og Document i COP27-dekningen, og derfor kan deres uttrykkelse av ansvarsdiskursen være produsert ut ifra høyrepolitiske tradisjoner i kapitalismen og nasjonalismen.

5.3.3 Venstrepolitiske tradisjoner

Ansvarsdiskursen slik den kommer frem i Aftenposten, Dagsavisen, VG, Dagbladet, Klassekampen og Steigan, kan sees i sammenheng med venstrepolitisk tradisjon. Diskursen inneholder som nevnt en forståelse om at det eksisterer et politisk ansvar i klimakampen og at det er politikerne som bør ta ansvaret, ikke enkeltindividene. I tilfellet for de seks mediene, inneholder diskursen utsagn med presupposisjoner som forutsetter at rike industriland har mest skyld i klimaendringene, og derfor bør disse ta mest ansvar i

klimakampen. Det inkluderer Norge. Mediene gir uttrykk for en forståelse om at Norge som er et rikt land, og som har så mange ressurser og en så sterk påvirkningskraft globalt, har et særlig ansvar for å gå foran i klimapolitikken, både fordi landet har mulighet til det, men også fordi det kan gjøre at flere andre land følger i samme spor. Forståelsen er i tråd med venstresidens ønske om sosial rettferdighet i samfunnet og i klimakampen (Wall, 2010). Rettferdighetssansen utløser en frykt for at konsekvensene av global oppvarming, som er skapt av rike i-land, vil gå hardest utover de sårbare u-landene. Derfor må ressurssterke land med global makt, ta ansvar. Aftenposten, Dagsavisen, VG, Dagbladet, Klassekampen og Steigan bekrefter en slik forståelse. I lys av makt/viten-teorien kan venstresidens ønske om sosial rettferdighet i klimasaken, være produserende og konstituerende for ansvarsdiskursen i disse mediene. Funnet viser til en venstrevridning i de utvalgte medienes COP27-dekning.

Videre kan Steigans uttrykkelse av både dommedagsdiskursen og mistillitsdiskursen sees i lys av politisk agitasjon på ytre venstre side. Dommedagsdiskursen brektefter en sannhet om at verden vil gå under dersom mennesker fortsetter forbruket. I tilfellet for Steigan inneholder diskursen en dyp bekymring for klimaet og et desperat forsøk på å mobilisere til handling. Mistillitsdiskursen inneholder utsagn som bekrefter mistro til nasjonal og internasjonal klimapolitikk, og det kommer frem på en svært subjektiv og partisk måte. Steigan er mer ekstrem enn de andre mediene ved at redaktøren anklager klimatoppmøtene for å være hylerske. Nettstedet gir uttrykk for at sosialisme er eneste utvei for å redde planeten fra verdens ende. Steigans utsagn er slik sett i tråd med venstresidens bekymring for klimaet og interesse for å redusere klimaendringer (Wall, 2010). I tillegg er den tydelige agendaen i tråd med klimaaktivisme på ytre venstre, samt radikal agitasjon av venstresidens sosialisme. I lys av Foucaults (1980) teori om makt/viten kan Steigans uttrykkelse av dommedagsdiskursen og mistillitsdiskursen være produsert ut ifra politiske tradisjoner på ytre venstre.

Steigan er et venstreorientert alternativt medium, og derfor var funnene forventet. Likevel er det overraskende at Steigan i denne analysen fremstår i betydelig større grad orientert mot ytre venstre enn Document og Resett fremstår orientert mot ytre høyre. I tillegg viser utvalgets etablerte medier gjennomgående til venstresidens forståelse av klimapolitikken, samtidig som de er preget av profesjonsetiske idealer om objektivitet og politisk nøytralitet. Det viser igjen til en venstrevridning i den analyserte dekningen av COP27.

6. Oppsummerende konklusjon: Profesjonelle og politiske variasjoner

Majoriteten av dagens klimaforskere slår fast at menneskers økende klimagassutslipp bidrar til å forvandle jorda til det ugjenkjennelige. Verdens rike industriland bidrar mest til global oppvarming, men det er de fattige utviklingslandene som tar størst skade. Likevel kan utviklingen bremses dersom mennesker reduserer forbruket sitt. Derfor forsøker verdens land ved årlige klimatoppmøter arrangert av FN, å innføre tiltak som vil kjøle ned planeten. Gjennom bred dekning i mediene, tilegner folket seg informasjon fra møtene. Journalister og skribenter rapporterer fra de politiske møtene og inkluderer ofte vitenskapelig informasjon om klimaendringer og global oppvarming. Fremstillingene vil imidlertid alltid være preget av hvor tekstskaperne befinner seg sosialt og historisk. Det ligger altså føringer til grunn for hvordan mennesker forstår klimafenomener. Samfunnets ulike diskurser får mennesker til å tolke, gi mening til og snakke om klimaendringer på bestemte måter. Dermed er mediens rapportering av COP27 preget av diskurser om klimaet, noe som gjør det interessant å studere diskursene som ligger til grunn for dekningen, spesielt når mediemangfoldet består av så mange ulike aktører som varierer i profesjonalitet og politisk posisjon.

Det er dette som har vært bakgrunn for masterprosjektet, og grunnen til at jeg i oppgavens første kapittel stilte spørsmålet om hvilke diskurser som kommer til uttrykk i den norske mediedekningen av COP27. I tillegg spurte jeg hvordan journalistikkens profesjonsutvikling og politiske mekanismer på høyre og venstre side kan være produserende og konstituerende for klimadiskursene. Gjennom tidligere forskning på klimajournalistikk, perspektiver på mediemangfoldet, litteratur om pressens profesjonalisering og teori om diskurs og makt, har jeg belyst problemstillingene og kontekstualisert dem. For å være best mulig egnet til å besvare spørsmålene, utviklet jeg et diskursanalytisk rammeverk som kombinerer ulike metoder og tilnærminger. I tillegg valgte jeg ut medier, nyhetsartikler og ledere eller interne kommentarer, som representerer ulike deler av dagens hybride mediemangfold – med søkelys på etablerte og alternative medier. Det la til rette for en analyse og en diskusjon som har gitt unik innsikt i diskursene som florerer og konkurrerer i det norske medielandskapet.

Den arkeologiske analysen har avdekket seks diskurser i mediene: *Vitenskapsdiskurs*, *klimaskepsisdiskurs*, *dommedagsdiskurs*, *problemløsningsdiskurs*, *ansvarsdiskurs* og *mistillitsdiskurs*. De tre førstnevnte handler om klimavitenskap, mens de tre siste dreier seg

om klimapolitikk. Jeg vil spesielt trekke frem ansvarsdiskursen som viser til unison enighet blant mediene om at det eksisterer et ansvar i klimakampen, og at det er politikerne som i størst grad må ta tak. Likevel er det uenighet blant mediene om hvilke land som bør ta ansvar, noe som kommer frem i tekstene ved at mediene tildeler landene ulike roller i den overordnede fortellingen om internasjonalt klimapolitisk samarbeid. Eksempelvis tildeles Norge rollen som skurk i Steigan og i flere av de etablerte mediene, fordi landet ikke tar et stort nok ansvar i klimapolitikken. I de to høyreorienterte alternative mediene fremstår hjemlandet i stedet som fortellingens helt, mens andre høyutslippsland fremstår som skurkene som ikke gjør nok. Det store skillet går mellom om det bør være rike, i-land som slipper ut mest CO₂, sitt ansvar, eller om det bør være hele verden sitt samlede ansvar.

Diskursene varierer på tvers av mediene. Samtidig kan forståelsene knyttes til mediens grad av profesjonalitet/alternativitet og politiske posisjonering mot høyre eller venstre. Dermed viser analysen at det er profesjonelle og politiske variasjoner i utvalgets COP27-dekninger. De fem etablerte mediene (Aftenposten, Dagsavisen, VG, Dagbladet, Klassekampen) er gjennomgående profesjonelle i sine deknings, noe som var forventet. Journalistenes utsagn inneholder presupposisjoner som er i tråd med forskningskonsensusen om klimaendringer som menneskeskapte, de knagget meningsbærende informasjon på kilder, og de er åpne om hvilke tekster som er objektiv nyhetsjournalistikk og hvilke tekster som følger en subjektiv meningssjanger. Samtidig viser de tre alternative mediene at de også opererer med journalistiske idealer. Resett er til en viss grad objektiv i uttrykkelsen av mistillitsdiskursen gjennom kildebruken, Document opererer med delvis åpenhet rundt hvilket innhold som er nyhets- og meningsstoff, mens Steigan henviser til et stort antall vitenskapelige kilder.

Likevel viser Resetts, Documents og Steigans praksiser seg å være mer alternative enn profesjonelle, og mer politiske enn sine etablerte konkurrenter. Innholdet i Steigan er radikalt, til tider ekstremt, og agendadrevet mot ytre venstre, og meningsbærende informasjon er sjelden knagget på kilder. Eksempelvis er Steigan ekstrem i sin uttrykkelse av hvor mye det haster å innføre klimatiltak, og nettstedet gir uttrykk for at kapitalismen må avvikles dersom kloden skal ha noen sjanse. Document og Resett er på sin side tydelig høyreorienterte i sine deknings, i tillegg til at de gir uttrykk for skepsis til klimaendringers konsekvenser og alvorlighetsgrad og hvorvidt de er menneskeskapte. Det er imidlertid et interessant funn at Resett og Document ikke er mer klimaskeptiske, sett i lys av at tidligere

forskning viser en klimaskeptisk eller -fornektende tendens blant høyreorienterte personer i Norge, samt blant konservative politikere og medier i andre land. Masterprosjektet finner altså liten grad av klimaskeptisk forståelse i de medietekstene som oppgaven har analysert. Den genealogiske analysen har påvist noen maktmekanismer som kan ha vært produserende og konstituerende for mediernes diskursive uttrykkelse: *Partipresse og profesjonalisering, venstrepolitiske tradisjoner og høyrepolitiske tradisjoner*. Vitenskapsdiskursen som uttrykkes i hele utvalget, kan ha sitt opphav i vitenskapelig positivisme og profesjonalisering av journalistikken. Idealene om at pressen skal være fri og uavhengig, sosialt ansvarlig og kritisk undersøkende som har vokst frem i profesjonen, kan forstås som konstituerende for problemløsningsdiskursen og mistillitsdiskursen. Aftenposten er det eneste mediet i utvalget som ikke gir uttrykk for mistillitsdiskursen, noe som kan forstås ut ifra avisens mørke fortid under krigen og høyrepressens skam i avisoppgjøret. Dagsavisens og Dagbladets uttrykkelse av dommedagsdiskursen, kan på sin side ha sitt opphav i avisenes venstrepolitiske agitering i partipressens tid. Dommedagsdiskursen slik den kommer frem i Steigan er i aller høyeste grad et produkt av politiske tradisjoner på ytre venstre, mens Documents og Resetts klimaskepsisdiskurs og ansvarsdiskurs kan forstås produsert ut ifra høyresidens tradisjoner. Ansvarsdiskursen slik den kommer frem i resten av utvalget (seks av åtte medier) kan på sin side sees i lys av venstrepolitisk og sosialistisk klimapolitikk. Dermed viser analysen til orientering mot venstre i den totale medierte klimaforståelsen analysert i masteroppgaven.

6.1 Videre forskning

Det gjennomføres mye god forskning på klimajournalistikk, noe som bevises nødvendig ved de store kontinuerlige endringene i klimaet og i mediemangfoldet. Masterprosjektet har funnet ut at klimaskepsis er lite representert i de valgte mediene og tekstene, og at det ikke er noen form for fornektende holdninger til klimaendringer i utvalget. Det er et interessant funn sett opp imot tidligere forskning som finner at store deler av norske konservative er klimaskeptiske eller -fornektende. Derfor vil det være interessant og nyttig for forskningsfeltet å undersøke hvor klimaskeptikerne får sine forståelser av klimaendringer fra, i tillegg til å undersøke et enda bredere utvalg av ulike digitale plattformer i det hybride mediemangfoldet, og se hvor klimaskepsisen eventuelt eksisterer. Videre åpner prosjektet opp for å undersøke hvordan journalister i fremtiden kan klare rette oppmerksomheten til de klimaskeptiske gruppene mot vitenskaps- og klimajournalistikken.

Referanser

- Atkinson, J., & Berg, S. V. L. (2012). Right Wing Activism: The next Challenge for alternative Media Scholarship. I W. Sützl & T. Hug (Red.), *Activist media and biopolitics* (s. 117–133). Innsbruck University Press.
- Atton, C. (2002). *Alternative Media*. Sage Publications.
- Atton, C. (2011). Alternative media. I J. D. H. Downing (Red.), *Encyclopedia of Social Movement Media* (s. 15–20). Sage.
- Bastiansen, H. G. (2009). *Lojaliteten som brast: Partipressen i Norge fra senit til fall 1945-2000*. Norsk pressehistorisk forening.
- Bjerke, P., Fonn, B. K., & Mathisen, B. R. (2019). *Journalistikk, profesjon og endring*. Orkana Akademisk.
- Boykoff, M. T. (2011). *Who Speaks for the Climate?: Making Sense of Media Reporting on Climate Change*. Cambridge University Press.
- Boykoff, M. T., & Boykoff, J. M. (2007). Climate change and journalistic norms: A case-study of US mass-media coverage. *Geoforum*, 38(6), 1190–1204.
<https://doi.org/10.1016/j.geoforum.2007.01.008>
- Brurås, S. (2014). *Etikk for journalister* (5. utg.). Fagbokforlaget.
- Carlson, M. (2017). *Journalistic Authority: Legitimizing News in the Digital Era*. Cambridge University Press.
- Chadwick, A. (2013). *The Hybrid Media System: Politics and Power*. Oxford University Press.
- Dahlback, M. L. (2021, 17. juni). Her er ekkokammeret som gjør alternative medier til virale vinnere. *Faktisk*. <https://www.faktisk.no/artikler/0q4rw/her-er-ekkokammeret-som-gjor-alternative-medier-til-virale-vinnere>
- Davidson, A. I. (2009). Arkeologi, genealogi, etikk. *Agora: Journal for metafysisk spekulasjon*, 27(2–3), 162–174. <https://doi.org/10.18261/ISSN1500-1571-2009-02-03-07>
- Deuze, M. (2005). What is journalism?: Professional identity and ideology of journalists reconsidered. *Journalism*, 6(4), 442–464.
<https://doi.org/10.1177/1464884905056815>
- Duarte, K., & Eide, E. (2018). Når vitenskapen skal «ut». *Norsk medietidsskrift*, 25, 1–18.
<https://doi.org/10.18261/ISSN.0805-9535-2018-03-02>
- Eide, M. (1995). *Blod, sverte og gledesårer: VG, Verdens gang 1945-95*. Schibsted.
- Eide, M. (2011). *Hva er journalistikk*. Universitetsforlaget.
- Elgesem, D. (2014). Fra klimaskepsis til energipolitikk: Klimablogging på norsk. I E. Eide, D. Elgesem, S. Gloppen, & L. Rakner (Red.), *Klima, medier og politikk*. Abstrakt forlag.

- Eriksen, T. H. (2016). *Overheating: An anthropology of accelerated change*. Pluto Press.
- Erlandsen, A. (1992). Forskning som kilde. I A. G. Andersen & A. Erlandsen (Red.), *Forskningjournalistikk—En håndbok for journalister*. Institutt for Journalistikk.
- FN. (2021, 30. september). *FNs klimakonvensjon*. FN-sambandet. <https://www.fn.no/om-fn/avtaler/miljoe-og-klima/fns-klimakonvensjon>
- FN. (2023, 21. mars). *Klimaendringer*. FN-sambandet. <https://www.fn.no/tema/klima-og-miljoe/klimaendringer>
- Forchtner, B. (2019). Climate change and the far right. *WIREs Climate Change*, 10(5). <https://doi.org/10.1002/wcc.604>
- Foucault, M. (1972). *Archaeology of Knowledge*. Taylor & Francis Group.
- Foucault, M. (1977). *Discipline and Punish: The Birth of the Prison*. Penguin Books.
- Foucault, M. (1980). *Power/Knowledge: Selected Interviews and Other Writings 1972-1977*. The Harvester Press.
- Foucault, M. (1986). *The order of things: An archeology of the human science*. Tavistock Publications.
- Frizen, K. (2022). *Sharm el-Sheikh Implementation Plan*. UNFCCC. file:///C:/Users/Eline/Downloads/cop27_auv_2_cover%2520decision.pdf
- Gloppen, S., Rakner, L., & Vibe, V. (2014). Stortingsklima: Klima som valgkamptema og norske politikeres syn på klimautfordringene. I E. Eide, D. Elgesem, S. Gloppen, & L. Rakner (Red.), *Klima, medier og politikk*. Abstrakt forlag.
- Greger, M. W. (2023, februar 7). Steigan og Lurås til journalist-konferanse: – Har tenkt å grille dere litt. *Journalisten*. <https://journalisten.no/steigan-og-luras-til-journalist-konferanse-har-tenkt-a-grille-dere-litt/557607>
- Gregersen, T. (2022, 4. mars). *Klimaskepsis*. Energi og klima. <https://energiogklima.no/nyhet/klimaskepsis/>
- Grindheim, J. E., Heidar, K., & Strøm, K. (2017). Samfunnsstruktur og konfliktlinjer. I *Norsk politikk*. Universitetsforlaget.
- Grundmann, R., & Krishnamurthy, R. (2010). The discourse of climate change: A corpus-based approach. *Cadaad Journal*, 4(2), 113–133.
- Guterres, A. (2022, 7. november). *Secretary-General's remarks to High-Level opening of COP27 | United Nations Secretary-General*. United Nations. <https://www.un.org/sg/en/content/sg/speeches/2022-11-07/secretary-generals-remarks-high-level-opening-of-cop27>
- Hall, S. (2001). Foucault: Power, Knowledge and Discourse. I M. Wetherell, S. Taylor, & S. J. Yates (Red.), *Discourse Theory and Practice* (s. 72–82). Sage Publications.

- Handegård, O. (2022, 22. november). Klimakonferansen i Egypt – en komplett fiasko. *Steigan*. <https://steigan.no/2022/11/klimakonferansen-i-egypt-en-komplett-fiasko/>
- Handgaard, B., Simonsen, A. H., & Steensen, S. (2013). *Journalistikk, en innføring* (1. utg.). Gyldendal akademisk.
- Hansen, A., & Machin, D. (2019). *Media and communication research methods* (2. utg.). Red Globe Press.
- Hase, V., Mahl, D., Schäfer, M. S., & Keller, T. R. (2021). Climate change in news media across the globe: An automated analysis of issue attention and themes in climate change coverage in 10 countries (2006–2018). *Global environmental change*, 70. <https://doi.org/10.1016/j.gloenvcha.2021.102353>
- Henmo, J., Solheim, P., & Bratlie, T. H. (2022, november 21). Løser ikke krisa i år heller. *Klassekampen*. <https://klassekampen.no/utgave/2022-11-21/loser-ikke-krisa-i-ar-heller1>
- Hjeltnes, G. (1990). *Avisoppjøret etter krigen*. Aschehough.
- Holt, K. (2019). *Right-Wing Alternative Media*. Routledge.
- Holt, K., Ustad Figenschou, T., & Frischlich, L. (2019). Key Dimensions of Alternative News Media. *Digital Journalism*, 7(7), 860–869. <https://doi.org/10.1080/21670811.2019.1625715>
- Hornmoen, H. (1999). *Vitenskapens vakthunder: Innføring i forskningsjournalistikk*. Tano Aschehoug.
- Hornmoen, H. (2011). *Den krevende klimajournalistikken: Medienes dekning av klimaendring og klimaforskning*. <http://hdl.handle.net/10642/1018>
- Hornmoen, H., & Steensen, S. (2021). *Journalistikkens filosofi*. Universitetsforlaget.
- Hvidsten, A. H. (2020). #WhateverItTakes: Klimapopulisme og demokratiet ved verdens undergang. *Agora: Journal for metafysisk spekulasjon*, 28(1–2), 207–228. <https://doi.org/10.18261/ISSN1500-1571-2020-01-02-10>
- Høyser, S. (1995). *Pressen mellom teknologi og samfunn: Norske og internasjonale perspektiver på pressehistorien fra Gutenberg til vår tid*. Universitetsforlaget.
- Hågvar, Y. B. (2007). *Å forstå avisa: Innføring i praktisk presseanalyse*. Fagbokforlaget.
- Hågvar, Y. B. (2013). Djevelen ligger i diskursen – En kritisk diskursanalyse av Marte Krogh-saken i VG. *Norsk medietidsskrift*, 20(3), 200–222. <https://doi.org/10.18261/ISSN0805-9535-2013-03-02>
- Ihlebak, K. A., & Figenschou, T. U. (2022). Innenfor eller utenfor? Høyrevridde alternative medier og forhandling om grenser i den journalistiske institusjonen. *Tidsskrift for samfunnsforskning*, 63(4), 241–259. <https://doi.org/10.18261/tfs.63.4.1>

- Ihlebak, K., & Nygaard, S. (2021). Right-wing alternative media in the Scandinavian political communication landscape. I E. Skogerbø, Ø. Ihlen, N. N. Kristensen, & L. Nord (Red.), *Power, Communication, and Politics in the Nordic Countries* (s. 263–282). Nordicom, University of Gothenburg.
- Jakobsen, T. G. (2021). *Vitenskapsfilosofi og kritisk realisme: Et ikke-antroposentrisk alternativ* (1. utgave.). Fagbokforlaget.
- Johannessen, L. E. F. (2022). Utenfor akademien: Mot en utvidet forståelse av «abduktiv analyse» og teoriutvikling. *Norsk sosiologisk tidsskrift*, 6(2), 1–16.
<https://doi.org/10.18261/nost.6.2.4>
- Jørgensen, M. W., & Phillips, L. (1999). *Diskursanalyse som teori og metode*. Roskilde Universitetsforl. Samfundslitteratur.
- Kenix, L. J. (2011). *Alternative and mainstream media: The converging spectrum*. Bloomsbury Academic.
- Krange, O., Kaltenborn, B. P., & Hultman, M. (2019). Cool dudes in Norway: Climate change denial among conservative Norwegian men. *Environmental sociology*, 5(1), 1–11.
<https://doi.org/10.1080/23251042.2018.1488516>
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju* (3. utg.). Gyldendal.
- Leigland, L. (2021). *FNs klimarapport: En alarm for menneskeheten*.
<https://www.fn.no/nyheter/fns-klimarapport-en-alarm-for-menneskeheten>
- Lockwood, M. (2018). Right-wing populism and the climate change agenda: Exploring the linkages. *Environmental Politics*, 27(4), 712–732.
<https://doi.org/10.1080/09644016.2018.1458411>
- Lysberg, M. (2022, 19. november). Kina snudde på klimatoppmøtet. Resultatet er et historisk gjennombrudd. *Aftenposten*. <https://www.aftenposten.no/verden/i/O8kBOV/kina-snudde-paa-klimatoppmoetet-resultatet-er-et-historisk-gjennombrudd>
- Mathisen, B. R., & Morlandstø, L. (2016). *Kommentar—En sjanger i endring* (1. utg.). Cappelen Damm akademisk.
- Medietilsynet. (2022). *Mediemangfoldsregnskapet: Mediemangfold i et innholdsperspektiv*.
- Neumann, I. B. (2001). *Mening, materialitet, makt: En innføring i diskursanalyse*. Fagbokforlaget.
- Newman, N. (2021, 23. juni). *Overview and Key Findings of the 2021 Digital News Report*. Reuters Institute for the Study of Journalism.
<https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/digital-news-report/2021/dnr-executive-summary>
- Nygaard, S. (2019). The Appearance of Objectivity: How Immigration-Critical Alternative Media Report the News. *Journalism Practice*, 13(10), 1147–1163.
<https://doi.org/10.1080/17512786.2019.1577697>

- Næss, A. (1974). *Vitenskapsfilosofi: En innføring* (1. utg.). Universitetsforlaget.
- Olausson, U. (2009). Global warming—Global responsibility? Media frames of collective action and scientific certainty. *Public Understanding of Science*, 18(4), 421–436. <https://doi.org/10.1177/0963662507081242>
- Olausson, U., & Berglez, P. (2014). Media Research on Climate Change: Where Have We Been and Where Are We Heading? *Environmental communication*, 8(2), 139–141. <https://doi.org/10.1080/17524032.2014.910330>
- Ottosen, R. (1987). *Forskningsformidling i fjernsyn: En undersøkelse av samarbeidet mellom journalister og forskere i NRK-fjernsynet*. Norsk Journalisthøgskole.
- Peters, C., & Broersma, M. (Red.). (2017). *Rethinking journalism again: Societal role and public relevance in a digital age*. Routledge, Taylor & Francis Group.
- Poortinga, W., Spence, A., Whitmarsh, L., Capstick, S., & Pidgeon, N. F. (2011). Uncertain climate: An investigation into public scepticism about anthropogenic climate change. *Global Environmental Change*, 21(3), 1015–1024. <https://doi.org/10.1016/j.gloenvcha.2011.03.001>
- Pröpper, H. Y., Geiger, S., Blanken, T. F., & Brick, C. (2022). Truth over identity? Cultural cognition weakly replicates across 23 countries. *Journal of environmental psychology*, 83. <https://doi.org/10.1016/j.jenvp.2022.101865>
- Raffnsøe, S., Gudmand-Høyer, M., & Thaning, M. S. (2008). *Foucault* (1. utg.). Samfundslitteratur.
- Redaksjonen. (u.å.). *Om oss*. Document. Hentet 15. april 2023 fra: <https://www.document.no/om-oss/>
- Rooke, M. (2021). Alternative media framing of COVID-19 risks. *Current sociology*, 69(4), 584–602. <https://doi.org/10.1177/00113921211006115>
- Ryghaug, M. (2006). "Some like it hot» – Konstruksjon av kunnskap om klimaendringer i norske aviser. *Norsk medietidsskrift*, 13(3), 197–219. <https://doi.org/10.18261/ISSN0805-9535-2006-03-02>
- Schäfer, M. S., & Painter, J. (2020). Climate journalism in a changing media ecosystem: Assessing the production of climate change-related news around the world. *Wiley Interdisciplinary Reviews. Climate Change*, 12(1). <https://doi.org/10.1002/wcc.675>
- Shehata, A., & Hopmann, D. N. (2012). Framing Climate Change: A study of US and Swedish press coverage of global warming. *Journalism studies*, 13(2), 175–192. <https://doi.org/10.1080/1461670X.2011.646396>
- Silvola, N. M. (2022, 13. juni). Ny redaktør lover endringer for Resett. *Journalisten*. <https://journalisten.no/alternative-medier-helge-luras-kortnytt/ny-redaktor-lover-endringer-for-resett/523188>

- Sirnes, T. (1999). «Alt som er fast, fordamper»? Normalitet og identitet i endring. I S. Meyer & T. Sirnes (Red.), *Normalitet og identitetsmakt i Norge* (1. utg.). Ad Notam Gyldendal.
- Skaug, C. (2022, 21. november). Klimapolitikken etter Sharm el-Sheikh er en oppskrift for avvikling av Vesten. *Document*.
<https://www.document.no/2022/11/21/klimapolitikken-etter-sharm-el-sheikh-er-en-oppskrift-for-avvikling-av-vesten/>
- Skjeseth, A. (2011). *Sykle på vatnet: Historia om Klassekampen*. Samlaget.
- Skovholt, K., & Veum, A. (2014). *Tekstanalyse: Ei innføring*. Cappelen Damm akademisk.
- Skovsgaard, M. (2014). A tabloid mind? Professional values and organizational pressures as explanations of tabloid journalism. *Media, Culture & Society*, 36(2), 200–218.
<https://doi.org/10.1177/0163443713515740>
- Skovsgaard, M., & Svith, F. (2014). Validitet og reliabilitet. I D. N. Hopmann & M. Skovsgaard, *Forskningsmetoder i journalistikk og politisk kommunikasjon* (Bd. 5, s. 61–88). Hans Reitzel.
- Song, Y., Huang, Z., Schuldt, J. P., & Yuan, Y. C. (2022). National prisms of a global phenomenon: A comparative study of press coverage of climate change in the US, UK and China. *Journalism*, 23(10), 2208–2229. Scopus.
<https://doi.org/10.1177/1464884921989124>
- Språkrådet. (u, å). *Kursiv ved navn på aviser og lignende*. Hentet 20. mai 2022 fra
<https://www.sprakradet.no/svardatabase/?CurrentForm.SearchText=avisartikkel+kursiv&CurrentForm.KategoriFilter=>
- Steigan, P. (2017). *Om steigan.no—Steigan.no*. Steigan. Hentet 15. april 2023 fra
<https://steigan.no/artikler/>
- Steiro Sr., Ø. (2022, 14. desember). *Resett melder oppbud*. Resett.
- Talbot, M. (2007). *Media Discourse: Representation and Interaction*. Edinburgh University Press.
- Tavory, I., & Timmermans, S. (2014). *Abductive Analysis: Theorizing Qualitative Research*. University of Chicago Press.
- Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse: En innføring i kvalitative metoder* (5. utg.). Fagbokforlaget.
- Tjora, A. (2021). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (4. utg.). Gyldendal.
- Tobiassen, M. (2021, 21. desember). Helge Lurås kjøper Resett etter konkurs. *VG*.
<https://www.vg.no/i/rlzAJe>
- Vowles, K., & Hultman, M. (2021). Dead White men vs. Greta Thunberg: Nationalism, Misogyny, and Climate Change Denial in Swedish far-right Digital Media. *Australian*

- Feminist Studies*, 36(110), 414–431.
<https://doi.org/10.1080/08164649.2022.2062669>
- Wall, D. (2010). *The rise of the green left: Inside the worldwide ecosocialist movement*. Pluto Press.
- Warmedal, M. M., & Hjeltnes, G. (2012). *Gravende journalistikk: Metode, prosess og etikk*. Gyldendal akademisk.
- Willig, I., Blach-Ørsten, M., & Burkal, R. (2022). What is ‘Good’ Climate Journalism? Public Perceptions of Climate Journalism in Denmark. *Journalism Practice*, 16(2–3), 520–539. <https://doi.org/10.1080/17512786.2021.2016069>
- Willoch, K. (2015). *Strid og samarbeid: Mellom høyresiden og venstresiden i norsk politikk fra 1814 til i går* (1. utg.). Cappelen Damm.
- Wodak, R. (2001). What CDA is About – a Summary of its History, Important Concepts and Its Developments. I R. Wodak & M. Meyer (Red.), *Methods of Critical Discourse Analysis*. Sage Publications. <https://doi.org/10.4135/9780857028020>
- Wormnæs, O. (1991). *Vitenskapsfilosofi* (2. utg., Bd. 5). Gyldendal Norsk Forlag.
- Ytterstad, A. (2011). Klimakrisen utfordrer objektivitetsidealet i norsk journalistikk. *Norsk medietidsskrift*, 18(4), 323–343. <https://doi.org/10.18261/ISSN0805-9535-2011-04-03>
- Ytterstad, A., & Bødker, H. (2022). Climate Change Journalism in Norway—Working with Frequency Around the “Green Shift”. *Journalism Studies*, 23(11), 1291–1307. <https://doi.org/10.1080/1461670X.2022.2084143>

Utvalgets referanser

- Aftenposten. (2022, 12. november). Aftenposten mener: Viktige samtaler om regningen for klimaødeleggelser. *Aftenposten, Kommentar*.
<https://www.aftenposten.no/meninger/kommentar/i/mQ0gop/aftenposten-mener-viktige-samtaler-om-regningen-for-klimaoedeleggelser>
- Amundsen, I. H., & Engen, R. V. (2022, 6. november). Klimatoppmøte i krisetider: – Det haster å gjøre noe. *VG, Nyheter*.
<https://www.vg.no/nyheter/utenriks/i/3EMB4A/mye-paa-spill-under-klimatoppmoetet-det-er-kriser-overalt>
- Amundsen, I. H., Rustad, M. E., & Engen, R. V. (2022, 15. november). Norge anklages for klima-dobbeltmoral: – Står i en skikkelig spagat. *VG, Nyheter*.
<https://www.vg.no/nyheter/utenriks/i/y65Eqa/norge-anklages-for-klima-dobbeltmoral-staar-i-en-skikkelig-spagat>
- Braanen, B. (2022, 21. november). Historisk seier. *Klassekampen, Kommentar*.
<https://klassekampen.no/utgave/2022-11-21/leder>
- Dagsavisen. (2022, 21. november). For lite, enda en gang. *Dagsavisen, Debatt*.
<https://www.dagsavisen.no/debatt/leder/2022/11/21/for-lite-enda-en-gang/>
- Gausen, S. (2022a, 7. november). Dette er det viktigste som skjer på klimatoppmøtet i Egypt. *Aftenposten, Nyheter*. <https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/RGzqQ8/dette-er-det-viktigste-som-skjer-paa-klimatoppmoetet-i-egypt>
- Gausen, S. (2022b, 10. november). Hun blir kalt «den norske Greta Thunberg». Men aktivisten vil ikke boikotte klimatoppmøtet. *Aftenposten, Nyheter*.
<https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/wAg1IL/hun-blir-kalt-den-norske-greta-thunberg-men-aktivisten-vil-ikke-boikotte-klimatoppmoetet>
- Gullikstad, Å. (2022, 5. november). Frykter at krig og kriser rammer klimainnsatsen. *Dagsavisen, Nyheter*.
<https://www.dagsavisen.no/nyheter/verden/2022/11/05/frykter-at-krig-og-kriser-rammer-klimainnsatsen/>
- Hagfors, C. L. (2022, 20. november). COP27-møtet: – Kunne vært verre. *Dagbladet, Nyheter*.
<https://www.dagbladet.no/nyheter/kunne-vaert-verre/77809966>
- Hammer, E. (2022a, 6. november). Afrikanere til klimatoppmøtet: – Vestlige ledere må betale for alt vi ha tapt. *Resett, Nyheter*.
- Hammer, E. (2022b, 8. november). Forskere: Man kan godta CO2-avgift – hvis andre land også bidrar. *Resett, Nyheter*.
- Hammer, E. (2022c, 10. november). Klimatoppmøtet er en hvitvaskingsoperasjon, hevder Amnesty. *Resett, Nyheter*.
- Hammer, E. (2022d, 14. november). Sylvi Listhaug: – FN-sjef António Guterres må slutte å snakke om Greta Thunberg. *Resett, Nyheter*.

- Handegård, O. (2022, 22. november). Klimakonferansen i Egypt – en komplett fiasko. *Steigan*. <https://steigan.no/2022/11/klimakonferansen-i-egypt-en-komplett-fiasko/>
- Henmo, J. (2022, 7. november). Toppmøte bak lås og slå. *Klassekampen, Nyheter*. <https://klassekampen.no/utgave/2022-11-07/toppmote-bak-las-og-sla>
- Henmo, J., Solheim, P., & Bratlie, T. H. (2022, 21. november). Løser ikke krisa i år heller. *Klassekampen, Nyheter*. <https://klassekampen.no/utgave/2022-11-21/loser-ikke-krisa-i-ar-heller1>
- Johansen, J. M. (2022, 11. november). Leder for klimaforskning: – Klimatoppmøtene er bare tull. Vi må gå fra prat til handling. *Document, Nytt*. <https://www.document.no/2022/11/11/forskningsleder-for-klimaforskning-klimatoppmotene-er-bare-tull-vi-ma-ga-fra-prat-til-handling/>
- Kallelid, M. (2022, 7. november). Advarsel om et klimahelvete: – Sterkt alvor. *Dagbladet, Nyheter*. <https://www.dagbladet.no/nyheter/advarsel-om-klimahelvete-sterkt-alvor/77681246>
- Karstensen, P. (2022, 20. november). Delte meninger om slutterklæringen vedtatt på FNs klimatoppmøte – EU skuffet. *Dagsavisen, Nyheter*. <https://www.dagsavisen.no/nyheter/verden/2022/11/20/delte-meninger-om-slutterklaering-vedtatt-pa-fns-klimatoppmote-eu-skuffet/>
- Kristiansen, T. (2022a, 7. november). Helgheim: Hodeløs klimapolitikk har gjort enorm skade. *Document, Nytt*. <https://www.document.no/2022/11/07/helgheim-hodelos-klimapolitikk-har-gjort-enorm-skade/>
- Kristiansen, T. (2022b, 20. november). SV, MDG og Venstre skuffet over klimaavtalen: Mener Norge må gå foran. *Document, Nytt*. <https://www.document.no/2022/11/20/sv-mdg-og-venstre-skuffet-over-klimaavtalen-mener-norge-ma-ga-foran/>
- Lysberg, M. (2022, 19. november). Kina snudde på klimatoppmøtet. Resultatet er et historisk gjennombrudd. *Aftenposten, Nyheter*. <https://www.aftenposten.no/verden/i/O8kBOV/kina-snudde-paa-klimatoppmoetet-resultatet-er-et-historisk-gjennombrudd>
- Plahte, E. (2022a, 8. november). «Dette er kode RØD for menneskeheten». *Steigan*. <https://steigan.no/2022/11/dette-er-kode-rod-for-menneskeheten/>
- Plahte, E. (2022b, 9. november). «Dette er kode RØD for menneskeheten» – del 2». *Steigan*. <https://steigan.no/2022/11/dette-er-kode-rod-for-menneskeheten-del-2/>
- Plahte, E. (2022c, 20. november). – Spark ut klimaverstingene fra COP27. *Steigan*. <https://steigan.no/2022/11/spark-ut-klimaverstingene-fra-cop27/>
- Ramnefjell, G. (2022, 21. november). Klimatoppmøtet i Egypt: – Seier for bla-bla-bla. *Dagbladet*. <https://www.dagbladet.no/meninger/seier-for-bla-bla-bla/77811325>
- Redaksjonen. (2022a, 19. november). Enighet om klimafond. *Resett, Nyheter*.
- Redaksjonen. (2022b, 20. november). Vestlige land skuffet etter klimatoppmøte – utviklingsland stritter imot. *Resett, Nyheter*.

- Røyne, H., Engen, R. V., Johansen, Ø. D., & Fausko, L. (2022, 20. november). Klimaforhandlingene i boks: – En fornærmelse mot planeten. *VG, Nyheter*.
<https://www.vg.no/i/3EpgPA>
- Sandberg, T. (2022, 8. november). Støre får stryk for klimatale. *Dagsavisen, Nyheter*.
<https://www.dagsavisen.no/nyheter/innenriks/2022/11/08/store-far-stryk-for-klimatale/>
- Skaug, C. (2022a, 6. november). Klimatoppmøtet åpner i Sharm el Sheik, uten toppledere fra Kina og India. *Document, Nytt*.
<https://www.document.no/2022/11/06/klimatoppmotet-apner-i-sharm-el-sheikh-uten-toppledere-fra-kina-og-india/>
- Skaug, C. (2022b, 15. november). Klimaaktivister tar til orde for sensur av klimadebatten. *Document, Nytt*.
<https://www.document.no/2022/11/15/klimaaktivister-tar-til-orde-for-sensur-av-klimadebatten/>
- Skaug, C. (2022c, 19. november). COP27: EU avviser lavere ambisjoner om forpliktende utslippskutt. *Document, Nytt*.
<https://www.document.no/2022/11/19/cop27-eu-avviser-lavere-ambisjoner-om-forpliktende-utslippskutt/>
- Skaug, C. (2022d, 21. november). Klimapolitikken etter Sharm el-Sheikh er en oppskrift for avvikling av Vesten. *Document, Kommentar*.
<https://www.document.no/2022/11/21/klimapolitikken-etter-sharm-el-sheikh-er-en-oppskrift-for-avvikling-av-vesten/>
- Skrivent. (2022, 15. november). Gourmetmat til eliten – insekter til massene. *Steigan*.
<https://steigan.no/2022/11/gourmetmat-til-eliten-insekter-til-massene/>
- Steigan, P. (2022, 17. november). «Smarte byer», dystopisk kontroll og globalt kupp mot demokratiet. *Steigan*.
<https://steigan.no/2022/11/smart-byer-dystopisk-kontroll-og-globalt-kupp-mot-demokratiet/>
- Suvatne, S. S. (2022, 10. november). Raser mot «klimahelvete»: – Destabiliserer verden. *Dagbladet, Nyheter*.
<https://www.dagbladet.no/nyheter/raser-mot-klimahelvete-destabiliserer-verden/77705878>
- VG. (2022, 21. november). En mer realistisk klimaavtale. *VG, Meninger*.
<https://www.vg.no/nyheter/meninger/i/y65rke/en-mer-realitisk-klimaavtale>
- Wahab, A. A. (2022, 12. november). Håp i havet. *Klassekampen, Nyheter*.
<https://klassekampen.no/utgave/2022-11-12/hap-i-havet3>